

M&R BIURO PROJEKTÓW MIELOCH SP Z O.O.

UL. MACIEJA RATAJA 106A, 61-695 POZNAŃ

TEL./FAX. +48 61 826 92 49

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PLANU OGÓLNEGO
GMINY DOBRA

DATA OPRACOWANIA: STYCZEŃ – PAŹDZIERNIK 2025, MAJ 2026

OPRACOWANIE: MGR INŻ. ARCH. EWA MIELOCH
MGR INŻ. JUSTYNA KAROLCZAK-BĄK
MGR INŻ. ANNA ZIĘBA
MGR INŻ. NATALIA RADACZYŃSKA

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. <i>Przedmiot opracowania .....</i>	<i>4</i>
2. <i>Podstawy formalno-prawne opracowania .....</i>	<i>4</i>
3. <i>Cel i zakres merytoryczny opracowania .....</i>	<i>5</i>
4. <i>Metody pracy i materiały źródłowe .....</i>	<i>7</i>
CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA	8
5. <i>Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu .....</i>	<i>8</i>
6. <i>Charakterystyka poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego i ich wzajemnych powiązań .....</i>	<i>9</i>
6.1. <i>Rzeźba terenu .....</i>	<i>9</i>
6.2. <i>Warunki geologiczno-gruntowe .....</i>	<i>10</i>
6.3. <i>Zasoby naturalne .....</i>	<i>10</i>
6.4. <i>Wody powierzchniowe .....</i>	<i>11</i>
6.5. <i>Wody podziemne .....</i>	<i>12</i>
6.6. <i>Gleby .....</i>	<i>12</i>
6.7. <i>Szata roślinna .....</i>	<i>13</i>
6.8. <i>Świat zwierzęcy .....</i>	<i>14</i>
6.9. <i>Krajobraz .....</i>	<i>14</i>
6.10. <i>Klimat lokalny, stan powietrza atmosferycznego oraz klimat akustyczny .....</i>	<i>15</i>
6.11. <i>Obiekty i obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną .....</i>	<i>17</i>
6.12. <i>Dziedzictwo kulturowe .....</i>	<i>38</i>
OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	39
7. <i>Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych i innych ustaleń projektu Planu ogólnego .....</i>	<i>39</i>
7.1. <i>Cel opracowania projektu Planu ogólnego .....</i>	<i>39</i>
7.2. <i>Ustalenia projektu Planu ogólnego .....</i>	<i>40</i>
7.3. <i>Powiązanie ustaleń projektu Planu ogólnego z innymi dokumentami oraz sposób realizacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym. ....</i>	<i>53</i>
7.4. <i>Skutki braku realizacji ustaleń projektu Planu ogólnego .....</i>	<i>57</i>
7.5. <i>Istotne z punktu widzenia projektu Planu ogólnego zapisy zawarte w ustawach .....</i>	<i>57</i>
7.6. <i>Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu Planu ogólnego .....</i>	<i>58</i>
8. <i>Ocena oddziaływania na komponenty środowiska i zagrożenia dla środowiska w wyniku realizacji ustaleń projektu Planu ogólnego .....</i>	<i>59</i>
8.1. <i>Oddziaływanie na rzeźbę terenu i gleby .....</i>	<i>59</i>
8.2. <i>Oddziaływanie na warunki podłoża .....</i>	<i>59</i>
8.3. <i>Oddziaływanie na warunki wodne .....</i>	<i>60</i>
8.4. <i>Oddziaływanie na szatę roślinną, świat zwierzęcy oraz obszary chronione i obszary Natura 2000 .....</i>	<i>63</i>
8.5. <i>Oddziaływanie na stan higieny atmosfery, klimat lokalny i akustyczny .....</i>	<i>70</i>
8.6. <i>Oddziaływanie na różnorodność biologiczną .....</i>	<i>72</i>
8.7. <i>Oddziaływanie na ludzi .....</i>	<i>73</i>
8.8. <i>Oddziaływanie na krajobraz .....</i>	<i>73</i>
8.9. <i>Oddziaływanie na zasoby naturalne .....</i>	<i>74</i>
8.10. <i>Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne .....</i>	<i>74</i>
8.11. <i>Transgraniczne oddziaływanie .....</i>	<i>74</i>
8.12. <i>Oddziaływanie skumulowane i znaczące .....</i>	<i>74</i>

9.	<i>Rozwiązania alternatywne</i>	75
10.	<i>Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko ..</i>	75
11.	<i>Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego Planu Ogólnego oraz częstotliwość jej przeprowadzania</i>	76
12.	<i>Streszczenie</i>	77

WSTĘP

1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu ogólnego gminy Dobra. Opracowany projekt Planu ogólnego został wywołany uchwałą nr XLVI/610/2023 Rady Gminy Dobra z dnia 26 października 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dobra.

Opracowanie obejmuje obszar w granicach administracyjnych gminy Dobra o powierzchni ok. 110,28 km².

2. Podstawy formalno-prawne opracowania

Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy z 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112) na organie administracji opracowującym m.in. projekt planu ogólnego gminy spoczywa obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko ww. Planu. W tym zakresie nowa ustawa zmienia i precyzuje obowiązujące przed jej wejściem w życie zapisy art. 40 ust. 1 oraz art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2024 r., poz. 54 ze zm.). Stanowi ona jednocześnie dostosowanie polskich regulacji prawnych do ustaleń zawartych w dyrektywach Wspólnot Europejskich.

W myśl ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu.

Sporządzenie planu ogólnego gminy – zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* – ma na celu przede wszystkim, w oparciu o istniejące uwarunkowania, określenie m.in.:

- kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów,
- kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy,
- obszarów i zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk,
- obszarów i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunków i zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

Prognoza ma na celu identyfikację przewidzianych ewentualnych skutków wpływu ustaleń projektu Planu ogólnego na środowisko, ocenę zaproponowanych w nim rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, a także ich zgodność z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska.

Opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne dla każdego planu ogólnego gminy, o ile projekt ten nie uzyska odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynikającego ze stosowanego uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska i państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym. Analizie i ocenie podlega projekt

planu ogólnego. Prognoza pozwala – we wszystkich fazach planowania – uwzględnić wzajemne relacje pomiędzy uwarunkowaniami przyrodniczymi, a przyjętymi rozwiązaniami planistycznymi.

Prognoza oddziaływania na środowisko, wraz z projektem Planu ogólnego jest przedmiotem społecznej oceny, a jej ustalenia mogą mieć wpływ na decyzję Rady Gminy w sprawie uchwalenia Planu ogólnego.

3. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie Planu ogólnego form zagospodarowania przestrzennego, między innymi poprzez ocenę relacji pomiędzy przyjętymi w projekcie Planu rozwiązaniami planistycznymi, a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego, a także aspektami gospodarczymi i społecznymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie wskazano w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*. Zgodnie z tym artykułem prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązanie z innymi dokumentami.
2. Informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy.
3. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.
4. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.
5. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.
6. Oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74 ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy.
7. Datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

1. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.
2. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.
3. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
4. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.
5. Przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności: na różnorodność biologiczną, ludzi,

zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowisk i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto prognoza przedstawia:

1. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.
2. Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu, cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotykanymi trudnościami wynikającymi z niedostatków techniki lub we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*, informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy – regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym.

Niniejsza prognoza została opracowana w oparciu o akty prawne:

- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2024 r., poz. 54 ze zm.),
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2023 r., poz. 1336 ze zm.),
- ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1087),
- ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 82),
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 633 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r., poz. 463),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1225 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 112),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 914),

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1409),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1408),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380).

4. Metody pracy i materiały źródłowe

W *Prognozie* przedstawiono wyniki analizy, a także oceny potencjalnych zagrożeń dla środowiska wynikających z ustaleń Planu ogólnego gminy Dobra. Zaproponowano rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ tych ustaleń na środowisko. Określono także możliwości podniesienia kondycji i sprawności funkcjonowania systemów przyrodniczych.

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Ekologia, a planowanie przestrzenne, Wiadomości Ekologiczne, t. XXXI, z. 3, PAN, 1985,
- Fizjografia Urbanistyczna, A. Szponar, PWN Warszawa, 2003,
- Geografia Polski, Mezoregiony fizyczno- geograficzne, J. Kondracki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Geograficzne badania środowiska przyrodniczego, Rychling A. (red.), PWN Warszawa, 2007,
- Geomorfologia, Klimaszewski M., PWN Warszawa, 1978,
- Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET- POLSKA. Fundacja IUCN, Warszawa,

Materiały kartograficzne:

- Mapa topograficzna dla obszaru gminy,
- www.dobraszczecinska.e-mapa.net,
- www.geoportal.gov.pl,
- www.geoserwis.gdos.gov.pl,
- <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>

Dokumenty, inne opracowania:

- Uchwała Nr XLVI/610/2023 Rady Gminy Dobra z dnia 26 października 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dobra,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra (Uchwała Nr III/48/02 Rady Gminy Dobra z dnia 30 grudnia 2002 r. zmieniona uchwałą Nr XXXVIII/558/10 Rady Gminy w Dobrej z dnia 24 czerwca 2010 r. zmieniona uchwałą nr VII/88/2015 Rady Gminy Dobra z dnia 25 czerwca 2015 r. oraz zmieniona uchwałą Nr XXIV/320/2017 Rady Gminy Dobra z dnia 25 maja 2017 r. zmieniona uchwałą nr XXXVI/485/2018 Rady Gminy Dobra z dnia 18 października 2018 r. zmieniona uchwałą nr XXI/291/2021 Rady Gminy Dobra z dnia 25 lutego 2021 r. oraz zmieniona uchwałą nr XXXV/459/2022 Rady Gminy Dobra z dnia 21 września 2022 r.),

- Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Dobra, 2004 r., Uchwała nr XVI/254/04 rady Gminy w Dobrej z dnia 26 sierpnia 2004 r.,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego – 2021 r., Uchwała Nr XVII/214/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2020 r.,
- „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020) (Warszawa, październik 2013 r.),
- „Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy dla obszaru powiatu polickiego”, 2020 r. (na podstawie umowy Nr 110/SR/2020 zawartej w dniu 19 lutego 2020 r.).
- Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2024 – 2028 z perspektywą do 2032 roku”.

Powyższe materiały, pozwoliły opracować charakterystykę stanu funkcjonowania środowiska, a także możliwości regeneracji i rewitalizacji. Charakterystyka ta została zawarta w rozdziale 5. i 6. Prognozy.

W toku prac nad sporządzeniem prognozy przeprowadzono szereg badań terenowych, a także zastosowano metodę indukcyjno- opisową, polegającą na łączeniu w całość zebranych informacji o środowisku i mechanizmach jego funkcjonowania. Dodatkowo posłużono się także metodą porównawczą, wykorzystując ogólną wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości.

CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA

5. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Gmina Dobra to gmina wiejska, położona w części północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, przy granicy z Republiką Federalną Niemiec. Gmina ta od południa graniczy z gminą Kołbaskowo, od wschodu z miastem Szczecinem i gminą Police. Powierzchnia gminy Dobra wynosi 110,28 km². Dobra znajduje się w powiecie polickim oraz aglomeracji szczecińskiej. Gmina Dobra wraz z pozostałymi 16 obrębami tworzy gminę o charakterze rolniczym, z silnie rozwijającym się mieszkalnictwem, ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo miasta Szczecin. Najbardziej zurbanizowana część gminy obejmuje miejscowości Dobra, Mierzyn, Bezrzecze i Wołczkowo, znajdujące się w granicy ze Szczecinem. Gmina Dobra cechuje się również dobrą dostępnością komunikacyjną, gdyż przez jej teren przebiega droga krajowa nr 10, prowadząca ze Szczecina do byłego przejścia granicznego Lubieszyn-Linken. Czas dojazdu samochodem z miejscowości Dobra do głównego ośrodka wojewódzkiego - Szczecina - zajmuje około pół godziny, co sprawia, że atrakcyjność gminy Dobra wzrasta. Spośród powierzchniowych form ochrony przyrody, na terenie gminy możemy wyróżnić dwa obszary natura 2000: „Jezioro Stolsko” i „Jezioro Świdwie”, rezerваты przyrody oraz użytki ekologiczne.

Bilans terenów wg rodzajów użytkowania (stan istniejący)

Tereny wg użytkowania	Powierzchnia w ha	Udział % w ogólnej powierzchni Gminy Dobra
użytki rolne, w tym:	6638	60,19
grunty orne	4059	36,81

sady	11	0,10
łąki trwałe	1760	15,78
pastwiska	519	7,71
lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione	2501	22,68
tereny zabudowane i zurbanizowane, w tym:	1263	11,45
tereny kolejowe i drogowe	440	3,99
tereny mieszkaniowe	826	7,46
wody	75	0,68
nieużytki	494	4,48
grunty pozostałe	57	0,52
RAZEM	15 488	100,0

Dane: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gmina Dobra

Gmina Dobra jest gminą o charakterze rolniczym. W strukturze funkcjonalno-przestrzennej użytki rolne zajmują nieco ponad 60% powierzchni całkowitej gminy. Lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione stanowią ponad 22,5% powierzchni. Natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane ok. 12%, z czego około 1/3 zajmują tereny komunikacji drogowej i kolejowej. Zwarte przestrzenie utwardzone występują w największym stopniu w rejonie Mierzyna.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Dobra wynika z uwarunkowań geograficzno-przyrodniczych i historycznego rozwoju osadnictwa. Pierwsze wzmianki o większości miejscowościach w gminie Dobra datuje się na około XIII wiek. Przy czym największy rozwój gminy nastąpił w XIX i XX w. Sama wieś Dobra została założona na planie wielodrożnicy. Z tego okresu w Dobrej zachowały się pozostałości po zespole dworskim: rządówka, gorzelnia oraz park ze stawem i starodrzewem. Na uwagę zasługuje także miejscowość Mierzyn, gdzie dzięki badaniom prowadzonym 2010 roku odnaleziono ślady osadnictwa pochodzące z młodszej epoki kamienia. Obecnie jest to najbardziej zintensyfikowana część gminy Dobra.

6. Charakterystyka poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego i ich wzajemnych powiązań

6.1. Rzeźba terenu

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski J. Kondrackiego, gmina Dobra położona jest w prowincji Nizy Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pobrzeża Południowobałtyckiego, w którego skład wchodzi makroregion Pobrzeże Szczecińskie oraz mezoregiony: w części północnej Równina Wkrzańska (Równina Policka) oraz w części południowej Wzniesienia Szczecińskie.

Teren Równiny Wkrzańskiej charakteryzuje się obniżeniami torfowiskowymi, stanowiącymi użytki zielone lub nieużytki oraz Puszcza Wkrzańską, urozmaiconą wydłami śródłądowymi i torfowiskami. Równina powstała pod koniec plejstocenu z materiałów stożka napływowego Odry i ma kilka stopni tarasowych sięgających od 3 do 19 m n.p.m. Na terenie gminy Dobra mezoregion Wzniesień Szczecińskich charakteryzuje wysoczyzna moreny dennej z północnym fragmentem bezleśnego wału o przebiegu Bezrzecze – Siadło.

Rzeźba terenu gminy Dobra jest dość zróżnicowana. Północna i środkowa część gminy ma charakter równinny, z prawie płaską, piaszczystą powierzchnią. Jedynie lokalnie występują pagóry wydłowe. Budują ją rzeczno-jeziorne osady piaszczyste i organiczne. Deniwelacje terenu w tym fragmencie gminy wynoszą ok. 15 m, przy czym teren ten wyniesiony jest do wysokości od ok. 10 do 25 m n.p.m. Na południu gminy teren charakteryzuje się rzeźbą bardziej falistą i pagórkowatą i wyniesiony jest o

wysokości od 20 do 60 m n.p.m. Sam układ rzeźby terenu jest pasmowy, południkowy, składający się kolejno od zachodu: z wału wzniesień wzgórz kemowych, doliny Małej Gunicy, wału glacitektonicznego Stobno-Wołczkowo z wysoczyzną morenową Dołuj i kępą kemową Dobrej-Płochocina, równiny gumienickiej i zachodniego skłonu rynny jeziora Głębokie.

6.2. Warunki geologiczno-gruntowe

Obszar opracowania zlokalizowany jest w granicach jednostki geologiczno-strukturalnej pod nazwą Niecka Szczecińska. Jest to rozległy basen sedimentacyjny, w najgłębszych warstwach wypełniony piaskowcami, iłami, zlepieńcami oraz marglami i wapieniami. Niecka szczecińska należy do wyniesienia mezozoicznego, stanowiącego południowo-zachodnie obrzeże bruzdy duńsko-polskiej, wypełnionej znacznej miąższości osadami młodego mezozoiku i wiąże się z płaską i płytką depresją górnokredową basenu północno-europejskiego.

W budowie geologicznej na obszarze gminy zalegają osady trzeciorzędu, które układają się na rzędnej 30-60 m p.p.m. w części północnej gminy oraz od 60-90 m p.p.m. w części zachodniej i południowej. Utwory czwartorzędowe zbudowane są w przeważającej mierze z ilastych osadów oligocenu, a także w mniejszej części z piasków i mułków z wkładkami węgla brunatnych miocenu (w rejonie Buk, Lubieszyna, Wąwelnicy). Miąższość osadów czwartorzędowych sięga do 200 m (w rynnie subglacialnej jeziora Głębokie), a na pozostałym obszarze w przedziale 100-120 m. Na terenie gminy przeważają osady glacialne, reprezentowane przez kilka poziomów glin zwałowych. Powyżej glin znajdują się osady wodnolodowcowe żwirowo-piaszczyste o miąższości 20-40 m, stanowiących główny poziom użytkowy wód podziemnych.

Na terenie gminy ponadto zweryfikowano kilkanaście potencjalnych miejsc występowania ruchów masowych – zwłaszcza w północnej części gminy, na północ od Rybocina oraz na południu w rejonie miejscowości Buk, Dołuje i Koścień. Jedyny teren zagrożony ruchami masowymi występuje na zboczu wzniesienia na wschód od jeziora Stolsko.

6.3. Zasoby naturalne

Na obszarze gminy Dobra występują udokumentowane złoża – kruszywa naturalnego, torfu oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Złoża na terenie gminy Dobra

Nazwa złoża	Numer złoża	Kopalina	Powierzchnia złoża [ha]	Przewidywany sposób eksploatacji	Stan zagospodarowania
Lubieszyn	KN 15535	Złoża piasków i żwirów	1,74	odkrywkowy	złożo rozpoznane szczegółowo
Sławoszewo II	TO 11942	Torfy	0,92	odkrywkowy	złożo rozpoznane szczegółowo
Sławoszewo II	TO 11942	Kreda	0,31	odkrywkowy	złoża rozpoznane szczegółowo
Wąwelnica	IB 2491	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	23,92	-	Złoża rozpoznane wstępnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

6.4. Wody powierzchniowe

Gmina Dobra położona jest dorzeczu Odry, w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, w obrębie zlewni Gunicy i Bukowej. Jedynie niewielkie fragmenty przy granicy znajdują się na Obszarze Dorzecza Ücker, w regionie wodnym Ücker. W granicach gminy Dobra nie ma większych naturalnych cieków i zbiorników wodnych. Sieć rzeczną w gminie Dobra tworzą następujące rzeki: Gunica z Małą Gunicą i Rowem Wołczkowskim, rzeka Bukowa ze Stobnicą, a także kanały i rowy melioracyjne.

Rzeka Gunica – wypływa ze źródeł w okolicach wsi Łęgi, przepływa przez okolice wsi Stolec, jezioro Świdwie i obszar rezerwatu Świdwie, następnie uchodząc do Odry. Jest to rzeka o długości ok. 32 km. Odwadnia znaczną część gminy Dobra. Zasilana jest Małą Gunicą, Rowem Wołczkowskim i systemem rowów melioracyjnych.

Rzeka Bukowa – wypływa z okolic miejscowości Bezrzecze i płynie w górnym biegu w kierunku południowym. Przyjmuje wody niewielkiego cieku Stobnica płynącego z Mierzyna. Uchodzi do Odry Zachodniej. Jest to rzeka o długości ok. 10,9 km.

Gmina Dobra odznacza się niskim wskaźnikiem jeziorności. Na obszarze gminy znajdują się 2 jeziora o powierzchni powyżej 1 ha.

Stolsko – jezioro położone jest przy granicy państwa, na zachód od miejscowości Stolec. Jest to największe jezioro w gminie Dobra i posiada powierzchnię ok. 92 ha, przy czym w granicach Polski – 28,5 ha. Głębokość jeziora wynosi do 7 m.

Kościńskie – jezioro położone w lasach pasma przygranicznego, na północ od Kościna o powierzchni ok. 1,4 ha. Jezioro od lat wysycha.

Jakość wód

Obszar gminy znajduje się w zasięgu dwóch jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych: Gunica do Rowu Wołczkowskiego z jez. Świdwie (PLRW60002319988) oraz Bukowa (PLRW60001619729). W niewielkim fragmencie w pasie granicznym gmina leży także w regionie wodnym Ücker (PL6700UC).

Ocena stanu JCWP Rzecznych na terenie gminy Dobra

	Gunica do Rowu Wołczkowskiego z jez. Świdwie	Bukowa
<i>klasa elementów biologicznych</i>	4	4
<i>elementy hydromorfologiczne</i>	1	1
<i>klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1-3.5)</i>	>2	>2
<i>klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne</i>	2	brak danych
<i>klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego</i>	słaby potencjał ekologiczny	słaby stan ekologiczny

	Gunica do Rowu Wołczkowskiego z jez. Świdwie	Bukowa
<i>klasyfikacja stanu chemicznego</i>	stan chemiczny doby	brak danych
<i>ocena stanu jcwp</i>	zły stan wód	zły stan wód

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016- 2021 – na podstawie monitoringu, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

6.5. Wody podziemne

Na terenie gminy Dobra ujmowane są przede wszystkim wody podziemne z utworów czwartorzędowych. Warunki hydrogeologiczne na terenie gminy są zróżnicowane. W części północnej obszaru gminy użytkowy poziom wodonośny występuje płytki, w przypowierzchniowych osadach wodonośnych. W większości nie posiada izolacji, ponadto jego występowaniu towarzyszy strefa bezpośredniego zasilania odpowierzchniowego. Pozostały teren gminy obejmują powierzchniowo osady słaboprzepuszczalne, izolujące poziom użytkowy. Wody ujmowane są w ujęciach zlokalizowanych w miejscowości Dołuje, Buk, Wołczkowo, Bezrzecze oraz Dobra.

Na terenie gminy zlokalizowany jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 122 Dolina kopalna Szczecin. Jest to zbiornik porowy o wodoprzewodności 240-270 m³ /d. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 37 440 m³ /d. Utwory czwartorzędowe zalegają na osadach neogeńskich i kredowych. Tworzą je osady plejstocenijskie: lodowcowe, wodnolodowcowe, jeziorne i rzeczne oraz osady holocenijskie: rzeczne, jeziorne, bagienne i eoliczne. Wody podziemne na obszarze tego zbiornika tworzą wielowarstwowy system wodonośny w utworach czwartorzędowych oraz lokalnie neogeńskich i górnokredowych.

Użytkowe poziomy wód podziemnych występują do głębokości 50-80 m w rejonie północnym i dolinie Odry. Głównymi czynnikami mającymi wpływ na jakość wód podziemnych na obszarze GZWP nr 122 są czynniki antropogeniczne. Są one związane z działalnością człowieka w sferze gospodarki odpadami, nadmiernej chemizacji rolnictwa i funkcjonowaniem obiektów i instalacji znacząco oddziałujących na środowisko.

Jakość wód

Obszar gminy Dobra zlokalizowany jest w obrębie JCWPd nr 3. Badania dla JCWPd nr 3 przeprowadzane były w 2022 r. przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie m.in. w miejscowości Stolec i Dobra. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami, dla wód tych wykazano dobry stan chemiczny i ilościowy oraz IV klasę jakości (w punkcie pomiarowo kontrolnym w Stolcu) oraz II klasę jakości (w punkcie pomiarowo kontrolnym w Dobrej).

Głównym celem dla tych obszarów będzie uzyskanie i utrzymanie przynajmniej dobrego stanu wód oraz zapobieganie dopływowi zanieczyszczeń do wód podziemnych, zapewnienie równowagi pomiędzy poborem, a zasilaniem wód podziemnych.

6.6. Gleby

Gmina Dobra charakteryzuje się dużym odsetkiem gruntów rolnych. Największe kompleksy stanowią gleby klas średnich klas IV oraz słabych klas V i VI. Na glebach klas IV dominują gleby brunatne wylugowane, na piaskach gliniastych lub piaskach gliniastych lekkich podścielonych gliną. Gleby tego kompleksu występują głównie na południowy-wschód od Dobrej, na południe od Dołuj, na północny-zachód od Buka oraz na południe od Stolca. Gleby najstarsze klas V i VI zostały wykształcone z piasków

słabo gliniastych, podścielonych piaskiem luźnym lub gliną. Są to gleby piaskowe i murszowo-mineralne. Największe powierzchnie tych gleb zlokalizowane są między Stolcem i Rzędzinami, Bolkowem i Łęgami oraz wzdłuż kompleksu leśnego Lubieszyn – Dołuje. Udział gleb dobrych klas III stanowi ok. 30% ogólnej powierzchni gruntów rolnych. Największe kompleksy gruntów klas chronionych występują w rejonie Wąwelnicy i Redlicy. Są to przeważnie czarne ziemie, gleby brunatne właściwe i wyługowane oraz pseudobielicowe. Zostały one wytworzone głównie z glin lekkich, glin ciężkich na łąkach, piaskach słaboglinistych na łąkach.

Na obszarze gminy Dobra występują wszystkie typy kompleksów glebowo-rolniczych charakterystycznych dla terenów niżowych. W obrębie gruntów ornych przeważają kompleksy żytne z przewagą piasków w poziomach powierzchniowych (ok. 66% gruntów ornych). Kompleksy o cięższym składzie mechanicznym z przewagą glin, tj. kompleksy pszenne stanowią ok. 29% powierzchni gruntów ornych. Najmniej gleb należy do kompleksów zbożowo-pastewnych, zajmujących ok. 5% powierzchni gruntów ornych.

6.7. Szata roślinna

Według podziału geobotanicznego Polski gmina Dobra leży w zasięgu Krainy Pobrzeża Południowobałtyckiego, Okręgu Niziny Szczecińskiej Puszczy Wkrzańskiej oraz Krainy Szczecińskiej Okręgu Szczecińsko-Prenzlauskiego Kołbaskowskiego.

Gmina Dobra charakteryzuje się ok. 22% stopniem zalesienia. Największe kompleksy leśne obejmuje Puszcza Wkrzańska w części północnej gminy oraz w rejonie Grzepnicy, Sławoszewa oraz w części południowej w sąsiedztwie Dołuj i Kościna. Pozostałe fragmenty leśne są rozproszone, występują często w postaci niewielkich kęp i ciągów. Spośród typów siedliskowych lasów występują tutaj głównie bory mieszane świeże oraz częściowo lasy mieszane świeże, głównie z przewagą monokultury sosny zwyczajnej. Ponadto charakterystyczną cechą gminy są licznie występujące zakrzaczenia i zadrzewienia śródpolne i przydrożne. Najliczniej ekosystemy te reprezentują: dęby, brzozy, buki, klony oraz lipy. Odgrywają one znaczącą rolę w krajobrazie, pełniąc funkcję ochronną, estetyczną, klimatyczną, a także orientacyjną. Zadrzewienia śródpolne mają także wpływ na przewietrzanie, temperaturę i wilgotność. Stanowią naturalną barierę dla migrujących substancji chemicznych. Znaczną część obszaru gminy stanowią grunty orne oraz siedliska łąkowo-pastwiskowe, pokryte zielenią łąkową, często sitowiem, turzycami oraz roślinnością trawiastą.

Gmina odznacza się wysokim stopniem synantropizacji. Występowanie licznych zbiorowisk roślin jednorocznych i wieloletnich z tej grupy, związane jest z uprawami roślinnymi, nieużytkami i innymi, często spotykane są w sąsiedztwie osad ludzkich i dróg. Wśród roślinności segetalnej występują ugrupowania komos, wierzbówki, babki i bylic. Spośród najbardziej rozpowszechnionych gatunków roślinności ruderalnej wymienia się: zespół bylicy pospolitej oraz wrotczyca zwyczajnego.

Ponadto na terenie gminy znajdują się przestrzenne i punktowe formy ochrony przyrody, które w swoich celach mają również ochronę naturalnie występującej na tym obszarze roślinności. Wśród nich znajdują się między innymi obszary Natura 2000 „Jezioro Stolsko”, „Jezioro Świdwie”, korytarz ekologiczny „Puszcza Wkrzańska”, użytek ekologiczny „Ptasi zakątek” oraz rezerwat przyrody „Świdwie”. W granicach gminy występują także 3 pomniki przyrody (wg GDOŚ, stan na 01.2025 r.).

Wśród nich wyróżnić można zarówno pojedyncze drzewa jak i ich skupiska. Do drzewostanu należą głównie takie drzewa jak: lipa drobnolistna, dąb szypułkowy, buk pospolity oraz wiąz szypułkowy.

6.8. Świat zwierzęcy

Fauna, którą można spotkać na terenie gminy Dobra jest charakterystyczna dla obszarów nizinnych kraju i jest ściśle powiązana z siedliskiem, w jakim się znajduje. Siedlisko to tworzą przede wszystkim szata roślinna oraz stopień przekształcenia krajobrazu, stąd ze względu na położenie głównie na terenie otwartym rolniczym, z większych zwierząt możliwe do zaobserwowania są raczej zwierzęta przemieszczające się pomiędzy większymi kompleksami leśnymi i zadrzewieniami. Do tych zwierząt należą m.in. zajęce, lisy, dziki sarny czy jelenie. Wśród mniejszych ssaków mogą występować krety oraz jeże. Najcenniejsze siedliska fauny w gminie związane są z terenami podmokłymi, torfowiskowymi oraz łąkami, które osadzone w sąsiedztwie pól uprawnych zapewniając dobrą bazę żerową. W zasięgu obszaru opracowania, miejscami koncentracji ptaków są przede wszystkim tereny podmokłe, głównie wzdłuż jezior i rzek (jezioro Stolsko, rezerwat Świdwie). Spośród płazów występują m. in.: traszka grzebieniasta, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, żaba trawna, jeziorkowa i moczarowa. Wśród gadów na terenie gminy można zaobserwować jaszczurkę zwinłą, zaskrońca zwyczajnego, żmiję zygzakowatą. Do ptaków występujących na terenie gminy Dobra należą następujące gatunki: perkozy, gęgawa, bąk, cyranka, kanie, czajka, kszczyk, derkacz, żuraw, zimorodek, gąsiorek, wąsatka. Są one jednak głównie powiązane z rezerwatem przyrody Świdwie oraz doliną Małej Gunicy. Część z wymienionych gatunków objętych jest ochroną, przede wszystkim ścisłą i częściową, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

Ponadto nadmienić należy, że część terenu opracowania znajduje się w zabudowie miejskiej oraz podmiejskiej, zwłaszcza w rejonie Mierzyna w związku z czym występujące gatunki pospolite płazów i owadów, drobnych ssaków, gryzoni oraz ptaków, w tym również gatunki chronione, przystosowane są do życia w takich warunkach.

6.9. Krajobraz

W krajobrazie dominuje krajobraz rolniczy – użytki rolne zajmują znaczną powierzchnię gminy, następnie leśny, który zajmuje 22% powierzchni gminy, a krajobraz zurbanizowany zajmuje ok. 12,0%. Ośrodek gminny Dobra powstał na układzie wielodrożnicowym. Zdecydowana większość wsi powstawała w miejscu najstarszych jednostek osiedleńczych, wzdłuż historycznych traktów komunikacyjnych. Posiadały one układy przestrzenne, takie jak ulicówki i placowe w typie owalnicy. Wzdłuż traktów komunikacyjnych powstały takie wsie jak: Bezrzecze, Buk, Dobra, Dołuje, Mierzyn, Rzędziny, Skarbmierzycze, Stolec, Wąwelnica, Wołczkowo. Najcenniejsze z ruralistycznych układów przestrzennych występujących w gminie Dobra to: Grzepnica, Kościno, Stolec i Wołczkowo. Krajobrazem miejskim charakteryzuje się Mierzyn, położony w granicy z miastem Szczecinem.

W zakresie krajobrazu kulturowego na obszarze objętym projektem Planem ogólnym występują elementy dziedzictwa kulturowego, wyróżniające się w przestrzeni, mające trzeci wymiar dostrzegalny przez odbiorcę. Charakterystyczne elementy, kształtujące krajobraz kulturowy to sylwety kościołów, obiektów sakralnych oraz założenia rezydencjonalno-dworskie, zwłaszcza założenie pałacowe w Stolcu. Istotnymi elementami krajobrazu są dominanty techniczne. Na terenie gminy Dobra są to:

- wiatrak koźlak w Mierzynie,
- stacje bazowe telefonii komórkowych,
- wieże ciśnień.

Dla województwa zachodniopomorskiego nie został uchwalony audyt krajobrazowy, w związku z powyższym nie ma określonych granic krajobrazów priorytetowych na terenie gminy Dobra.

6.10. Klimat lokalny, stan powietrza atmosferycznego oraz klimat akustyczny

Klimat lokalny warunkowany jest rozprzestrzenianiem się zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Bardzo ważną rolę odgrywają tu wysokość opadów, siła i kierunek wiatru, temperatura powietrza oraz wilgotność.

Obszar gminy Dobra według podziału Polski na regiony klimatyczne Romera położony jest w obrębie Krainy Wielkich Dolin – Krainy nad Odrą.

Na klimat wpływają masy powietrza polarno-morskiego znad Atlantyku, powodując jego łagodność, opóźnienie gminy oraz początku wegetacji. Średnia długość okresu wegetacyjnego trwa tutaj średnio 210-215 dni. Opad roczny w gminie Dobra kształtuje się na poziomie od 600 mm do 700 mm. Średnia roczna temperatura wynosi ok. 7,5 – 8,0°C, przy przeciętnej temperaturze miesięcy w okresie maj-sierpień od 12,7 do 17,5°C. Wilgotność powietrza wynosi od 80 do 82%. Ze względu na położenie na Pobrzeżu Bałtyku i Zalewu Szczecińskiego obszar gminy narażony jest na silne wiatry. Przeważają tu wiatry zachodnie i północno-zachodnie.

Na lokalny klimat z pewnością wpływ mają występujące kompleksy leśne, które powodują ograniczanie prędkości wiatru i spływu chłodnego powietrza. W związku z powyższym odczuwalny jest topoklimat obszarów zalesionych, gdzie wskutek osłonięcia przez okap leśny powierzchni granicznej, występują stosunkowo niewysokie wartości promieniowania cieplnego podłoża. Stąd też nocne spadki temperatury na obszarach zalesionych są znacznie mniejsze niż na obszarach sąsiednich. Odczuwalny jest również topoklimat zurbanizowany, głównie w obrębie Mierzyna.

Jakość powietrza

Zgodnie z art. 87 ust. 2a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54, ze zm.) w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza gmina Dobra położona jest w zasięgu strefy zachodniopomorskiej PL3203 dla celów oceny jakości powietrza pod kątem zawartości ozonu, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla i benzenu, pyłu zawieszonego PM10 oraz zawartego w tym pyłu ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu, a także pyłu zawieszonego PM2,5. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2023” opracowana poprzez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie w 2024 roku wykazała, że strefa zachodniopomorska wg kryteriów odniesionych do ochrony zdrowia, dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla, pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłu zawieszonym PM10 oraz poziomu docelowego ozonu, kadmu, arsenu, niklu strefę zachodniopomorską zakwalifikowano do klasy A. Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa zachodniopomorska uzyskała klasę D2, a dla pyłu PM2,5 poziom dopuszczalny i faza uzyskała klasę A. Jednocześnie pod kątem ochrony roślin strefę zachodniopomorską w całości w zakresie zawartości dwutlenku siarki, ozonu i tlenków azotu zakwalifikowano do strefy A.

W roku 2023 w ocenie jakości powietrza żadna ze stref w województwie zachodniopomorskim nie uzyskała klasy C ze względu na kryteria określone pod kątem ochrony zdrowia ludzi.

Klasyfikacja do klasy A oznacza, że w tym zakresie stężenia zanieczyszczenia nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych. Klasyfikacja do klasy B oznacza, że w tym zakresie stężenia zanieczyszczenia przekraczają poziomów dopuszczalnych, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji. Klasyfikacja do klasy C oznacza, że stężenia zanieczyszczenia przekraczają poziomy dopuszczalne

powiększone o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe.

Dla obszarów wykazujących przekroczenia poziomów dopuszczalnych zostały opracowane programy ochrony powietrza wskazujące kierunki działań niezbędnych do przywrócenia standardów jakości powietrza.

Zbiorcze podsumowanie wyżej opisanych badań przedstawiają poniższe tabele.

Klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń według kryterium ochrony zdrowia ludzi

Rodzaj substancji badanej											
NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	pył PM _{2,5}	pył PM ₁₀	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
A	A	A	A	A1	A	A	A	A	A	A	A

źródło: opracowania własne na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2023, Szczecin 2024

Według najnowszej rocznej oceny jakości powietrza pod kątem ochrony roślin na rok 2023 strefa zachodniopomorska cechuje się dość dobrą jakością powietrza. Podsumowanie badań RWMS w Poznaniu przedstawia poniższa tabela. Wszystkie substancje według kryterium ochrony rośliny uzyskały klasę A.

Klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń według kryterium ochrony roślin

Rodzaj substancji badanej		
NO _x	SO ₂	O ₃
A	A	A

źródło: opracowania własne na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2023, Szczecin 2024

Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny gminy Dobra wpływają lokalne źródła hałasu, do których zalicza się głównie hałas komunikacyjny. Pod względem komfortu akustycznego na terenie opracowania występują lokalne źródła hałasu, które mogą powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych dla pory dziennej i nocnej. Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 r., poz. 112). Obowiązujące obecnie wartości wskaźników długookresowych mieszczą się w przedziałach: dla poziomu dzienne- wieczorno- nocnego LDWN 50-68 dB, dla długookresowego poziomu hałasu w porze nocy LN 45-65 dB; w przypadku wskaźników krótkookresowych: dla poziomu równoważnego w porze dnia LAeqD 50-68 dB, dla poziomu równoważnego hałasu w porze nocy LAeqN 45-60 dB.

Na klimat akustyczny gminy Dobra ma wpływ przede wszystkim hałas komunikacyjny drogowy. Uciążliwości związane z hałasem dotyczą szczególnie obszarów położonych wzdłuż drogi krajowej nr 10. Zgodnie z mapami akustycznymi dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie – III edycji udostępnianymi przez generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad na całej długości terenów zabudowanych położonych bezpośrednio przy drodze, dopuszczalny poziom hałasu jest przekroczony i wynosi nawet do 79,9 dB w porze dzienne-wieczorno-nocnej (LDWN) i do 69,9 dB w porze nocnej (LN). W odległości ok. 20 m od drogi poziom hałasu nieznacznie przekracza dopuszczalne poziomy i osiąga do 69,9 dB w porze dzienne-wieczorno-nocnej (LDWN) i do 59,9 dB w porze nocnej (LN).

Na obszarze objętym opracowaniem nie występują uciążliwe zakłady przemysłowe, które mogłyby wpływać na komfort akustyczny mieszkańców.

Pola elektromagnetyczne

Źródła pola elektromagnetycznego mogą być naturalne oraz sztuczne i mogą mieć różną częstotliwość. Do sztucznych źródeł należą: stacje i linie elektroenergetyczne przede wszystkim wysokich i najwyższych napięć, stacje nadawcze radiowe i telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowych. Przez teren gminy Dobra przebiegają liczne napowietrzne linie elektroenergetyczne, w tym linie wysokich napięć. W Redlicy zlokalizowany jest zespół transformatorów (główny punkt zasilania GPZ).

Na terenie gminy Dobra zlokalizowane są bazowe stacje telefonii bezprzewodowej. Zważywszy na ich parametry techniczne, a w szczególności wysokość, nie powodują one negatywnego oddziaływania na lokalne środowisko.

6.11. Obiekty i obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną

Na obszarze gminy Dobra zostały wyznaczone następujące formy ochrony przyrody określone w ustawie o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Są to:

- Obszar Natura 2000 „Jezioro Stolsko” PLH320063,
- Obszar Natura 2000 „Jezioro Świdwie” PLB320006,
- Użytek ekologiczny „Ptasi zakątek”,
- Rezerwat Przyrody: „Świdwie”,
- Pomniki przyrody.

Poza powyższymi formami ochrony w granicach gminy znajduje się również Korytarz ekologiczny „Puszcza Wkrzańska”.

Obszar Natura 2000 „Jezioro Stolsko” PLH320063

Powierzchnia obszaru wynosi 139,68 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest DECYZJA KOMISJI z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE).

Na podstawie standardowego formularza danych obszar natura 2000 przecięty jest granicą państwową i w części znajdującej się w granicach Niemiec chroniony jest jako obszar Natura 2000 "Gottesheide mit Schloß- und Lenzener See" (DE2451301). Zbiornik Stolsko jest zeutrofizowany, z dnem mulistym, z silnie rozwiniętym pasem szuwarów i roślinnością wodną. Stwierdzono w nim występowanie łąk ramienicowych i w Niemczech zaklasyfikowany został do siedliska jezior mezotroficzných z łąkami ramienicowymi 3140. Jest obszar transgraniczny, sąsiadujący z obszarami Natura 2000 (ptasimi i siedliskowym) po stronie niemieckiej. Jednym z przedmiotów ochrony po stronie niemieckiej jest jezioro Stolsko przecięte granicą (wyznaczenie obszaru po polskiej stronie ma na celu ujednoczenie zasad i zapewnienie skutecznej ochrony zbiornika). Znajduje się on na terenie planowanego transgranicznego rezerwatu przyrody Gottesheide-świdwie. Poza jeziorem chroni fragmenty lepiej zachowanych siedlisk leśnych i bagiennych Puszczy Wkrzańskiej. Jest to miejsce występowania i rozrodu płazów, gadów i ptaków, a także miejsce zimowania ptaków, miejsce żerowania i odpoczynku ptaków wodno-błotnych, zwłaszcza żurawia i gęsi. Dla tego obszaru Natura 2000 nie przyjęto planu zadań ochronnych. Największym zagrożeniem dla tego obszaru jest eutrofizacja zbiornika w związku z przedostawaniem się zanieczyszczeń z miejscowości Stolec.

Zgodnie ze standardowym formularzem danych występują tu siedliska:

3140 Twardowodne oligo- i mezotrficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic *Charetea*

Siedlisko obejmuje naturalne zbiorniki wód oligo- i mezotroficznych o umiarkowanej lub wysokiej zawartości elektrolitów, w których ramienice stanowią dominującą grupę roślin porastających dno zbiornika. Zwarte łaki ramienic powodują dobre natlenienie wód naddennych i powierzchniowej warstwy osadów, sprzyjając unieruchomieniu biogenów przez ich wiązanie lub sorpcję. Jeziora ramienicowe są szczególnie wrażliwe na antropopresję. Każde zwiększenie ilości materii organicznej prowadzi w konsekwencji do ograniczenia zasięgu występowania i w efekcie eliminacji ramienic.

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*)

Ten typ siedliska obejmuje środkowoeuropejskie bukowe lasy rosnące na ubogich, kwaśnych glebach. Drzewostan kwaśnej buczyny niżowej jest zdominowany przez buka, który również w niższych warstwach osiąga znaczną przewagę ilościową nad innymi gatunkami drzew, których rola w strukturze omawianego lasu jest nieznacząca. Domieszkę stanowią jedynie: grab *Carpinus betulus*, dęby – częściej bezszypułkowy *Quercus petraea*, rzadziej szypułkowy *Quercus robur*. Pewnym zagrożeniem dla buczyn może być obserwowany w ostatnich latach proces „zamierania buka”, powszechny w całym polskim zasięgu tego gatunku, a mający prawdopodobnie złożoną etiologię. Na zamieranie najbardziej podatne są drzewostany prześwietlone i przerzedzone, np. po wykonanych ciecicach rębnych rębni częściowej.

9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion*)

Siedlisko to obejmuje bukowe lasy rosnące na żyznych siedliskach, z reguły na glebach o neutralnym lub tylko słabo kwaśnym odczynie, z próchnicą typu mull (czasem przejście do moder) i z dominacją gatunków typowych dla lasów liściastych w runie. Podobnie jak dla siedliska 9110, pewnym zagrożeniem dla buczyn może być obserwowany w ostatnich latach proces „zamierania buka”, powszechny w całym polskim zasięgu tego gatunku, a mający prawdopodobnie złożoną etiologię (m.in. suche okresy wegetacyjne, silna insolacja, wahanie poziomu wód gruntowych, czynniki biotyczne – mszyce i grzyby i in.).

9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*)

Siedlisko to obejmuje lasy dębowe, dębowo-grabowe lub grabowe, czasem z udziałem lipy, na żyznych, często wilgotnych siedliskach. Podobnie jak inne lasy dębowo-grabowe, także grąd subatlantycki jest na ogół zbiorowiskiem wielowarstwowym i wielogatunkowym. W skład drzewostanu wchodzi też w większości te same gatunki, takie jak: grab *Carpinus betulus*, dęby – szypułkowy *Quercus robur* i bezszypułkowy *Quercus petraea*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, klon pospolity *Acer platanoides*, przy czym najbardziej znamieny dla omawianego typu lasu jest stały, a niekiedy znaczny udział buka *Fagus sylvatica*, który może być nawet gatunkiem panującym. Największymi zagrożeniami dla grądów są: nadmierna wycinka drzewostanów, niewłaściwa gospodarka leśna prowadząca do zubożenia składu florystycznego i degeneracji fitocenozy, długotrwała zmiana stosunków wodnych

91D0 Bory i lasy bagienne

Są to lasy szpilkowe i liściaste na wilgotnym i mokrym podłożu torfowym, z trwale wysoko położonym lustrem wody. Zbiorowiska budowane głównie przez brzozę omszoną, kruszynę pospolitą, sosnę zwyczajną. W granicach ostoi występują płaty sosnowego bory bagiennego *Vaccinio uliginosi-Pinetum* oraz brzeziny bagiennej *Betuletum pubescentis* o różnym stopniu zachowania. Występują one w bezpośrednim sąsiedztwie jezior oraz w naturalnie bezodpływowych zagłębieniach terenu. Ponadto w północno-wschodniej części obszaru występuje niewielki płat olsu torfowcowego *Sphagno squarrosi-*

Alnetum (Markowski i in. 2008). Dobrze zachowane płaty boru bagiennego cechuje duży udział torfowca magellańskiego *Sphagnum magellanicum* w runie, są one dobrze uwodnione i typowo wykształcone. Suchsze, starsze fragmenty borów wykazują wyraźne ślady degeneracji - znacząca jest domieszka świerka oraz brzozy omszonej, a sosny mają znacznie lepszą, niż w typowym zespole, bonitację. Płaty brzeziny bagiennej w obszarze są średnio albo słabo zachowane, zachowały się jedynie niewielkie, silnie przekształcone płaty. Jest to efekt przeprowadzonego w przeszłości osuszenia i obsadzania drzewami szpilkowymi

Obszar Natura 2000 „Jezioro Świdwie” PLB320006

Powierzchnia obszaru wynosi 7196,24 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 nr 14 poz. 133).

Na podstawie standardowego formularza danych obszar obejmuje południowy fragment Puszczy Wkrzańskiej. Jest to obszar o zróżnicowanej rzeźbie terenu z centralnie położonym eutroficznym jeziorem Świdwie. Jezioro pełni funkcje ostoi ptaków wodno-błotnych. Akwen jest wypłycony, zarastający roślinnością szuwarową w otoczeniu łąk świeżych, szuwarów turzycowych, olsów. Pozostała część ostoi ma charakter żerowy, odpoczynkowy i lęgowy.

Obszar jest ważną ostoją ptasią o randzie międzynarodowej. Wraz z sąsiednimi ostojami ptasimi OSO Ukermunder Heide i OSO Ostoja Wkrzańska stanowi zabezpieczenie odpowiednich biotopów dla ptaków. Stwierdzono tu występowanie 39 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Występuje tu także osiem typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, trzy gatunki bezkręgowców, dwa gatunki płazów oraz trzy gatunki ssaków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Wśród ptaków tu występujących można wyróżnić:

Nur czarnoszyi *Gavia arctica*

zagrożenia: sieci stawne. Należy uregulować zasady gospodarki rybackiej na obszarach koncentracji ptaków.

Bąk *Botaurus stellaris*

najważniejsze zagrożenia: utrata siedlisk lęgowych w wyniku: zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających czystość i długość zalewów w dolinach rzecznych; deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy i zagłębień terenu okresowo wypełnionych wodą); intensyfikacji gospodarki rybackiej na stawach hodowlanych; niekontrolowanego pozyskiwania trzciny na obszarach lęgowych bąka; wiosennego, nielegalnego wypalania szuwarów trzcinowych; ponadto podwyższona śmiertelność w wyniku nielegalnych odstrzałów dokonywanych przez strażników rybackich uważających bąka za szkodnika. Celem ochrony należy przede wszystkim: poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; w dolinach rzek utrzymać wysoki poziom wód gruntowych, zachować okresowo wypełnione wodą obniżenia i starorzecza; wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych

Bączek *Ixobrychus minutus*

najważniejsze zagrożenia: utrata siedlisk lęgowych w wyniku: zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających czystość i długość zalewów w dolinach rzecznych; deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy i zagłębień terenu okresowo wypełnionych wodą); intensyfikacji gospodarki

rybackiej na stawach hodowlanych; niekontrolowanego pozyskiwania trzciny na obszarach łęgowych bąka; wiosennego, nielegalnego wypalania szuwarów trzcinowych; ponadto podwyższona śmiertelność w wyniku nielegalnych odstrzałów dokonywanych przez strażników rybackich uważających bąka za szkodnika. Celem ochrony należy przede wszystkim: poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; w dolinach rzek utrzymać wysoki poziom wód gruntowych, zachować okresowo wypełnione wodą obniżenia i starorzecza; wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych

Czapla biała *Egretta alba*

brak istotnych zagrożeń dla gatunku w Polsce ze względu na bardzo nieliczne występowanie. W przypadku stwierdzenia stacjonarnych osobników czapli należy zapewnić spokój w potencjalnych miejscach łęgowych.

Bocian czarny *Ciconia nigra*

pod warunkiem utrzymania i konsekwentnego egzekwowania ochrony strefowej oraz należytego uwodnienia siedlisk łęgowych gatunek nie jest w Polsce zagrożony. Celem ochrony należy: utrzymać i konsekwentnie egzekwować ochronę strefową, wprowadzając jednocześnie jasne zasady gospodarowania w strefach; utrzymać zwartość drzewostanu w sąsiedztwie gniazd – bociany czarne unikają drzewostanów prześwietlonych o dużej fragmentacji, np. z rębniami gniazdowymi; utrzymać wysoką wilgotność w otoczeniu miejsc gniazdowania gatunku – zaniechać osuszania

Bocian biały *Ciconia ciconia*

do najważniejszych zagrożeń gatunku w Polsce należą: kurczenie się arealu żerowisk i spadek liczebności potencjalnych ofiar na skutek regulacji rzek, zagospodarowania dolin rzecznych innego niż w formie użytków zielonych, melioracji oraz intensyfikacji rolnictwa; kolizje z napowietrznymi liniami energetycznymi; śmiertelność piskląt zaplątanych w przynoszone do gniazd sznurki z tworzywa sztucznego, używane w rolnictwie; utrata miejsc gniazdowych w wyniku przebudowy dachów, likwidowania platform gniazdowych na słupach itp. Utrzymanie w Polsce obecnego stanu populacji bociana białego wymaga zarówno działań bezpośrednich, jak i pośrednich. Pierwsze z nich to ochrona gniazd oraz minimalizacja najczęstszych przyczyn śmierci, natomiast drugie dotyczą ochrony siedlisk (np. poprzez ograniczanie osuszania terenu i zmian w dotychczasowym użytkowaniu gruntów rolnych)

Łabędź czarnodzioby *Cygnus bewickii*

wśród zagrożeń dla ptaków należy wymienić ich niepokojenie zatrzymujących się w czasie wędrówki oraz zatrucie ołowiem w wyniku połykania śrucin amunicji myśliwskiej traktowanych przez ptaki jako gastrolity. Celem ochrony należy zapewnić spokój ptakom oraz ograniczyć użycie śrutu ołowianego w amunicji myśliwskiej, stosowanej do polowań na ptaki wodno-błotne

Łabędź krzykiłwy *Cygnus cygnus*

Wśród zagrożeń dla ptaków należy wymienić ich niepokojenie zatrzymujących się w czasie wędrówki oraz zatrucie ołowiem w wyniku połykania śrucin amunicji myśliwskiej traktowanych przez ptaki jako gastrolity. Celem ochrony należy zapewnić spokój ptakom oraz ograniczyć użycie śrutu ołowianego w amunicji myśliwskiej, stosowanej do polowań na ptaki wodno-błotne

Trzmielojad *Pernis apivorus*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk gniazdowych w wyniku zastępowania drzewostanów mieszanych przez monokultury iglaste; utrata siedlisk żerowania w wyniku likwidacji śródleśnych terenów otwartych; niepokojenie wysiadujących ptaków przez ludzi w wyniku prowadzenia prac leśnych w pobliżu gniazd oraz rozwoju ruchu rekreacyjnego. Celem ochrony należy: kontynuować gospodarkę leśną zmierzającą do uzyskania drzewostanów o zróżnicowanym składzie gatunkowym i strukturze piętrowej; chronić śródleśne tereny otwarte

Kania czarna *Milvus migrans*

wśród zagrożeń dla kani czarnej należy wymienić: utrata siedlisk gniazdowych i siedlisk żerowania w wyniku rozwoju turystyki i rekreacji w pobliżu zbiorników wodnych oraz w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk gniazdowania w wyniku wycięcia starodrzewu na obszarach leśnych w sąsiedztwie zbiorników wodnych a także z międzywala dolin rzecznych; utrata siedlisk żerowania w wyniku intensyfikacji rolnictwa i związanej z nią likwidacji różnorodności otwartego krajobrazu; utrata siedlisk żerowania w wyniku zmiany ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk na intensywnie użytkowane uprawy; drapieżnictwo, a zwłaszcza rabowanie łęgów przez kruka i wronę siwą; kolizje z napowietrznymi liniami energetycznymi, a także kolizje z elektrowniami wiatrowymi, zwłaszcza ustawianymi w dolinach rzecznych i miejscach koncentracji ptaków; bezpośrednie zatrucie osobników powodowane przez chemiczne zanieczyszczenie środowiska, a zwłaszcza niekontrolowane zrzuty substancji chemicznych do wód oraz zjedanie padliny zawierającej śrut ołowiany. Celem ochrony należy ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; zachować i odtwarzać lasy nad brzegami zbiorników i cieków wodnych, zwłaszcza zalewowe; nie usuwać wszystkich lasów i zadrzewień nadrzecznych z międzywala; popierać ekstensywne rolnictwo; ograniczyć wędkowanie i biwakowanie na wyznaczonych odcinkach brzegów jezior (w pobliżu miejsc łęgowych kani) w okresie od początku kwietnia do końca lipca; ograniczyć użycie śrutu ołowianego w amunicji myśliwskiej, stosowanej do polowań na ptaki wodno-błotne

Kania ruda *Milvus milvus*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk gniazdowych i siedlisk żerowania w wyniku rozwoju turystyki i rekreacji w pobliżu zbiorników wodnych; utrata siedlisk gniazdowych i siedlisk żerowania w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk gniazdowania w wyniku wycięcia starodrzewu na obszarach leśnych w sąsiedztwie zbiorników wodnych; utrata siedlisk gniazdowania w wyniku usuwania starodrzewu z międzywala dolin rzecznych; utrata siedlisk żerowania w wyniku intensyfikacji rolnictwa i związanej z nią likwidacji różnorodności otwartego krajobrazu (likwidacja zabagnię i oczek wodnych, usuwanie zadrzewień, tworzenie rozległych monokultur); utrata siedlisk żerowania w wyniku zabudowy hydrotechnicznej dolin rzek, powodującej obniżenie różnorodności siedlisk w dolinach rzecznych; utrata siedlisk żerowania w wyniku zmiany ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk w intensywnie użytkowane uprawy; drapieżnictwo, a zwłaszcza rabowanie łęgów przez kruka i wronę siwą; kolizje z napowietrznymi liniami energetycznymi, a także kolizje z elektrowniami wiatrowymi; bezpośrednie zatrucie osobników powodowane przez chemiczne zanieczyszczenie środowiska, a zwłaszcza niekontrolowane zrzuty substancji chemicznych do wód oraz zjedanie padliny zawierającej śrut ołowiany. Celem ochrony należy: ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych; zachować i odtwarzać lasy nad brzegami zbiorników i cieków wodnych, zwłaszcza zalewowe; nie usuwać wszystkich lasów i zadrzewień

nadrzecznych z międzywał; popierać ekstensywne rolnictwo związane z utrzymaniem zróżnicowanego krajobrazu rolniczego; ograniczyć wędkowanie i biwakowanie na wyznaczonych odcinkach brzegów jezior (w pobliżu miejsc lęgowych kani) w okresie od początku kwietnia do końca lipca; utworzyć strefy ochronne na zbiornikach wodnych (jeziora) w pobliżu miejsc gniazdowania kani, z zakazem używania sprzętu wodnego (jachty, kajaki, łodzie motorowe, itp.) w okresie od początku kwietnia do końca lipca; ograniczyć użycie śrutu ołowianego w amunicji myśliwskiej stosowanej do polowań na ptaki wodno-błotne

Bielik *Haliaeetus albicilla*

do zagrożeń bielika należą: niepokojenie wysiadujących ptaków przez ludzi, prowadzenie prac leśnych w pobliżu gniazd; degradacja łąk w wyniku zabudowy rekreacyjnej oraz coraz większej presji turystów – zmniejszeniu ulega baza żerowa (spadek liczebności ptaków wodnych); kolizje z napowietrznymi liniami energetycznymi, a także kolizje z elektrowniami wiatrowymi, zwłaszcza ustawianymi w dolinach rzecznych i miejscach koncentracji ptaków; chemiczne skażenie środowiska – w organizmach bielików wykryto wysokie stężenia PCB, a także ołowiu; zatrucie ołowiem pochodzi z amunicji łowieckiej połkniętej przez bieliki w mięsie postrzelonych ptaków wodnych lub w padlinie; drapieżnictwo – jaja są rabowane przez kruki i kuny, a małe pisklęta padają ofiarą puchacza, kruka i kun; część gniazd spada z drzew w wyniku silnych wiatrów. Celem ochrony bielika należy: utrzymać dotychczasowy sposób gospodarowania w lasach, w szczególności pozostawianie grup drzew na zrębach i pojedynczych, starych drzew, starszych niż otaczający drzewostan; zaniechać zabudowy rekreacyjnej brzegów jezior i wysp jeziornych na terenach łowieckich bielika (pas o szerokości 100 m); budować platformy lęgowe/sztuczne gniazda; ograniczyć użycie śrutu ołowianego w amunicji myśliwskiej stosowanej do polowań na ptaki wodno-błotne; izolować przewody elektryczne na niewielkich odcinkach przy słupach energetycznych

Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk lęgowych w wyniku likwidacji lub zmniejszenia powierzchni zajętej przez szuwały (wykaszenie, wypalanie), zwłaszcza trzcinowe, na stawach i innych zbiornikach wodnych; utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych; utrata siedlisk lęgowych w wyniku osuszania torfowisk; zwiększanie się antropopresji w strefie przybrzeżnej jezior, która może powodować spadek liczebności na lęgowiskach w pobliżu atrakcyjnych turystycznie okolic; aktywne prześladowanie (nielegalny odstrzał) ze strony użytkowników stawów rybnych i jezior; zwiększona presja drapieżników niszczących lęgi (przede wszystkim lisa). Celem ochrony tego gatunku należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych (w tym tworzenia sztucznych, ziemnych wysp przy przebudowie stawów, zachowania rozległych płątów szuwaru i pasów szuwaru wzdłuż grobli); opracować i wdrożyć zasady przyjaznego ptakom pozyskiwania trzciny na zbiornikach wodnych; wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych; ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształć reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; zaprzestać osuszania śródpolnych zbiorników wodnych; wprowadzić strefy ciszy i ograniczonej turystyki wodnej na jeziorach eutroficznych w pobliżu lęgowisk ptaków

Błotniak zbożowy *Circus cyaneus*

najważniejsze zagrożenia to: utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych, utrata siedlisk gniazdowych w wyniku zmniejszania siły powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk w dolinach rzecznych na rzecz pól uprawnych, utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych i torfowisk, zwiększona presja drapieżników niszczących lęgi (przede wszystkim lisa), wynikająca z łatwiejszego dostępu do gniazd, spowodowanego obniżeniem poziomu wody na torfowiskach. Celem ochrony należy: ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek, użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych na obszarach pozadolinnych, ograniczyć pewne formy antropopresji (turystyka i rekreacja) na obszarach łąkowych oraz przyjeziornych i przyzalewowych, protegować ekstensywne rolnictwo, zwłaszcza użytkowanie łąk i pastwisk; wprowadzić ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk również na lęgowiskach objętych ochroną przestrzenną

Błotniak łąkowy *Circus pyragus*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk lęgowych w wyniku likwidacji lub zmniejszenia powierzchni zajętej przez szuwały (wykaszenie, wypalanie), zwłaszcza trzcinowe, na stawach i innych zbiornikach wodnych; utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych; utrata siedlisk lęgowych w wyniku osuszania torfowisk; zwiększanie się antropopresji w strefie przybrzeżnej jezior, która może powodować spadek liczebności na lęgowiskach w pobliżu atrakcyjnych turystycznie okolic; aktywne prześladowanie (nielegalny odstrzał) ze strony użytkowników stawów rybnych i jezior; zwiększona presja drapieżników niszczących lęgi (przede wszystkim lisa). Celem ochrony tego gatunku należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych (w tym tworzenia sztucznych, ziemnych wysp przy przebudowie stawów, zachowania rozległych płatów szuwaru i pasów szuwaru wzdłuż grobli); opracować i wdrożyć zasady przyjaznego ptakom pozyskiwania trzciny na zbiornikach wodnych; wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych; ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; zaprzestać osuszania śródpolnych zbiorników wodnych; wprowadzić strefy ciszy i ograniczonej turystyki wodnej na jeziorach eutroficznych w pobliżu lęgowisk ptaków

Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk żerowania w wyniku intensyfikacji rolnictwa i związane z nią likwidacji różnorodności otwartego krajobrazu (likwidacja zabagnień, usuwanie zadrzewień, tworzenie rozległych monokultur); utrata siedlisk żerowania w wyniku zmiany ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk na intensywnie użytkowane uprawy; utrata siedlisk żerowania wynikająca z zaniechania rolniczego użytkowania gruntów; utrata siedlisk żerowania w wyniku zalesiania śródleśnych obszarów otwartych; działania związane z prowadzeniem gospodarki leśnej w pobliżu zajętych gniazd w okresie lęgowym bezpośrednio przyczyniają się do zwiększenia strat w lęgach

Rybołów *Pandion haliaetus*

gatunkowi zagraża w Polsce: degradacja niektórych terenów łowieckich rybołowa jako skutek różnych form aktywności człowieka (niepokojenie ptaków poprzez wzmożony ruch turystyczny, zabudowa

brzegów zbiorników wodnych); degradacja terenów łowieckich spowodowana eutrofizacją wód prowadząca do spadku ich przezroczystości; nielegalny odstrzał na stawach hodowlanych; kolizje z napowietrznymi liniami energetycznymi; niedostatek dogodnych miejsc łęgowych, szczególnie sosen w wieku ponad 150 lat; prowadzenie prac leśnych w pobliżu gniazd w sezonie łęgowym. Celem ochrony należy: zaniechać zabudowy rekreacyjnej brzegów jezior i wysp jeziornych na terenach łowieckich rybołowa; utrzymać dotychczasowy sposób gospodarowania w lasach, w szczególności pozostawianie grup drzew na zrębach i pozostawianie przestoi; przeciwdziałać eutrofizacji jezior prowadzącej do spadku przejrzystości wody

Drzemlik *Falco columbaris*

w Polsce bardzo nielicznie pojawia się jedynie podczas przelotów, skrajnie nielicznie zimuje. Zatrzymuje się wtedy na łąkach lub polach uprawnych. Nie wymaga ochrony czynnej

Sokół wędrowny *Falco peregrinus*

dużym problemem pozostaje celowe niszczenie łąg oraz ptaków dorosłych poprzez nielegalny odstrzał, wybieranie jaj i piskląt przez kolekcjonerów i sokolników. Celem ochrony wszystkie naturalne stanowiska łągowe powinny być bezwzględnie chronione, a informacja o dokładnej lokalizacji gniazd poufna

Kropatka Porzana porzana

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk gniazdowych w wyniku intensyfikacji gospodarki stawowej, połączonej z pogłębianiem stawów, niszczeniem roślinności wynurzonej i likwidacją wysp na stawach hodowlanych; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych; utrata siedlisk łągowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku zmniejszania się powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk w dolinach rzecznych na rzecz pól uprawnych; presja ze strony drapieżników, szczególnie wzrost liczebności norki amerykańskiej; wypalanie szuwarów (bezprawne). Celem ochrony należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnej gospodarki łąkowo-pastwiskowej w dolinach rzek; opracować i wdrożyć zasady przyjaznego ptakom pozyskiwania trzciny na zbiornikach wodnych; poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych; wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych; podjąć podtapianie przesuszonych szuwarów

Zielonka Porzana parva

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk gniazdowych w wyniku intensyfikacji gospodarki stawowej, połączonej z pogłębianiem stawów, niszczeniem roślinności wynurzonej i likwidacją wysp na stawach hodowlanych; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych; utrata siedlisk łągowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku zmniejszania się powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk w dolinach rzecznych na rzecz pól uprawnych; presja ze strony drapieżników, szczególnie wzrost liczebności norki amerykańskiej; wypalanie szuwarów (bezprawne). Celem ochrony należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnej gospodarki łąkowo-pastwiskowej w dolinach rzek; opracować i wdrożyć zasady przyjaznego ptakom pozyskiwania trzciny na zbiornikach wodnych; poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; zaniechać deniwelacji powierzchni

dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy i zagłębień terenu okresowo wypełnionych wodą); użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych; podjąć podtapianie przesuszonych szuwarów

Derkacz *Crex crex*

zagrożenia dla derkacza to: utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku zmniejszania się powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk w dolinach rzecznych; mechanizacja rolnictwa połączona z pewnymi formami wykonywania zabiegów agrotechnicznych; narastającą presją drapieżników czworonożnych (norki amerykańskiej, lisa, kota domowego) oraz skrzydlatych (kruka, wrony siwej). Celem ochrony tego gatunku należy: poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształcenia reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; zaniechać deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy i zagłębień terenu okresowo wypełnionych wodą); utrzymać późny termin pierwszego pokosu traw (nie wcześniej niż 10 czerwca, optymalnie po 1 lipca); wprowadzić zmianę techniki koszenia, polegająca na wprowadzeniu wolniejszych maszyn, rozłożeniu wykaszania dużych obszarów łąkowych na kilka dni, rozpoczynaniu pokosu od środka łąki i prowadzeniu go do peryferii, pozostawianiu pasa niewykoszonych ziołorośli na skraju łąki, stanowiącego ok. 5% powierzchni łąkowej; podjąć redukcję drapieżników niszczących lęgi, w pierwszym rzędzie lisa, norki amerykańskiej, kruka i wrony siwej

Żuraw *Grus grus*

do największych zagrożeń dla żurawia należą: osuszanie wszelkich mokradeł, ograniczające atrakcyjność obszarów lęgowych; nadmierna chemizacja w rolnictwie; drapieżnictwo ze strony dzika (niszczenie gniazd). Celem ochrony żurawia należy: chronić śródleśne i przyleśne zbiorniki oraz ciek wodne przed osuszeniem; poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów

Siewka złota *Pluvalis apricaria*

najważniejsze zagrożenia to: utrata siedlisk, na których ptaki zatrzymują się w czasie wędrówki wiosennej, w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych, kurczenie się powierzchni mulistych i piaszczystych ławic w nurcie i odsypisk przybrzeżnych, odsłanianych latem i jesienią w korytach rzek, wynikające z regulacji i pogłębiania koryt, płoszenie stad ptaków zatrzymujących się podczas wędrówki, zarówno na wybrzeżu, jak i na śródlądziu, osuszanie torfowisk zmniejszające szanse na ewentualne zasiedlenie dawnych legowisk w północnej części kraju. Celem ochrony należy: ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych, zapewnić spokój wędrującym ptakom, na terenach największych koncentracji siewkowców

Batalion *Philomachus pugnax*

gatunkowi zagraża w Polsce w okresach wędrówek m.in.: utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata

siedlisk lęgowych w wyniku deniwelacji powierzchni dolin rzecznych; utrata siedlisk lęgowych w wyniku ograniczenia powierzchni nadrzecznych pastwisk o stosunkowo niskiej obsadzie bydła; utrata siedlisk lęgowych w wyniku zaniechania wykaszania łąk w dolinach rzek i szybkiego ich zarastania przez wysoką roślinność zielną, trzciną i krzewy, a także zamiana łąk i pastwisk w grunty orne, szczególnie po osuszeniu; utrata siedlisk lęgowych w wyniku zwiększania intensywności użytkowania kośnego łąk; niska udatność lęgów spowodowana przez skrzydlate (kruk, wrona siwa, sroka) i czworonożne drapieżniki (lis, jenot, norka amerykańska i inne łasicowate) niszczące lęgi. Celem ochrony należy: ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; w dolinach rzek utrzymać wysoki poziom wód gruntowych; odstąpić od budowy (lub rozbudowy) sieci melioracyjnej; zahamować sukcesję trzcin i krzewów na tereny łąkowe; ograniczać dostęp ludzi do lęgów gatunku w okresie 1 kwietnia–31 lipca, w szczególności uniemożliwić dojazd samochodów na nadrzeczne łąki i pastwiska; podjąć redukcję liczebności drapieżników naziemnych (lis, jenot, norka amerykańska) i skrzydlatych (kruk, wrona siwa, sroka)

Mewa mała *Larus minutus*

zagrozeniem tego gatunku w Polsce jest: utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych, deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy), niska udatność lęgów w wyniku zanieczyszczenia wód, powodującego zubożenie bazy pokarmowej. Celem ochrony należy: poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek, użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, w dolinach rzek utrzymać wysoki poziom wód gruntowych późną wiosną, odstąpić od budowy (lub rozbudowy) sieci melioracyjnej, zapewnić spokój wędrującym ptakom, na terenach największych koncentracji mew, tak na wybrzeżu, jak i na śródlądziu, ograniczając ich użytkowanie turystyczne i rekreacyjne w okresie czerwiec–październik

Rybitwa wielkodzioba *Sterna caspia*

do zagrożeń należy: płoszenie przez ludzi i psy stad ptaków zatrzymujących się podczas wędrówki na odpoczynek. Należy zapewnić spokój wędrującym ptakom na terenach koncentracji rybitw.

Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk lęgowych w wyniku deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy); utrata siedlisk lęgowych w wyniku zalesiania nieużytków rolnych w dolinach rzek; niska udatność lęgów w wyniku wzrostu intensywności ruchu turystycznego na terenach nadrzecznych i jeziornych, szczególnie na wyspach, na których znajdują się kolonie lęgowe. Celem ochrony należy m.in.: ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; ograniczyć na wyspach w nurcie rzek wypas zwierząt gospodarczych w okresie lęgowym (kwiecień–lipiec); usuwać nadmiernie rozwijającą się roślinność na wyspach, na których znajdują się kolonie lęgowe rybitw, poprzez wykaszanie, karczowanie i/lub kontrolowany wypas bydła w okresie połęgowym (nie wcześniej niż od połowy lipca); zaniechać zalesiania nieużytków rolnych w dolinach rzecznych; ograniczać dostęp ludzi do lęgów gatunku w okresie 1 kwietnia–31 lipca, w szczególności uniemożliwić dojazd samochodów na nadrzeczne łąki i pastwiska; podjąć redukcję liczebności drapieżników naziemnych (lis, jenot, norka amerykańska) i skrzydlatych (kruk, wrona siwa, sroka)

Rybitwa czarna *Chlidonias Niger*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk lęgowych w wyniku deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy); utrata siedlisk lęgowych w wyniku zalesiania nieużytków rolnych w dolinach rzek; niska udatność lęgów w wyniku wzrostu intensywności ruchu turystycznego na terenach nadrzecznych i jeziornych, szczególnie na wyspach, na których znajdują się kolonie lęgowe. Celem ochrony należy m.in.: ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; ograniczyć na wyspach w nurcie rzek wypas zwierząt gospodarczych w okresie lęgowym (kwiecień–lipiec); usuwać nadmiernie rozwijającą się roślinność na wyspach, na których znajdują się kolonie lęgowe rybitw, poprzez wykaszanie, karczowanie i/lub kontrolowany wypas bydła w okresie połęgowym (nie wcześniej niż od połowy lipca); zaniechać zalesiania nieużytków rolnych w dolinach rzecznych; ograniczać dostęp ludzi do lęgów gatunku w okresie 1 kwietnia–31 lipca, w szczególności uniemożliwić dojazd samochodów na nadrzeczne łąki i pastwiska; podjąć redukcję liczebności drapieżników naziemnych (lis, jenot, norka amerykańska) i skrzydlatych (kruk, wrona siwa, sroka)

Lelek *Caprimulgus europaeus*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata bazy pokarmowej (obniżenie liczebności dużych owadów) w wyniku: stosowania chemicznych środków ochrony roślin w okresie lęgowym (maj–sierpień) w rozległych kompleksach borowych zasiedlanych przez lelka; zamiany pastwisk na grunty orne; zalesiania odłogów. Celem ochrony należy: pozostawiać w stanie nie zmienionym siedliska otwarte w obrębie lasów (polany, niezalesione wydmy i dolinki śródleśnych rzek, wrzosowiska); pozostawiać kępy starszych drzew wśród zrębów, stanowiące dogodne miejsca dziennego odpoczynku ptaków; Ponadto stosować takie zabiegi, jak: rotacyjne odłogowanie, zaniechanie stosowania pestycydów oraz nawożenia mineralnego, wykluczenie planowych zalesień

Zimorodek *Alcedo atthis*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek czy odlesiania brzegów rzek; wysoka śmiertelność osobników dorosłych powodowana przez długie okresy niskich temperatur zimą (krytyczne mogą być nawet temperatury poniżej -5°C trwające kilka dni); straty w lęgach powodowane przez obfite deszcze w sezonie lęgowym, zatapiające nory wodą przesączającą się przez piaskowe podłoże lub/i zatopienie nor umieszczonych nisko nad wodą; straty w lęgach powodowane erozją skarp i brzegów wskutek ich oberwania się, przesuszania się podłoża lub penetracji ludzkiej; straty w lęgach w wyniku drapieżnictwa, powodowane głównie przez lisa, jenota i łąsacę; straty w lęgach powodowane bezpośrednio przez ludzi w wyniku prowadzonych prac, dłuższego przebywania w pobliżu nory lub celowego niszczenia gniazda. Celem ochrony należy: ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształcające reżim hydrologicznego rzek; unikać wycinania drzew w linii brzegowej (w pasie do 10 m od brzegu rzeki lub zbiornika wodnego); wprowadzić zakaz usuwania drzew powalonych do wody na odcinkach rzek obfitujących w zimorodki; wprowadzić korekty profilu skarp, które uległy erozji, wcześniej zasiedlanych przez zimorodka; umieszczać sztuczne nory na obszarach spełniających kryteria siedlisk lęgowych poza dostępnością odpowiednich miejsc gniazdowych; wprowadzić obowiązek dzielenia masowych spływów kajakowych (powyżej 50 kajaków) na grupy nieprzekraczające kilkunastu kajaków; ograniczyć penetrację nabrzeży przez wędkarzy do określonych brzegów lub całkowicie wyłączyć pewne odcinki z wędkowania

Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk w wyniku nadmiernej eksploatacji starszych drzewostanów i ograniczania powierzchni starodrzewu; utrata siedlisk wynikająca z eliminacji z lasu martwych i obumierających drzew. Celem ochrony należy: podjąć ochronę zachowawczą jak największej powierzchni starych drzewostanów oraz utrzymanie odpowiedniej ilości starych drzew w lasach gospodarczych; podjąć działania, zmierzające do zatrzymania w lesie odpowiedniej ilości martwego i obumierającego drewna; przyjąć w gospodarce leśnej zasadę pozostawiania w trakcie trzebieży późnych wszelkich drzew dziuplastych; przyjąć w gospodarce leśnej zasadę pozostawiania na zrębach kęp starodrzewu

Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk w wyniku zmniejszania się powierzchni lasów liściastych, z dominacją lub współdominacją dębów, których wiek przekracza 80 lat; utrata siedlisk w wyniku zwiększania stopnia izolacji lasów liściastych; utrata siedlisk w wyniku usuwania z lasu drzew obumierających i martwych, charakteryzujących się obecnością starych dziupli oraz zainfekowanych przez grzyby. Celem ochrony należy: zachować istniejące lasy liściaste oraz preferować dąb (rodzime gatunki) w trakcie przebudowy struktury gatunkowej drzewostanów; zachować ciągłość wiekową drzewostanu w lasach z dominacją dębów; pozostawiać w lesie drzewa obumierające i martwe (zarówno stojące, jak i leżące) oraz drzewa charakteryzujące się obecnością dziupli i hub (preferowane miejsca wykuwania dziupli)

Lerka *Lullula arborea*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk gniazdowych w wyniku zalesiania piaszczystych obszarów sąsiadujących z lasami; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku zajmowania piaszczystych obszarów sąsiadujących z lasami pod budownictwo rekreacyjne; niski sukces lęgowy w wyniku drapieżnictwa ze strony drapieżników czworonożnych, a przede wszystkim lisa. Celem ochrony należy: objąć specyficzne, suche grunty z rzadką roślinnością murawową, sąsiadujące z kompleksami leśnymi, programami rolnośrodowiskowymi promującymi utrzymanie takich siedlisk w stanie niezmienionym, rotacyjne odłogowanie, zaniechanie stosowania pestycydów oraz nawożenia mineralnego, wykluczenie planowych zalesień

Podróżniczek *Luscinia svecica*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk lęgowych w wyniku: zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych, deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy), osuszania torfowisk i lasów bagiennych. Celem ochrony należy: poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek, użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, w dolinach rzek utrzymać wysoki poziom wód gruntowych późną wiosną, zachować okresowo wypełniane wodą obniżenia i płytkie starorzecza, w ramach ochrony czynnej podjąć próbę rekultywacji osuszonych torfowisk

Jarzębatka *Sylvia nisoria*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk gniazdowych wskutek urbanizacji i budowy dróg; utrata siedlisk gniazdowych wskutek niszczenia zarośli i zadrzewień w dolinach rzecznych; utrata siedlisk

gniazdowych w wyniku zmian krajobrazu rolniczego zachodzących wraz z intensyfikacją praktyk rolniczych, wyrażających się w zamianie użytków zielonych na grunty orne, likwidowaniu zadrzewień śródpolnych, zadrzewień i zarośli nad strumieniami, rowami i drogami, oczek wodnych, tzw. nieużytków, miedz, wprowadzaniu monokultur i zwiększeniu stosowania chemicznych środków ochrony roślin i uprawy roli. Celem ochrony należy: zachować zadrzewienia wiklinowe w dolinach małych rzek i strumieni; zachować w krajobrazie rolniczym zadrzewienia i żywopłoty (szczególnie z krzewami kolczastymi) i oczka wodne; wzbogacić krajobraz rolniczy w zadrzewienia z krzewami kolczastymi; zakładać nowe zadrzewienia śródpolne z nasadzeniami krzewów kolczastych (np. dzikiej róży, głogu i tarniny); tworzyć miejsca lęgowe dla jarzębatki (i innych gatunków ptaków) przez obsadzanie żywopłotami np. wiejskich cmentarzy i parków

Muchołówka mała *Ficedula parva*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk w wyniku nadmiernej eksploatacji starszych drzewostanów liściastych i ograniczania powierzchni starodrzewu; utrata siedlisk wynikająca z eliminacji z lasu martwego drewna i obumierających drzew. Celem ochrony należy: podjąć ochronę zachowawczą jak największej powierzchni starych drzewostanów liściastych oraz zmierzać do utrzymania odpowiedniej ilości starych drzew w lasach gospodarczych; podjąć działania zmierzające do zatrzymania w drzewostanach liściastych odpowiedniej ilości martwego i obumierającego drewna; przyjąć w gospodarce leśnej zasadę pozostawiania w trakcie trzebieży późnych wszelkich drzew dziuplastych, a także pozostawiania kęp drzew o miękkim drewnie (brzoza, osika).

Gąsiorek *Lanius collurio*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk w wyniku kurczenia się terenów lęgowych wskutek urbanizacji; utrata siedlisk w wyniku intensyfikacji rolnictwa – scalania pól połączonego z likwidacją miedz, zadrzewień śródpolnych i śródpolnych zbiorników wodnych (oczek) oraz intensywnym stosowaniem chemicznych środków ochrony roślin. Celem ochrony należy: zachować istniejące zadrzewienia śródpolne i utrzymać w nich kolczaste krzewy; zakładać nowe zadrzewienia śródpolne z nasadzeniami krzewów kolczastych (np. dzikiej róży, głogu i tarniny); ograniczyć stosowanie chemicznych środków ochrony roślin

Ortolan *Emberiza hortulana*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk w wyniku zmian zachodzących w krajobrazie rolniczym, likwidacja miedz, śródpolnych oczek wodnych, zadrzewień śródpolnych, utrata siedlisk przez urbanizację i zalesianie porzucanych obszarów uprawnych, utrata siedlisk w wyniku wprowadzania nowych, odpornych na złamania odmian zbóż o sztywnych źdźbłach, utrata siedlisk w wyniku intensyfikacji ruchu samochodowego na terenach lęgowych. Należy objąć obszary rolne programami rolnośrodowiskowymi promującymi zachowanie bogatego i zróżnicowanego strukturalnie krajobrazu rolniczego.

Perkoz *Tachybaptus ruficollis*

zagrożenia: lokalnie zanieczyszczenie wód, utrata siedlisk lęgowych i wzrost penetracji ludzkiej. Należy zachować wszelkie niewielkie i płytkie zbiorniki wodne z bogatą roślinnością wynurzoną.

Perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk lęgowych w wyniku likwidacji lub zmniejszenia powierzchni zajętej przez szuwały, zwłaszcza trzciny, na stawach i innych zbiornikach wodnych; presja naziemnych

drapieżników w okresie gniazdowym, zwłaszcza ze strony norki amerykańskiej i lokalnie jenota; aktywne prześladowanie ze strony użytkowników stawów rybnych i jezior; zwiększanie się antropopresji w strefie przybrzeżnej jezior; stosowanie stawnych sieci rybackich w miejscach zimowych koncentracji. Celem ochrony należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych; opracować i wdrożyć zasady przyjaznego ptakom pozyskiwania trzciny na zbiornikach wodnych; podjąć redukcję drapieżników, zwłaszcza norki amerykańskiej, jenota i wrony siwej

Perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*

gatunkowi zagraża: osuszanie mokradł i bagien, likwidacja starorzeczy, intensyfikacja gospodarki stawowej, wiosenne wypalanie suchej roślinności, stosowanie stawnych sieci rybackich w miejscach zimowych koncentracji. Należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych, podjąć budowę płytkich, zarośniętych zbiorników wodnych, podjąć redukcję drapieżników, uregulować zasady gospodarki rybackiej na obszarach koncentracji ptaków wodnych.

Łabędź niemy *Cygnus olor*

wśród zagrożeń dla ptaków należy wymienić ich niepokojenie zatrzymujących się w czasie wędrówki oraz zatrucie ołowiem w wyniku połykania śrucin amunicji myśliwskiej traktowanych przez ptaki jako gastrolity. Celem ochrony należy zapewnić spokój ptakom oraz ograniczyć użycie śrutu ołowianego w amunicji myśliwskiej, stosowanej do polowań na ptaki wodno-błotne

Gęś zbożowa/białoczelna *Anser fabalis/albifrons*

Gęś zbożowa nie należy w Polsce do gatunków zagrożonych, jednak na terenach zimowania i zatrzymywania się podczas wędrówki musi mieć zapewnione odpowiednie warunki żerowania i schronienia. Stąd na niektórych terenach zagrożeniem może być sukcesja roślinności prowadząca do przekształcania siedlisk otwartych w siedliska zaroślowe lub leśne. Nie bez znaczenia są także intensywne polowania. Wskazane są działania zapewniające alternatywne żerowiska, odpowiednio zasobne i bezpieczne, utworzenie stref, w których obowiązuje zakaz polowań, wokół ostoi o szczególnym znaczeniu dla gęsi oraz ograniczenie użycia śrutu ołowianego w amunicji myśliwskiej, stosowanej do polowań na ptaki wodno-błotne

Gęgawa *Anser anser*

do najważniejszych zagrożeń należą: likwidowanie lub radykalne zmniejszanie areału trzcinowisk (wykaszenie, wypalanie), zwłaszcza na stawach i jeziorach; zamienianie terenów wilgotnych na inne użytki (np. zalesienia podmokłych łąk i pól sąsiadujących ze zbiornikami wodnymi w pobliżu łęgówisk); presja lisa, jenota i norki amerykańskiej; wybieranie jaj dla domowego chowu; niepokojenie ptaków w okresie łęgowym (powoduje porzucanie łęgów); Nielimitowane polowania; możliwość krzyżowania się z berniklą kanadyjską. Celem ochrony należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych; opracować i wdrożyć zasady przyjaznego ptakom pozyskiwania trzciny na zbiornikach wodnych; przy przebudowie stawów tworzyć sztuczne, ziemne wyspy i zachowywać rozległe płyty szuwarów; podjąć redukcję drapieżników, zwłaszcza norki amerykańskiej i jenota; wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych; nie dopuścić do zadomowienia się w Polsce łęgowej populacji bernikli kanadyjskiej

Krakwa anas strepera

zagrożenia: utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych i likwidacji starorzeczy; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku intensyfikacji gospodarki stawowej, połączonej z pogłębianiem stawów, niszczeniem roślinności wynurzonej i likwidacją wysp na stawach hodowlanych; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku rekreacyjnego wykorzystania (biwakowanie na wyspach) wysp jeziornych; łowiectwo – zbyt wczesne rozpoczynanie jesiennego okresu polowań na ptaki wodne, w czasie gdy na zbiornikach mogą jeszcze przebywać samice wodzące młode; łowiectwo – możliwość wystąpienia pomyłkowych odstrzałów z powodu podobieństwa do innych gatunków kaczek; łowiectwo – trujące działanie śrucin ołowianych tkwiących w ciałach ptaków postrzelonych przypadkiem lub śrucin połkniętych przez ptaki jako gastrolity; presja ze strony drapieżników. Celem ochrony należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych (w tym tworzenia sztucznych, ziemnych wysp przy przebudowie stawów, zachowania rozległych płątów szuwaru i pasów szuwaru wzdłuż grobli oraz ochrony kolonii śmieszki); zaprzestać osuszania śródpolnych zbiorników wodnych; ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształcenia reżimu hydrologicznego rzek; wprowadzić strefy ciszy i ograniczonej turystyki wodnej na jeziorach w pobliżu lęgów kaczek; chronić wyspy jeziorne wraz z otaczającym je pasem szuwaru w formie użytków ekologicznych z zakazem wstępu od marca do końca lipca; dostosować okresy polowań do terminów rozrodu ptaków wodnych; zaprzestać stosowania amunicji myśliwskiej ze śrutem ołowianym i zastąpić go śrutem wykonanym z nietoksycznego metalu; podjąć redukcję drapieżników

Cyraneczka Anas crecca

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania dolin niewielkich śródleśnych rzek i innych śródleśnych zbiorników wodnych; utrata siedlisk pierzowiskowych w wyniku obniżania poziomu wód gruntowych, zmiany systemu użytkowania ziemi i postępującej za tym sukcesji roślinności; łowiectwo – możliwość wystąpienia pomyłkowych odstrzałów z powodu podobieństwa do innych gatunków kaczek; łowiectwo – trujące działanie śrucin ołowianych tkwiących w ciałach ptaków postrzelonych przypadkiem lub śrucin połkniętych przez ptaki jako gastrolity; presja ze strony drapieżników. Celem ochrony należy: dążyć do zachowania śródleśnych zbiorników wodnych; dążyć do zachowania podmokłych dolin niewielkich śródleśnych rzek i innych śródleśnych zbiorników wodnych; otoczyć czynną ochroną pierzowiska; zaprzestać stosowania amunicji myśliwskiej ze śrutem ołowianym i zastąpić go śrutem wykonanym z nietoksycznego metalu; podjąć redukcję drapieżników

Krzyżówka Anas platyrhynchos

Główne zagrożenia dla gatunku stanowi utrata siedlisk w wyniku: zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych, likwidacji śródpolnych oczek wodnych, zabudowy brzegów zbiorników wodnych, wzrostu antropopresji, człowiek oddziałuje też na populację krzyżówki pośrednio, wprowadzając drapieżniki lub ułatwiając im niszczenie lęgów (płoszenie wysiadujących samic zwiększa straty powodowane przez wrony). Poważnym i często niedocenianym zagrożeniem jest hybrydyzacja wsteczna z kaczką domową. W celu skutecznego zarządzania gatunkiem należy: poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek, w uzasadnionych przyrodniczo przypadkach wprowadzić korektę instrukcji gospodarowania wodą na zbiornikach już istniejących, tak by w dolinie rzeki poniżej piętrzenia utrzymane zostały okresowe zalewy wiosenne, użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, kształtować zróżnicowanie jednolitych i dużych obszarów roślinności szuwarowej

(poprzez wykaszanie zatok i niewielkich powierzchni wewnątrz łąnu), regulować stosunki wodne na pierzowiskach, chronić pierzowiska i miejsca wodzenia młodych, eliminować drapieżniki, wprowadzić zakaz introdukcji hodowanych krzyżówek

Cyranka *anas querquedula*

zagrożenia: utrata siedlisk łądowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, utrata siedlisk w wyniku zmniejszania się powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk w dolinach rzecznych na rzecz pól uprawnych, utrata siedlisk w wyniku osuszania torfowisk i niecek jeziornych, wzmożona turystyka. Celem ochrony należy: ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek, użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, w dolinach rzek utrzymać wysoki poziom wód gruntowych, wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych na obszarach pozadolinnych, ograniczyć pewne formy antropopresji (turystyka i rekreacja) na obszary łąkowe oraz obszary przyjeziorne, protegować ekstensywne rolnictwo.

Płaskonos *Anas clypeata*

gatunkowi w Polsce zagraża: utrata siedlisk łągowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych, utrata siedlisk w wyniku zmniejszania się powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk w dolinach rzecznych na rzecz pól uprawnych, utrata siedlisk w wyniku osuszania torfowisk i niecek jeziornych, presja ze strony drapieżników, szczególnie niepokojący jest wzrost liczebności norki amerykańskiej, wzmożona turystyka (również kwalifikowana turystyka ekologiczna) oraz nadmierny i niekontrolowany rozwój infrastruktury w sąsiedztwie łągowisk gatunku. Celem ochrony należy m.in. ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych na obszarach pozadolinnych, ograniczyć pewne formy antropopresji (turystyka i rekreacja) na obszary łąkowe oraz obszary przyjeziorne i przyzalewowe

Głowienka *Aythya ferina*

W Polsce jest to gatunek stosunkowo liczny i niezagrożony. Potencjalnie zagrażają głowience: utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych i likwidacji starorzeczy, utrata siedlisk gniazdowych w wyniku intensyfikacji gospodarki stawowej, połączonej z pogłębianiem stawów, niszczeniem roślinności wynurzonej i likwidacją wysp na stawach hodowlanych, utrata siedlisk gniazdowych w wyniku rekreacyjnego wykorzystania (biwakowanie na wyspach) wysp jeziornych, łowiectwo, presja ze strony drapieżników. Należy więc: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych, zaprzestać osuszania śródpolnych zbiorników wodnych, wprowadzić strefy ciszy i ograniczonej turystyki wodnej na jeziorach eutroficznych w pobliżu łągowisk kaczek, chronić wyspy jeziorne wraz z otaczającym je pasem szuwaru, poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek, dostosować okresy polowań do terminów rozrodu ptaków wodnych, chronić obszary morskie przed zanieczyszczeniami ropopochodnymi

Czernica *Aythya fuligula*

najważniejsze zagrożenia: utrata siedlisk łągowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających czystość i długość zalewów w dolinach rzecznych, utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych, utrata siedlisk gniazdowych w wyniku intensyfikacji

gospodarki stawowej, połączonej z pogłębianiem stawów, niszczeniem roślinności wynurzonej i likwidacją wysp na stawach hodowlanych, utrata siedlisk gniazdowych w wyniku rekreacyjnego wykorzystania (biwakowanie na wyspach) wysp jeziornych, łowiectwo, presja ze strony drapieżników, dla ptaków zimujących na Bałtyku zagrożeniem jest zanieczyszczenie wody substancjami ropopochodnymi. Celem ochrony należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych, zaprzestać osuszania śródpolnych zbiorników wodnych, wprowadzić strefy ciszy i ograniczonej turystyki wodnej na jeziorach w pobliżu łągowisk kaczek, chronić wyspy jeziorne wraz z otaczającym je pasem szuwaru, poważnie ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek, użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, dostosować okresy polowań do terminów rozrodu ptaków wodnych, podjąć redukcję drapieżników, chronić obszary morskie przed zanieczyszczeniami ropopochodnymi

Ogorzałka *Aythya marila*

gatunkowi zagraża w Polsce: stosowanie stawnych sieci rybackich, dla ptaków zimujących na Bałtyku zagrożeniem jest zanieczyszczenie wody substancjami ropopochodnymi, ograniczanie bazy pokarmowej poprzez wydobywanie piasku i żwiru z dna morskiego na obszarach obfitego występowania małży, plany budowy dużych farm wiatrowych na płytkich obszarach morskich. Celem ochrony należy przede wszystkim: uregulować zasady gospodarki rybackiej na obszarach koncentracji ptaków wodnych, chronić obszary morskie przed zanieczyszczeniami ropopochodnymi, odstąpić od planów budowy elektrowni wiatrowych posadowionych na płytkich akwenach morza oraz w ocenie oddziaływania na środowisko pozostałych inwestycji na morzu szczególny nacisk powinien być stosowany w odniesieniu do przedsięwzięć ingerujących w dno morskie na akwenach o dużym znaczeniu dla gatunków, które, podobnie jak ogorzałka, odżywiają się fauną denną

Gągoł *Bucephala clangula*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk łągowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających czystość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk w wyniku osuszania śródleśnych i przyleśnych zbiorników wodnych oraz niszczenia roślinności szuwarowej na takich zbiornikach; utrata siedlisk gniazdowych poprzez wyręb starych drzewostanów oraz wycinanie pojedynczych dziuplastych drzew (żywych lub martwych); utrata siedlisk gniazdowych w wyniku rekreacyjnego wykorzystania (biwakowanie na wyspach) wysp jeziornych; stosowanie stawnych sieci rybackich w miejscach zimowych koncentracji. Celem ochrony należy: chronić dzięcioła czarnego, którego dziuple stanowią podstawowe, naturalne miejsce gniazdowania gągoła; zachować i odtwarzać lasy nad brzegami zbiorników i cieków wodnych, zwłaszcza na terenach zalewowych; nie usuwać wszystkich lasów i zadrzewień nadrzecznych z międzywala; ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; chronić śródleśne i przyleśne zbiorniki oraz cieki wodne przed osuszeniem; wyspy jeziorne objąć ochroną w formie użytków ekologicznych z zakazem wstępu od marca do końca lipca

Szlachar *Mergus serrator*

gatunkowi zagraża w Polsce: zmiany siedliskowe wynikające z rozwoju turystyki, nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa w miejscach zasadniczych łągowisk, wycinka drzew i krzewów oraz niszczenie roślinności w miejscach zakładania gniazd, drapieżnictwo zwłaszcza ze strony norki

amerykańskiej, jenota i lisa, łapanie dorosłych ptaków na haki z przynętą, stosowania stawnych sieci rybackich na łęgowskich. Celem ochrony należy: uregulować zasady gospodarki rybackiej na obszarach koncentracji ptaków.

Nurogęś *Mergus meganser*

gatunkowi zagraża w Polsce: zanik siedlisk gniazdowania poprzez wyrąb starych drzewostanów oraz wycinanie pojedynczych dziuplastych drzew (żywych lub martwych); zanik siedlisk gniazdowych w wyniku zabudowy brzegów wód i intensyfikacji rekreacji; obniżanie się poziomu wód gruntowych i utraty różnorodności siedlisk w dolinach rzecznych jako skutek zabudowy hydrotechnicznej rzek; osuszanie śródleśnych i przyleśnych zbiorników wodnych oraz niszczenie roślinności szuwarowej na takich zbiornikach; presja drapieżników podczas sezonu lęgowego. Celem ochrony należy: zachować i odtwarzać lasy nad brzegami zbiorników i cieków wodnych, zwłaszcza na terenach zalewowych; nie usuwać wszystkich lasów i zadrzewień nadrzecznych z międzywala; ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; chronić śródleśne i przyleśne zbiorniki oraz cieki wodne przed osuszeniem

Wodnik *Rallus aquaticus*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk gniazdowych w wyniku intensyfikacji gospodarki stawowej, osuszania śródpolnych zbiorników wodnych, utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, wypalanie szuwarów. Należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych, ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych, użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych, zaprzestać osuszania śródpolnych zbiorników wodnych, podjąć redukcję drapieżników, zwłaszcza norki amerykańskiej i jenota, wrony siwej i sroki, podjąć podtapianie przesuszonych torfowisk.

Kokoszka *Gallinula chloropus*

zagrożenia: utrata siedlisk gniazdowych w wyniku intensyfikacji gospodarki stawowej, osuszania śródpolnych zbiorników wodnych, usuwania roślinności szuwarowej ze stawów i sadzawek w parkach, utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek. Celem ochrony należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych, ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych, użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych, zaprzestać osuszania śródpolnych zbiorników wodnych, podjąć redukcję drapieżników, zwłaszcza norki amerykańskiej i jenota, wrony siwej i sroki

Łyska *Fulica atra*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk lęgowych w wyniku likwidacji lub zmniejszenia powierzchni zajętej przez szuwały, zwłaszcza trzcinowe, na stawach i innych zbiornikach wodnych; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku intensyfikacji gospodarki stawowej połączonej z pogłębianiem stawów, niszczeniem roślinności wynurzonej i likwidacją wysp na stawach hodowlanych; utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych; utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; presja naziemnych i skrzydlatych drapieżników w okresie gniazdowym (norka amerykańska, jenot, kruk i

wrona siwa); zwiększanie się antropopresji w strefie przybrzeżnej jezior; wydobywanie piasku i żwiru na obszarze jesienno-zimowych koncentracji; stosowanie stawnych sieci rybackich w miejscach zimowych koncentracji. Celem ochrony należy m.in.: zaprzestać osuszania zbiorników wodnych śródpolnych; ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów; podjąć redukcję drapieżników, zwłaszcza norki amerykańskiej i jenota

Sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk łągowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, utrata siedlisk łągowych w wyniku deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy), wysokie straty w łągach zakładanych w siedliskach antropogenicznych, powodowane przez prace podejmowane w trakcie sezonu łągowego, w okresach wędrówek: kurczenie się dostępnej dla ptaków powierzchni mulistego dna stawów rybnych, spuszcanych i napełnianych bez uwzględnienia okresów wędrówki, zanik otwartych, płytkowodnych nadmorskich obszarów, zlokalizowanych przede wszystkim przy ujęciach rzek. Celem ochrony należy: ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek; użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych, opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania przyjaznej dla ptaków eksploatacji żwiru, zachowywać płytkowodne obszary, zwłaszcza nadmorskie, zlokalizowane przy ujęciach rzek, zapewnić spokój wędrującym ptakom na terenach największych koncentracji siewkowców

Kszyk *Gallinago gallinago*

zagrożenia: utrata siedlisk łągowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych; utrata siedlisk łągowych w wyniku deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy i zagłębienia terenu okresowo wypełnianych wodą); utrata siedlisk łągowych w wyniku zaniechania wykaszania łąk w dolinach rzek i szybkiego ich zarastania przez wysoką roślinność zielną, trzcinę i krzewy; niska udatność łągów spowodowana przez skrzydlate (kruk, wrona siwa, sroka) i czworonożne drapieżniki (lis, jenot, norka amerykańska i inne łasicowate) niszczące łągi; w okresach wędrówek: płoszenie przez ludzi (spacerowiczów) i psy stad zatrzymujących się ptaków. Oceniając zapisy projektu planu (zachowanie zbiorników wodnych z roślinnością, brak stałych zmian stosunków wodnych) stwierdza się, że siedliska – a zatem lokalne populacje kszyka - będą skutecznie chronione

Samotnik *Tringa ochropus*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk w wyniku obniżenia poziomu wód gruntowych w lasach, spowodowanego pracami melioracyjnymi; utrata siedlisk w wyniku osuszania terenów leśnych, likwidacji zastoisk wody, starorzeczy, śródleśnych stawów, torfowisk i bagienek. Celem ochrony należy: zaniechać osuszania obszarów leśnych, a w razie potrzeby przywrócić wysokie uwilgotnienie gruntów leśnych poprzez budowę zastawek na istniejących rowach melioracyjnych oraz zaniechanie ich pogłębienia i udrażniania ich sieci; zachować śródleśne zbiorniki wodne; zachować w stanie silnego uwilgotnienia doliny niewielkich śródleśnych rzek i innych śródleśnych zbiorników wodnych; chronić zabagnione drzewostany, a zwłaszcza olsy; popierać wsiedlanie i bytowanie bobrów na terenach leśnych

Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*

najważniejsze zagrożenia to: utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, deniwelacji powierzchni dolin rzecznych, wycinania lasów lęgowych w dolinach rzek, uprawiania sportów wodnych powodujących hałas w okolicach gniazdowania, ustrata siedlisk żerowania w wyniku usuwania martwych drzew z koryt rzecznych, utrata siedlisk gniezdowych w wyniku rekreacyjnego wykorzystania wysp jeziornych. W celu ochrony należy: ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych, użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, utworzyć przybrzeżne niewielkie przytamowania z drzew ściętych na brzegu, odtworzyć zatoki i wyspy, wyspy jeziorne objąć ochroną w formie użytków ekologicznych, zachować i odtwarzać lasy nad brzegami zbiorników i cieków wodnych.

Rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*

najważniejsze zagrożenia to: utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych, utrata siedlisk lęgowych w wyniku deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy), utrata siedlisk lęgowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych, niska udatność lęgów spowodowana przez drapieżniki skrzydlate, odwiedzanie kolonii lęgowych przez zorganizowane grupy obserwatorów ptaków. Celem ochrony należy m.in. ograniczyć plany zabudowy hydrotechnicznej dolin rzecznych i plany przekształceń reżimu hydrologicznego rzek, użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów, w dolinach rzek utrzymać wysoki poziom wód gruntowych późną wiosną, zachować okresowo wypełniane wodą obniżenia i płytkie starorzecza, odstąpić od budowy (lub rozbudowy) sieci melioracyjnych, wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych, ograniczyć stosowanie pestycydów w rejonach bezpośrednio sąsiadujących z terenami lęgowymi rybitw

Wąsatka *Panurus biarmicus*

gatunkowi zagraża w Polsce: utrata siedlisk w wyniku: osuszania obszarów podmokłych, spadku poziomu wód gruntowych oraz usuwania wodnej roślinności wynurzonej, intensyfikacji gospodarki rybackiej na stawach hodowlanych, niekontrolowanego pozyskiwania trzciny na obszarach lęgowych wąsatki, nielegalnego wypalania szuwarów trzcinowych. Należy: opracować i wdrożyć mechanizmy rekompensowania ekstensywnych metod gospodarowania na stawach rybnych, opracować i wdrożyć zasady przyjaznego ptakom pozyskiwania trzciny na zbiornikach wodnych, w dolinach rzek utrzymać wysoki poziom wód gruntowych, zachować okresowo wypełnione wodą obniżenia i starorzecza, wykluczyć osuszanie torfowisk i niecek jeziornych, podjąć podtapianie przesuszonych szuwarów trzcinowych

Remiz *Lanius excubitor*

głównym zagrożeniem dla gatunku w Polsce jest: likwidacja zadrzewień – wierzbowych, olchowych i topolowych, rosnących wzdłuż rzek i wokół zbiorników wodnych, a także wzdłuż rowów w otwartym krajobrazie rolniczym, likwidacja starorzeczy, cieków i zbiorników wodnych wraz z ich naturalnymi zbiorowiskami roślinnymi. Należy objąć obszary rolne programami rolnośrodowiskowymi promującymi zachowanie bogatego i różnicowanego strukturalnie krajobrazu rolniczego.

Srokosz *Remiz pendulinus*

zagrożeniem są zmiany dokonywane w siedliskach powodujące zmniejszanie się arealu obszarów dogodnych dla gatunku, zmniejszenie ilości dostępnego pokarmu, niszczenie miejsca gniazdowania i wypatrywania zdobyczy; urbanizacja terenów wiejskich, zmiana w użytkowaniu gruntów w dolinach rzecznych – likwidacja łąk i pastwisk, likwidacja zadrzewień w dolinach rzek, intensyfikacja rolnictwa.

Należy objąć obszary rolne, programami rolnośrodowiskowymi promującymi zachowanie bogatego i różnicowanego strukturalnie krajobrazu rolniczego; objąć siedliska programami promującymi utrzymanie ekstensywnego rolnictwa; zastąpić sznurki plastikowe stosowane w praktykach rolniczych sznurkami wykonanymi z innego materiału podlegającego biodegradacji

Na terenie ostoi obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 5 kwietnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006.

Rezerwat przyrody „Świdwie”

Rezerwat powołany w 1963 r. o powierzchni 904,04 ha. Jest to rezerwat faunistyczny ptaków, podtyp ekosystemu: jezior mezotroficznycych i eutroficznycych oraz stawów. Celem ochrony jest zachowanie zarastającego jeziora Świdwie oraz przyległych lasów i innych gruntów, stanowiących ostoję licznych gatunków ptaków, jak również będących miejscem odpoczynku i żerowania ptaków przelotnych. Rezerwat objęty jest ochroną na podstawie prawa międzynarodowego – jest to obszar wodno-błotny wyznaczony na mocy Konwencji Ramsarskiej. Obowiązuje na nim Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 14 października w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu Świdwie oraz Zarządzenie Nr 2/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 marca 2016 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Świdwie", zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 20 października 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Świdwie" zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Świdwie". W planie ochrony wskazano, że przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu jest ochrona walorów rezerwatu ekosystemu jeziora Świdwie jako ostoi: ptaków lęgowych, szczególnie żurawia, podróżniczka, wąsatki, pliszki cytrynowej, zielonki, kropiatki, wodnika, gęgawy, baka, bączka, błotniaków i ptaków ciewkowych; gatunków niełgowych, migrujących i zalatujących, zwłaszcza: żurawia, gęgawy, gęsi zbożowej i białoczelnej oraz siedlisk łąkowych i leśnych okalających jezioro. Ochroną objęte są także nieliczne populacje rzadkich i chronionych gatunków flory naczyniowej i zarodnikowej oraz bioty grzybów i porostów.

Użytek ekologiczny „Ptasi Zakątek”

Użytek powołany Uchwałą Nr IX/130/11 Rady Gminy Dobra z dnia 27 października 2011 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego o nazwie Ptasi Zakątek w Dołujach. Użytek ekologiczny usytuowany jest w zachodniej części wsi Dołuje o powierzchni 0,3890 ha. Obejmuje obszar bagienny ze zbiornikiem wodnym stanowiąc teren atrakcyjny dla ptaków, zwłaszcza wodno-błotnych. Celem ochrony jest zachowanie szczególnej wartości przyrodniczej jako obszaru niezwykle atrakcyjnego dla ptaków, zwłaszcza wodno-błotnych, cechującego się dużą bioróżnorodnością w zakresie ornitofauny, na którym występują gatunki ptaków rzadkie i zagrożone.

Korytarz ekologiczny „Puszcza Wkrzańska”

Korytarz ten stanowi składową Korytarza Północnego, jednego z siedmiu głównych korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym, wyróżnionych w 2011r. jako odcinki korytarzy

paneuropejskich, których rolą jest zapewnienie łączności ekologicznej w skali kraju i kontynentu. Korytarz Północny łączy Puszcę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami).

Główny korytarz ekologiczny Północny (KPn) na terenie gminy Dobra umożliwia zachowanie spójności obszarów leśnych i chronionych, ułatwia migrację gatunków. Ponadto zapobiega fragmentyzacji i izolacji siedlisk oraz spadkowi różnorodności genetycznej, a także przyczynia się do poprawy bioróżnorodności na terenie gminy.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie (ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 ze zm.).

W granicach gminy występują 3 pomniki przyrody (wg GDOŚ, stan na 01.2025 r.). Wśród nich wyróżnić można zarówno pojedyncze drzewa jak i ich skupiska. Do drzewostanu należą takie drzewa jak: jesion wyniosły, platan klonolistny oraz grab pospolity.

6.12. Dziedzictwo kulturowe

Zestawienie wszystkich obiektów, które zostały objęte ochroną konserwatorską na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 poz. 840 ze zm.) przedstawia poniższa tabela.

Lp	Miejscowość	Obiekt	Nr w rejestrze
1	Bezrzecze	- kościół pw. MB Różańcowej, XV w. (nawa), XIX w. (wieża) - cmentarz przykościelny, XV-XX w. - park dworski, 2 poł. XVIII., 4 ćw. XIX w.	A-503 z 26.07.1979 A-503 z 04.03.2014 A-864 z 20.07.1979
2	Buk	- kościół pw. św. Antoniego, 2 poł. XIII w, przeb. XV i XIX w. - cmentarz przykościelny, XIII – XX w.	A-498 z 14.05/1956 A-498 z 30.12.2013
3	Dobra	- kościół pw. MB Królowej Świata, 2 poł. XIII w, przeb. 1770, 1875r. - park dworski, poł. XIX w., rozb. pocz. XX w.	A-497 z 14.05.1956 A-541 z 18.06.1979
4	Dołuje	- cmentarz ewangelicki, poł XIX w.	A-1566 z 08.08.2016
5	Kościno	- kościół pw. MB Fatimskiej, poł. XIX w. - cmentarz przykościelny, poł XIX w. - park dworski, XVII, pocz. XX w.	A-1136 z 03.08.1990 A-1136 z 03.08.1990 A-577 z 21.06.1979

6	Mierzyn	- kościół pw. MB Bolesnej, 2 poł XIII w, przeb. XVII, XIX w. - cmentarz przykościelny, XIII – XX w. - wiatrak koźlak, 2 poł XIII w, przeb. XVII, XIX w.	A-477 z 31.07.1956 A-477 z 27.01.2014 A/523 z 22.12.1965
8	Rzędziny	- park dworski, XVII, XIX w.	A-532 z 26.07.1979
9	Skarbimierzyce	- park dworski, 2 poł. XVIII, poł. XIX – pocz. XX w.	A-531 z 21.06.1979
10	Stolec	- kościół pw. św. Maksymiliana Marii Kolbe, 1731 – 1735r. - cmentarz przykościelny (bramka + pomnik von Ramin), poł. XVI w., 1 poł. XVIII, XX w. - pałac nr 21, 1721 – 1727 - park pałacowy, 1 poł. XVIII w. – kon. XIX w.	A-507 z 22.01.1963 A-507 z 16.05.2000 A-536 z 22.12.1965 A-536 z 25.11.1978
11	Wąwelnica	- kościół pw. MB Częstochowskiej, 2 poł. XIII, XV/XVI w., przeb. 1777 i 1883r.	A-508 z 22.12.1965
12	Wołczkowo	- kościół pw. MB Szkaplerznej, 2 poł. XIII w., przeb. 1866 i 1900r. - cmentarz przykościelny, XIII – XX w.	A-509 z 01.08.1956 A-509 z 30.12.2013

Źródło: Gminna ewidencja Zabytków Gminy Dobra (Zarządzenie Nr 150/2019 Wójta Gminy Dobra z dnia 18 września 2019 r.), stan na dzień 08.10.2025

Ponadto na terenie gminy znajdują się trzy obiekty archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Są to na terenie wsi Dobra:

- cmentarzysko kurhanowe, st.59,
- kurhan
- obozowisko, st.53.

OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

7. Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych i innych ustaleń projektu Planu ogólnego

7.1. Cel opracowania projektu Planu ogólnego

Potrzeba opracowania planu ogólnego gminy Dobra wynika ze zmiany ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, gdzie w sposób istotny został zmieniony dotychczasowy stan prawy w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego. Rolę obecnie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra przejmie plan ogólny gminy, który będzie aktem prawa miejscowego. Na terenie gminy Dobra obowiązuje Studium z 30 grudnia 2002 r. (Uchwała Rady Gminy Dobra Nr III/48/02), które zostało zmienione uchwałą z dnia 24 czerwca 2010 r. (Uchwała Rady Gminy Dobra Nr XXXVIII/558/2010). Zasadnym jest, by gminy uchwaliły plan ogólny do końca 2025 r., kiedy to przestanie obowiązywać dokument studium. Wobec powyższego celem możliwości przystąpienia do prac związanych ze sporządzeniem planu ogólnego, podjęcie uchwały jest zasadne.

Ponadto, dokument ten należy dostosować do zmieniającej się sytuacji społeczno- gospodarczej, procesów demograficznych oraz zamierzeń inwestycyjnych. Jednocześnie ustalenia Planu ogólnego wymagają aktualizacji wynikających ze zmian w obowiązujących przepisach prawa, m.in. w:

- ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977, ze zm.);
- ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 82);
- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 54, ze zm.);
- ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1478 ze zm.);
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.);
- ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1587, ze zm.);
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 633 ze zm.);
- ustawie z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 317).

Zmiany te dotyczą przede wszystkim uwzględnienia obszarów specjalnej ochrony, problematyki odnawialnych źródeł energii czy ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustalenia Planu ogólnego gminy są wiążące przy sporządzaniu planów miejscowych, a ponadto sam dokument stanowi akt prawa miejscowego i jest podstawą do wydawania w zgodności z nim decyzji o warunkach zabudowy i decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W celu określenia całościowych uwarunkowań na terenie gminy Dobra oraz zapewnienia kompleksowych rozwiązań funkcjonalno- przestrzennych, planem ogólnym została objęta cała gmina Dobra w granicach administracyjnych. Plan ogólny będzie zawierał ustalenia dotyczące funkcji terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, jak i ramowe ustalenia dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, z którymi dokumenty te będą musiały zachowywać zgodność. Dodatkowo w planie ogólnym możliwe będzie wyznaczenie obszarów zabudowy śródmiejskiej, dla których będą mogły być formułowane szczególne zasady zagospodarowania dotyczące m.in. minimalnej powierzchni biologicznie czynnej czy odległości między budynkami określone w przepisach wydanych na podstawie ustawy prawo budowlane. Plan ogólny będzie także mógł zawierać regulacje dotyczące standardów dostępności infrastruktury społecznej. Podobnie jak studium dokument ten będzie podstawą do opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które pozwolą na określenie rozwiązań funkcjonalno- przestrzennych oraz zasad zagospodarowania i zabudowy, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, wymogów ładu przestrzennego i ochrony środowiska. Pozwoli również na sformułowanie w mpzp docelowych układów powiązań komunikacyjnych oraz uzbrojenia terenów w elementy infrastruktury technicznej, a także na określenie ewentualnych terenów publicznych i szczegółowych zasad ich ochrony.

7.2.Ustalenia projektu Planu ogólnego

W ww. projekcie Planu ogólnego wyznaczono następujące strefy planistyczne:

SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,

SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,

SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,

SU – strefa usługowa,

SH – strefa handlu wielkopowierzchniowego,
SP – strefa gospodarcza,
SR – strefa produkcji rolniczej,
SI – strefa infrastrukturalna,
SN – strefa zieleni i rekreacji,
SC – strefa cmentarzy,
SG – strefa górnictwa,
SO – strefa otwarta,
SK – strefa komunikacyjna,

Przesłanką do wyznaczenia ww. stref planistycznych było istniejące zagospodarowanie gminy, w tym lokalne uwarunkowania oraz dotychczasowa polityka przestrzenna gminy. Znaczna część obszarów zurbanizowanych położonych na terenie gminy, pokryta jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczone w planie ogólnym strefy planistyczne w dużej mierze odzwierciedlają przeznaczenie terenów ustalone w planach miejscowych. Wyznaczając nowoprojektowane tereny przeznaczone pod zabudowę, dla których nie obowiązują plany miejscowe, kierowano się w szczególności zasadą sąsiedztwa oraz lokalnymi możliwościami i uwarunkowaniami.

Wizualizacja stref planistycznych została przedstawiona na załączniku nr 1 do uzasadnienia. W załączniku nr 2 natomiast dodatkowo wskazano istniejące uwarunkowania, stanowiące nieodłączną część uzasadnienia, a także ewentualne projektowane elementy infrastrukturalne i komunikacyjne mogące mieć wpływ na dalsze zagospodarowanie gminy. Szczegółowe informacje dotyczące możliwości zagospodarowania poszczególnych stref uwidocznione zostały w załącznikach nr 3 i 4 do uzasadnienia.

Celem wskazania terenów wyłączonych z zabudowy jest ochrona przed zabudowa przede wszystkim istniejącego potencjału przyrodniczego oraz powstrzymanie urbanizacji na terenach zieleni.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze istniejące na przedmiotowym terenie, określone w rozdziale 5. i 6. niniejszej prognozy, do najważniejszych przesłanek projektu Planu ogólnego należy stworzenie optymalnego rozwiązania funkcjonalno- przestrzennego.

W miejscowych planach należy określić dokładne parametry dotyczące powierzchni działek, powierzchni terenu biologicznie czynnej i powierzchni zabudowy, intensywności zabudowy, zasad podziału terenów na działki oraz parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy, w tym wysokości budynków adekwatnie do istniejących warunków przestrzennych.

W projekcie Planu ogólnego ustalono przestrzeganie zasad ochrony obiektów i obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów szczególnych. Obszary cenne przyrodniczo objęte formami ochrony przyrody (zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody) to:

- Obszar Natura 2000 „Jezioro Stolsko” PLH320063,
- Obszar Natura 2000 „Jezioro Świdwie” PLB320006,
- Użytek Ekologiczny „Ptasi zakątek”,
- Rezerwat Przyrody: „Świdwie”,
- 3 pomniki przyrody.

Na terenie gminy występuje także korytarz ekologiczny „Puszcza Wkrzańska”.

Występowanie na obszarze gminy form ochrony, a w szczególności obszarów Natura 2000, określa możliwości inwestycyjne, ograniczając sposób zagospodarowania przestrzeni w obrębie ich granic. Ograniczenia te wynikają z przepisów odrębnych.

Na obszarach Natura 2000 (zgodnie z art. 33. Ust. 1 ustawy o ochronie przyrody) zabrania się osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogarszać stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- wpływać negatywnie na gatunki, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogarszać integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami chronionymi.

Dla obszaru Natura 2000 „Jezioro Stolsko” PLH320063 nie wyznaczono planu zadań ochronnych albo planu ochrony. Największym zagrożeniem dla tego obszaru jest eutrofizacja zbiornika w związku z przedostawaniem się zanieczyszczeń z miejscowości Stolec.

Dla obszaru Natura 2000 „Jezioro Świdwie” PLB320006 wyznaczono plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 5 kwietnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006.

Do działań ochronnych na terenie gminy Dobra zalicza się:

- utrzymanie lustra wody w Jeziorze Świdwie na poziomie co najmniej 12,5 m n.p.m. oraz reżimu hydrologicznego w zlewni rzeki Gunicy (zbiornik retencyjny w obrębie Rzędziny działki 176, 178, 180; rzeka Gunica poniżej jeziora Świdwie);
- w przypadku nowych obiektów infrastruktury elektroenergetycznej wybieranie rozwiązań najbardziej korzystnych dla środowiska przyrodniczego,
- zachowanie siedlisk gatunków położonych na trwałych użytkach zielonych poprzez ich ekstensywne użytkowe kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe – usunięcie ekspansywnych gatunków rodzimych i obcych, inwazyjnych gatunków roślin (nawłoc kanadyjska – łąki na działkach nr 180, 182/6, 188, obręb Rzędziny; sadić konopiasty i trzcina pospolita: działki nr 6/2, 6/3, 13/3, 20/3, 46, obręb Stolec; czeremcha amerykańska: działka nr 188, obręb Rzędziny),
- utrzymanie siedlisk ptaków, prowadzenie ekstensywnej gospodarki kośnej, kośno-pastwiskowej lub pastwiskowej (grunty k. Stolca, Rzędzina, Łęgów, Grzeczny, Sławoszewa),
- uprawa zbóż ozimych na obszarach wytypowanych na podstawie wcześniejszej ekspertyzy (zwłaszcza działki nr 180, 182/6, obręb Rzędziny),
- konsekwentne realizowanie zadań ochronnych ustalonych dla rezerwatu Świdwie, warunkujących utrzymanie we właściwym stanie awifauny, ekosystemów, różnorodności gatunkowej różnych grup organizmów w granicach rezerwatu oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Na terenie rezerwatu „Świdwie” obowiązuje plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 14 października 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu Świdwie oraz zadania ochronne wskazane w Zarządzeniu Nr 2/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 marca 2016 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Świdwie", zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 20 października 2016 r. zmieniające

zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Świdwie" zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Świdwie". Rezerwat objęty jest także ochroną na podstawie prawa międzynarodowego – jest to obszar wodno-błotny wyznaczony na mocy Konwencji Ramsarskiej. Celem ochrony jest zachowanie zarastającego jeziora Świdwie oraz przyległych lasów i innych gruntów, stanowiących ostoję licznych gatunków ptaków, jak również będących miejscem odpoczynku i żerowania ptaków przelotnych.

Do działań ochronnych na terenie gminy Dobra zalicza się:

- utrzymanie zbiornika retencyjnego Żurawie – źródła zasilania jeziora Świdwie w wodę w okresie jej niedoboru;
- utrzymanie mozaiki łąk i pastwisk oraz kompleksu szuwarów w granicach rezerwatu;
- utrzymanie śródpolnego zagłębienia terenu (działka 86, obręb Stolec);
- usuwanie inwazyjnych i ekspansywnych gatunków roślin;
- poprawa warunków bytowych gniewosza plamistego oraz żmii zygzakowatej (działki 180, 182/6, obręb Rzędziny; 51/1, 86 obręb Stolec);
- poprawa różnicowania gatunkowego nietoperzy (działka 180, obręb Rzędziny);
- okresowa przycinka i wycinka drzew i krzewów w pasie technicznym linii energetycznej 15 kV stwarzającej zagrożenie pożarowe;
- modernizacja zaplecza dydaktycznego rezerwatu: obiektów przeznaczonych dla celów naukowych i edukacyjnych oraz elementów zagospodarowania terenu (działka 182/3, obręb Rzędziny).

Dla użytku ekologicznego „Ptasi Zakątek” ustalono zasady ochrony Uchwałą Nr IX/130/11 Rady Gminy Dobra z dnia 27 października 2011 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego o nazwie Ptasi Zakątek w Dołujach, o powierzchni 0,3850 ha. Celem ochrony jest zachowanie szczególnej wartości przyrodniczej jako obszaru niezwykle atrakcyjnego dla ptaków, zwłaszcza wodno-błotnych, cechującego się dużą bioróżnorodnością w zakresie ornitofauny, na którym występują gatunki ptaków rzadkie i zagrożone.

W zakresie ochrony korytarza ekologicznego w Planie ogólnym uwzględnione zostały granice korytarzy ekologicznych. W ich granicach dominuje strefa otwarta SO, dopełniona strefami dopuszczającymi realizację zabudowy.

W stosunku do pomników przyrody obowiązują następujące zakazy:

- wycinania, niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- zrywania pączków kwiatów, owoców, liści,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- zanieczyszczenia, zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego,
- wzniesienia ognia w pobliżu drzewa,
- umieszczania tablic i innych znaków, z wyjątkiem przewidzianych ustawą o ochronie przyrody,
- dokonywania zmian stosunków wodnych.

W projekcie Planu ogólnego znalazł się także szereg zapisów niezbędnych dla ochrony środowiska i jego zasobów. Przede wszystkim ustalono:

- a) W zakresie zagospodarowania mas ziemnych warunki zgody na zmianę ukształtowania terenu lub jej zakaz należy dokładnie określić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Przy czym dopuszcza się zagospodarowanie mas ziemnych pochodzących z wykopów o dopuszczalnej zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub w ziemi na działce inwestorskiej, poprzez wykorzystanie ich do kształtowania terenów zieleni towarzyszącej inwestycjom, z możliwością usuwania ich także poza obszar inwestycji, zgodnie z przepisami odrębnymi.
- b) W zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić obszar o znacznych zasobach wód podziemnych w obrębie piętra trzeciorzędowego i czwartorzędowego. Należy dążyć do ochrony jakości wód podziemnych i powierzchniowych poprzez zmniejszenie obciążeń i wyeliminowanie zrzutów zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogennej, organicznych i toksycznych do gruntu i wód powierzchniowych). Ustala się obowiązek minimalizacji oddziaływania na środowisko poprzez rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej m.in. poprzez stosowanie oczyszczalni przydomowych i szczelnych zbiorników bezodpływowych, jako rozwiązań tymczasowych w szczególnie uzasadnionych przypadkach. W przypadku, jeśli występują odpowiednie warunki techniczne należy podłączać obiekty do zbiorczej kanalizacji.
- c) W celu ochrony jakości wód należy stosować strefy buforowe (pasy zieleni i zadrzewienia) wzdłuż cieków i brzegów zbiorników wodnych, w przypadku lokalizacji obiektów budowlanych na terenach do nich przylegających. Konieczne jest uwzględnienie w przygotowywanych rozwiązaniach zagospodarowania przestrzennego ogólnych zaleceń, wynikających z wymagań określonych nadrzędnymi przepisami jak również dotychczas wykonanych dla regionu opracowań. Ze względu na potrzebę nieograniczania infiltracji wód opadowych, powinno się przeznaczać na cele budowlane wyłącznie niezbędne fragmenty zagospodarowanych obszarów oraz stosować w miarę możliwości materiały pozwalające na infiltrację wód opadowych. Należy dążyć do kompleksowego rozwiązania odprowadzania wód opadowych z placów parkingów oraz oczyszczanie ich zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Powinno się w miarę możliwości stosować rozwiązania zmierzające do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększenie małej retencji wodnej na zasadach przewidzianych w planach zarządzania ryzykiem powodziowym oraz przewidzianych w programach działań wynikających z planów gospodarowania wodami oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody. Wskazana jest dalsza dbałość o wszelkie formy naturalnej retencji wodnej, tj. torfowiska, obszary bagienne, niewielka retencja leśna, retencja glebowo-gruntowa, retencja dolin rzecznych, retencja niewielkich akwenów (stawy, oczka wodne).
- d) W zakresie ochrony powietrza do zadań gminy należy zapewnienie dbałości o utrzymanie dobrej jakości powietrza atmosferycznego. Dlatego też należy dążyć do utrzymania wysokiej jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń np. poprzez stosowanie do celów grzewczych i technologicznych paliw charakteryzujących się najniższymi wskaźnikami emisyjnymi spalanych w urządzeniach o wysokim stopniu sprawności oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Jednocześnie wskazane jest podjęcie działań proekologicznych z zakresu polityki transportowej np. organizacja płynnego ruchu samochodowego, popularyzacja ruchu rowerowego.
- Ponadto oddziaływanie na środowisko, związane z funkcją terenu nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów, hałasu oraz pól elektromagnetycznych, określonych w przepisach odrębnych, poza terenem, do którego inwestor posiada tytuł prawny.

W zakresie ochrony powietrza należy również uwzględnić działania naprawcze wynikające z „Programu ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej” przyjętego Uchwałą Nr XVI/206/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 4 czerwca 2020 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej. Do działań wskazanych do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefie zaliczono m.in. ograniczenie emisji z sektora komunalno- bytowego, poprzez likwidację indywidualnych systemów grzewczych i podłączenie do sieci ciepłej lub zmianę sposobu ogrzewania, a także kształtowanie polityki przestrzennej poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, np. wymogów stosowania w nowych budynkach niskoemisyjnych technologii ogrzewania, czy zapisów dotyczących kształtowania i ochrony korytarzy przewietrzania oraz obszarów zieleni. Należy stosować rozwiązania technologiczne i organizacyjne ograniczające niekorzystne oddziaływanie powodowane emisją substancji do powietrza.

Ochrona krajobrazu miejskiego polega na świadomym kształtowaniu przestrzeni poprzez podkreślanie miejsc atrakcyjnych, takich jak: panoramy, punkty widokowe i dominanty krajobrazowe oraz włączanie ich w system rekreacyjno- przyrodniczy miasta, poprzez wprowadzanie elementów antropogenicznych w sposób harmonizujący ze środowiskiem naturalnym.

Kształtowanie krajobrazu przyrodniczego terenów gminy Dobra prowadzone będzie poprzez:

- objęcie ochroną miejsc i terenów eksponowanych, panoram i punktów widokowych przed dominacją elementów obcych, w szczególności sieci infrastruktury technicznej, tablic reklamowych, zabudowy substandardowej;
- tereny eksponowane, punkty widokowe i panoramy należy podkreślać poprzez ich włączanie w system połączeń pieszych i rowerowych;
- ograniczenie lokalizacji na całym obszarze obiektów wymagających makroniwelacji i znacznych przekształceń topografii terenu;
- obiektom kubaturowym oraz naziemnym urządzeniom infrastruktury technicznej należy nadawać formy architektoniczne, które będą harmonizować z otoczeniem;
- nowe uzbrojenie oraz ciągi komunikacyjne należy prowadzić z uwzględnieniem lokalizacji obszarów chronionych, mieszkaniowych i wypoczynkowych, na których znajdują się obiekty przeznaczone na stały pobyt ludzi oraz wymogów ochrony przyrody;
- tereny zieleni należy łączyć spójnym systemem zieleni urządzonej i krajobrazowej, celem poprawy wizerunku gminy i walorów krajobrazowych terenów zurbanizowanych.

Dodatkowo ustalono zasady kształtowania i ochrony terenów zieleni:

- tworzenie i utrzymywanie powierzchni biologicznie czynnych w obrębie terenów zurbanizowanych w formie korytarzy zieleni;
- zachowanie ciągłości ochrony systemów terenów otwartych, parków i terenów rekreacyjnych;
- zachowanie i ochrona lokalnych korytarzy ekologicznych poprzez odpowiednie kształtowanie ich struktury przyrodniczej (wyłączanie z zadrzewień i zalesień terenów łąk i pastwisk, pozostawiając je w dotychczasowym użytkowaniu);

- zachowanie i ochronę zadrzewień śródpolnych, miedz, żywopłotów, pasm łąk, drobnych płatów roślinności bagiennej, niewielkich śródpolnych zbiorników wodnych i mokradeł stanowiących miejsca ostojowe dla zwierząt i roślin;
- w miarę możliwości przestrzennych stosowanie zasady omijania istniejących drzew przydrożnych przy projektowaniu, budowie i przebudowie dróg, po uprzedniej inwentaryzacji;
- bezwzględną ochronę drzewostanów parkowych, większych skupisk zieleni o charakterze parkowym i zabytkowych cmentarzy;
- prowadzenie regularnej odbudowy i konserwacji rowów melioracyjnych, w celu podtrzymania lub przywrócenia bogactwa flory wodnej, błotnej i zmienno-wilgotnej, łąkowo – pastwiskowej;
- stałe uzupełnianie ubytków drzewostanu na terenach objętych ochroną.
- ochrona struktur przyrodniczych i terenów biologicznie czynnych,
- zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej.

Plan ogólny uwzględnia także rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu:

- 1) W zakresie infrastruktury społecznej plan ogólny uwzględnia istniejące obiekty infrastruktury społecznej, a także wyznacza nowe tereny, na których tego typu inwestycje mogą być realizowane,
- 2) W zakresie infrastruktury transportowej plan ogólny uwzględnia istniejące tereny komunikacji drogowej i kolejowej. Tereny kolejowe, a także główne trakty komunikacyjne zlokalizowane są w strefie SK. Tereny komunikacji, na etapie sporządzania planów miejscowych czy wydawania decyzji o warunkach zabudowy, mogą być realizowane we wszystkich strefach. Plan ogólny uwzględnia planowaną realizację odcinka w nowym korytarzu drogi krajowej nr 10 jako drogo klasy technicznej GP – główna ruchu przyspieszonego, realizację drogi krajowej S6 pomiędzy węzłem drogowym „Szczecin Zachód” (autostrada nr A6) a węzłem drogowym „Goleniów Północ” (drogi ekspresowe nr S3 i nr S6), jako drogi klasy technicznej S – ekspresowa. Droga ta stanowić będzie zachodnie drogowe obejście Szczecina w relacji węzeł Goleniów na S3-S6 ze stałą przeprawą Święta–Police do A6 z połączeniem w kierunku autostrady A20 w Niemczech. Plan ogólny uwzględnia także planowaną budowę kolejowego zachodniego obejścia Szczecina.
- 3) W zakresie infrastruktury technicznej plan ogólny uwzględnia istniejące obiekty infrastruktury technicznej. Część z nich znajduje się w wyodrębnionych strefach infrastruktury SI. Infrastruktura techniczna na etapie sporządzania planów miejscowych czy wydawania decyzji o warunkach zabudowy, może być realizowana we wszystkich strefach. Strefy ochronne od infrastruktury i ograniczenia z nimi związane obowiązują do czasu istnienia danej infrastruktury, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W celu usprawnienia komunikacji na terenie gminy Dobra i zapewnienia dogodnych połączeń z gminami sąsiednimi, istniejący układ podstawowy gminy planuje się zoptymalizować m.in. poprzez:

- modernizację poszczególnych istniejących dróg w gminie;
- budowę nowych dróg w szczególności na terenach inwestycyjnych, zarówno mieszkaniowych, jak i terenach produkcyjno-magazynowych, powiązanych z istniejącym układem komunikacyjnym;
- modernizację sieci ulic lokalnych.

Dostępność komunikacyjną terenów przylegających do planowanej drogi ekspresowej należy zapewnić wewnętrznym układem komunikacyjnym za pomocą dróg lokalnych i zbiorczych, za pomocą istniejących włączy (skrzyżowań i zjazdów). Wyklucza się wykorzystywanie istniejących zjazdów z ww. dróg do obsługi nowo uruchamianych terenów inwestycyjnych, bez uprzedniej przebudowy do odpowiednich parametrów, zgodnie z przepisami odrębnymi, na warunkach właściwego zarządcy drogi.

Dostępność komunikacyjną terenów przylegających do drogi krajowej nr 10 należy zapewnić wewnętrznym układem komunikacyjnym za pomocą dróg lokalnych i zbiorczych, za pomocą istniejących włączy (skrzyżowań i zjazdów). Wyklucza się wykorzystywanie istniejących zjazdów z ww. dróg do obsługi nowo uruchamianych terenów inwestycyjnych, bez uprzedniej przebudowy do odpowiednich parametrów, zgodnie z przepisami odrębnymi, na warunkach właściwego zarządcy drogi.

Obsługę komunikacyjną terenów w pobliżu dróg powiatowych powinno się zapewnić poprzez sieć dróg gminnych lub wewnętrznych. Powinno się maksymalnie ograniczyć realizację nowych zjazdów na działki budowlane bezpośrednio z dróg powiatowych.

Ponadto w celu odpowiedniego kształtowania terenów komunikacyjnych należy uwzględnić zasady zagospodarowania terenów komunikacji dla poszczególnych rodzajów dróg, m.in.:

- a) Dla planowanych dróg ekspresowych należy przyjmować parametry techniczne właściwe dla danej klasy drogi, zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 124);
- b) Dla dróg krajowych należy uwzględnić istniejące granice pasa drogowego oraz przyjmować parametry techniczne właściwe dla danej klasy drogi, zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu klasyfikacji dróg; w miejscach, gdzie istniejące zagospodarowanie terenu nie pozwala na poszerzenie drogi dopuszczalne jest zachowanie dotychczasowej szerokości drogi;
- c) Dla dróg powiatowych należy uwzględnić istniejące granice pasa drogowego oraz przyjmować parametry techniczne właściwe dla danej klasy drogi, zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 124); w miejscach, gdzie istniejące zagospodarowanie terenu nie pozwala na poszerzenie drogi dopuszczalne jest zachowanie dotychczasowej szerokości drogi;
- d) parametry dla dróg gminnych należy przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 02.03.1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 124) jak dla dróg klasy lokalnej (L), dojazdowej (D) lub wyjątkowo klasy zbiorczej (Z) w zależności od potrzeb lokalnych;
- e) lokalizowanie obiektów budowlanych, w tym budynków oraz zagospodarowanie terenów w sąsiedztwie zgodnie z przepisami odrębnymi;
- f) w przypadku projektowania przebudowy istniejących włączy dróg powiatowych i gminnych do drogi krajowej nr 10 powinno ono być zaprojektowane pod kątem prostym lub zbliżonym do prostego;
- g) prowadzenie infrastruktury technicznej (kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa, energetyczna, gazowa, itp.) niezwiązanej z funkcjonowaniem drogi należy przewidzieć poza pasem drogowym drogi krajowej. W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się ich lokalizację w pasie drogowym za zgodą i na warunkach podanych przez zarządcę drogi krajowej odrębnym trybem;

- h) wprowadza się zakaz kierowania wód opadowych i roztopowych w kierunku pasa drogowego drogi ekspresowej (ukształtowanie powierzchni obszarów przyległych do pasa drogowego autostrady). Wymóg ten dotyczy również dróg publicznych i wewnętrznych, dla których należy zaprojektować osobne systemy odwodnienia;
- i) przewiduje się, konieczność wyznaczenia w miejscowych planach terenów wzdłuż dróg wojewódzkich poza ich pasem drogowym na prowadzenie infrastruktury technicznej nie związanej z funkcjonowaniem dróg (jak: kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa, energetyczna, gazowa itp.). Dopuszcza się lokalizację infrastruktury technicznej w istniejącym pasie drogowym celem przejścia poprzecznego lub celem wykonania przyłącza do istniejących urządzeń;
- j) włączenie nowej drogi gminnej i wewnętrznej do drogi powiatowej powinno być zaprojektowane pod kątem prostym lub zbliżonym do prostego.
- k) zjazdy publiczne i indywidualne należy lokalizować poza obszarem oddziaływania skrzyżowań.

Na terenie gminy Dobra przewiduje się lokalizowanie miejsc pod przystanki kolejowe, umożliwiające w przypadku budowy linii kolejowej włączenie gminy do sieci połączeń Szczecińskiej Kolei Metropolitarnej. W pobliżu potencjalnych węzłów przesiadkowych w miejscowościach Dobra, Wołczkowo i Dołuje, na etapie planu miejscowego należy przewidzieć miejsca pod lokalizację pętli autobusowych, parkingów przesiadkowych dla samochodów osobowych i rowerów, umożliwiające pełną integrację systemu transportowego gminy z systemem kolejowych przewozów metropolitarnych. Ustala się budowę kolejowego zachodniego obejścia Szczecina. Ponadto zaleca się modernizację linii 408 i 409 i rozwój powiązań z Berlinem.

Natomiast w zakresie zaopatrzenia w wodę, docelowy pobór wody do celów bytowych powinien odbywać się z sieci wodociągowej, a w uzasadnionych przypadkach (np. brak sieci wodociągowej) z indywidualnych ujęć wody, w tym ze studni głębinowej, z uwzględnieniem przepisów odrębnych w zakresie stref ochronnych 50 m i 150 m od cmentarzy związanych z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu terenów. Zaopatrzenie wodne do zewnętrznego gaszenia pożaru dla jednostek osadniczych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Plan ogólny uwzględnia strefę ochrony sanitarnej pośredniej komunalnego ujęcia wody podziemnej „Świerczewo” w Szczecinie. W jej granicach wyznaczono następujące strefy:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową SZ,
- strefa usługowa SU,
- strefa handlu wielkopowierzchniowego SH,
- strefa gospodarcza SP,
- strefa infrastrukturalna SI,
- strefa zieleni i rekreacji SN,
- strefa cmentarzy SC,
- strefa górnictwa SG,
- strefa otwarta SO,
- strefa komunikacyjna SK.

Plan ogólny uwzględnia również strefy ochrony sanitarnej bezpośredniej ujęć wody podziemnej. W ich granicach wyznaczono następujące strefy:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną SJ,
- strefa usługowa SU,
- strefa gospodarcza SP,
- strefa infrastrukturalna SI,
- strefa zieleni i rekreacji SN,
- strefa otwarta SO.

W zakresie odprowadzania ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych ochrona wód (w tym szczególnie wód głównych zbiorników wód podziemnych), która musi być realizowana przez maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń (przede wszystkim substancji biogenych, organicznych i toksycznych) do gruntu i do wód powierzchniowych. Planowane rozwiązania przestrzenne w zakresie gospodarki ściekowej powinny uwzględniać:

1. objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni, o ile warunki techniczne na to pozwalają,
2. dopuszczenie na obszarach przewidzianych w planie ogólnym do objęcia sanitarną kanalizacją zbiorczą, do czasu jej wybudowania, odprowadzenia ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych,
3. kompleksowe rozwiązanie odprowadzania wód opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
4. rozwiązania zmierzające do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie małej retencji wodnej oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody.

Miejscowy plan określi sposób odprowadzenia ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych, który zagwarantuje ochronę gruntów przed zanieczyszczeniami. Przewiduje się, że docelowo wszystkie ścieki bytowe i komunalne odprowadzane będą do kanalizacji sanitarnej. Wyjątek będą stanowić jedynie tereny, w których warunki techniczne nie pozwalają na doprowadzenie sieci kanalizacji sanitarnej. Do czasu realizacji kanalizacji sanitarnej możliwe jest odprowadzanie ścieków bytowych i komunalnych do przydomowych i przyzakładowych oczyszczalni lub do zbiorników bezodpływowych. Przy czym nie powinno dopuszczać się odprowadzania ścieków bytowych dla nowych terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej do szczelnych zbiorników bezodpływowych. Przewiduje się, że ścieki przemysłowe odprowadzane będą do kanalizacji sanitarnej lub przydomowych i przyzakładowych oczyszczalni. Ścieki przemysłowe, które będą oczyszczane w przyzakładowych oczyszczalniach ścieków, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych mogą być odprowadzane do rowów melioracyjnych. Przy czym dla lepszego efektu ekologicznego powinny być w miarę możliwości i potrzeb wykorzystywane ponownie w procesie technologicznym danego zakładu. Natomiast odpady powstałe po oczyszczeniu ścieków przemysłowych powinny być wykorzystane w zakładzie np. do produkcji energii lub zagospodarowywane zgodnie z przepisami odrębnymi. W przypadku lokalizacji zakładów odprowadzających ścieki przemysłowe o zanieczyszczeniach przekraczających dopuszczalne normy dla ścieków komunalnych, należy na terenie działki inwestora wybudować podczyszczalnię ścieków przemysłowych. Dla terenów znajdujących się w strefie ochronnej obowiązują ustalenia dotyczące ograniczeń ich użytkowania i zagospodarowania.

W zakresie kanalizacji deszczowej i melioracji docelowo, dla odwodnienia ulic i placów umocnionych na terenie intensywnej zabudowy (gęściej zabudowane miejscowości tj. Dobra, Mierzyn, Bezrzecze i Wołczkowo), powinno się przewidzieć sieć kanalizacji deszczowej. Dla ulic położonych na

obrzeżu miasta, ciągów pieszo rowerowych, ulic niepublicznych, czy małych ulic dojazdowych, należy przewidzieć odwodnienie w sposób niekonwencjonalny, tj. poprzez budowę nawierzchni przepuszczalnych, rowów żwirowych lub odkrytych, czy rynsztoków przykrawężnikowych, stosownie do podłoża, zagospodarowania terenu i stosunków gruntowo-wodnych. Odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z terenów działek budowlanych z brakiem dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej, powinno odbywać się na własny teren nieutwardzony, do dołów chłonnych lub do zbiorników retencyjnych. Wody opadowe lub roztopowe z powierzchni wymagających zgodnie z przepisami odrębnymi podczyszczenia należy wprowadzać do sieci lub gruntu po zastosowaniu odpowiednich urządzeń lub instalacji.

Jednocześnie w zakresie ograniczeń w zabudowie wynikających z przebiegu infrastruktury technicznej Plan ogólny ustala, że w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić w zagospodarowaniu terenów wymagań i ograniczeń technicznych wynikających z przebiegu istniejących i projektowanych sieci infrastruktury technicznej. Przy czym dla:

- 1) nowoprojektowanych sieci gazowych należy wyznaczyć w miejscowych planach strefy kontrolowane o szerokości zgodnej z przepisami odrębnymi oraz uwzględniać ograniczenia wynikające z tych przepisów. Na obszarze strefy kontrolowanej gazociągu obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z przepisów odrębnych tj. nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz nie powinna być podejmowana żadna działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji. Obowiązkowo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego powinno się uwzględnić strefy kontrolowane od gazociągów oraz strefy ochronne od odwiertów czynnych i zlikwidowanych, zapisywać ograniczenia w zagospodarowaniu.

Proponuje się, aby w sporządzanych planach lub zmianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących terenów, na których mają być zlokalizowane gazowe sieci dystrybucyjne, a w szczególności gazociągi wysokiego ciśnienia:

- planować zieleń miejską, izolacyjną, itp. o szerokości odpowiadającej ograniczeniom w budowie obiektów i w prowadzeniu działalności gospodarczej nad gazociągami,
  - lub ujmować w postanowieniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego informacje o:
    - występujących ograniczeniach w zabudowie i zagospodarowaniu, dla właścicieli działek i zachowaniu wymaganych szerokości stref kontrolowanych dla gazociągów wysokiego, średniego i niskiego ciśnienia, zgodnie z przepisami odrębnymi;
    - ograniczeniu praw własności właścicieli gruntów w strefie kontrolowanej dla gazociągów poprzez zagwarantowanie dostępności do infrastruktury dla służb eksploatacyjnych OSD w zamian za wynagrodzenie z tytułu służebności przesyłu.
- 2) elektroenergetycznej sieci przesyłowej - wzdłuż której należy nadal uwzględniać pas technologiczny o szerokości 50 m (po 25 m od osi linii w obu kierunkach). W pasie technologicznym linii występuje zakaz realizacji obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi, tj.: zakazuje się lokalizowania budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej typu szkoła, szpital, internat, żłobek, przedszkole i podobne, zakazuje się lokalizowania miejsc stałego i okresowego przebywania ludzi w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, turystyczną, rekreacyjną, odstąpienie od tej zasady może udzielić właściciel linii, na warunkach przez siebie określonych. Należy uzgadniać warunki lokalizacji wszelkich obiektów z właścicielem linii, nie wolno tworzyć hałd, nasypów w pasie technologicznym oraz sadzić pod linią roślinności wysokiej powyżej 3,0m. Teren w pasie technologicznym linii nie może być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową lub zagrodową ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) właściciela linii. Wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego linii w jego najbliższym sąsiedztwie powinny być zaopiniowane przez właściciela linii. Zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym linii mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który

określi maksymalną wysokość sadzonych drzew i krzewów. Lokalizacja budowli zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem w bezpośrednim sąsiedztwie pasów technologicznych wymaga uzgodnień z właścicielem linii.

- 3) elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej - wzdłuż przebiegu istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych będących częścią sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej uwzględnić należy pasy technologicznej (pasy ochrony funkcyjnej) w obrębie tychże linii. Utworzenie pasów technologicznych wzdłuż linii nie powoduje wyłączenia terenu z zagospodarowania, jedynie może wprowadzać ewentualne obostrzenia. W pasach technologicznych obowiązuje w szczególności zakaz sadzenia roślinności wysokiej i o rozbudowanym systemie korzeniowym, w tym obowiązuje szerokość pasa wycinki podstawowej drzew na trasie linii wg przepisy odrębnych. Pasy technologiczne nie są równoznaczne z pasami określanymi na potrzeby ustanawiania służebności przesyłu, które wyznacza się w oparciu o inne przepisy.
- 4) farm fotowoltaicznych – dopuszcza się lokalizację terenów wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii – tereny elektrowni słonecznych w ramach profilu dodatkowego strefy usługowej (2SU, 3SU, 4SU, 5SU, 6SU, 7SU, 8SU, 9SU, 10 SU, 11SU, 12SU, 13SU, 14SU, 15SU, 16SU, 17SU, 18SU, 19SU, 21SU, 23SU, 24SU, 25SU, 26SU, 27SU, 28SU, 29SU, 30SU, 31SU, 32SU, 33SU, 34SU, 35SU, 36SU, 37SU, 38SU, 39SU, 40SU, 41SU, 42SU, 43SU, 44SU, 45SU, 46SU, 47SU, 49SU, 50SU, 54SU, 55SU, 57SU, 58SU, 59SU, 61SU, 62SU, 65SU, 66SU, 77SU), strefy handlu wielkopowierzchniowego (1SH, 2SH, 3SH, 4SH) oraz strefy produkcji rolniczej (2SR, 7SR, 11SR).

Lokalizacja i budowa elektrowni słonecznej powinna być rozpatrywana jako całość techniczno-użytkowa wraz z instalacjami i urządzeniami, konieczna do zapewnienia bezpieczeństwa dla ludzi i mienia, użytkowania zgodnego z przeznaczeniem oraz z wymaganiami ochrony środowiska. Z uwagi na ograniczenie możliwego negatywnego oddziaływania farm fotowoltaicznych na siedliska ludzkie w postaci: zmiany warunków oświetlenia terenu (zacienienie), zmiany warunków wodnych (nierównomierne pokrycie opadami powierzchni terenu), refleksy świetlne, wyznaczona powinna zostać strefa ochronna związana z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Strefa ochronna nie może wykraczać poza granice terenu, na którym lokalizowane są panele fotowoltaiczne. W granicach strefy ochronnej nie powinno się lokalizować nowych siedlisk, zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej. Teren strefy ochronnej powinien pozostać użytkowany rolniczo lub zagospodarowany niską roślinnością.

Plan ogólny uwzględnia grunty rolne klasy II, III, IIIa, IIIb. Znajdują się one głównie w strefie otwartej SO. Występują również w: strefie wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną SW, strefie wielofunkcyjnej z zabudową jednorodziną SJ, strefie usługowej SU – tereny istniejącej zabudowy oraz w: strefie handlu wielkopowierzchniowego SH, strefie gospodarczej SP, strefie infrastrukturalnej SI, strefie zieleni i rekreacji SN, strefie cmentarnej SC oraz strefie komunikacyjnej SK. Ponadto zaleca się:

1. ochronę gruntów charakteryzujących się wysokimi klasami bonitacyjnymi gleb (II i III klasy),
2. zahamowanie procesów dewastacyjnych i degradacyjnych gleb, na których prowadzone są uprawy rolne,
3. wprowadzenie zadrzewień przydrożnych i śródpolnych zapobiegające wietrznej erozji gleb,
4. regulację systemu retencji wód poprzez zastosowanie melioracji odwadniająco-nawadniającej, przy zachowaniu istniejących torfowisk i naturalnych zbiorników wodnych,

5. stosowanie odpowiednich i bezpiecznych dla środowiska zabiegów agrotechnicznych w tym promowanie rolnictwa ekologicznego,
6. sukcesywne powiększanie powierzchni gospodarstw rolnych.

Plan ogólny uwzględni grunty leśne. Zdecydowana większość terenów leśnych zlokalizowana jest w strefie otwartej SO. Pozostałe grunty leśne, o stosunkowo niewielkiej powierzchni, przeznaczone są pod strefy: SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SN, SC, SG, SK. Są to grunty, które zostały przeznaczone na cele nieleśne w obowiązujących planach miejscowych, stanowią luki w istniejącej zabudowie lub stanowią łączne zagospodarowanie z gruntami już zainwestowanymi. Zgodnie z profilem dodatkowym, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego mogą zostać ujęte jako lasy.

Natomiast w ramach kształtowania przestrzeni leśnej proponuje się działania ukierunkowane w stronę ochrony ekosystemów leśnych zarówno przed czynnikami zewnętrznymi (w tym ochronę obrzeży lasów jako jej naturalnej osłony), jak i przed degradacją wewnętrzną struktury leśnej (m.in. poprzez wprowadzenie nowych nasadzeń na obszarach z drzewostanem silnie zdegradowanym). Przy wprowadzaniu zalesień należy dążyć do nasadzeń drzew liściastych, które charakteryzują się zwiększoną odpornością na zanieczyszczenia i większą zdolnością retencyjną. Z uwagi na walory krajobrazowe i ekologiczne, wyznaczając granicę styku rolniczej przestrzeni produkcyjnej z terenami leśnymi, powinna być przestrzegana zasada ciągłości systemu przestrzennego lasów. Ponadto, większe areale leśne winny być zaznaczone i powiązane z ciągami zadrzewień śródpolnych i przydrożnych. Na granicy polno-leśnej sugeruje się utrzymanie lub wyznaczenie nieoranych pasów, będących strefą przejściową (ekotonową) przyleśną. Strefa ta ma silne znaczenie dla odpowiedniego funkcjonowania niektórych organizmów żywych. Tereny lasów wykorzystywane rekreacyjnie winny być wyposażone w odpowiednią infrastrukturę, która w znacznym stopniu ograniczy nadmierną i niepotrzebną dewastację podłoża leśnego, drzewostanu i pozostałej roślinności występującej w lesie. Tym samym by zapewnić należyłą ochronę gruntów leśnych koniecznym jest wyznaczenie na ich obszarze dogodnych dróg pieszych, szlaków turystyczno-rekreacyjnych oraz urządzenie i wyposażenie leśnych parkingów samochodowych jak i samych miejsc wypoczynku dla ludności. W stosunku do gruntów leśnych, w planie ogólnym nie wskazuje się znacznych obszarów wymagających zmiany tych gruntów na cele nieleśne. Należy zachować dotychczasowy sposób użytkowania terenów zieleni i lasów powiązanych funkcjonalnie z terenami lasów położonych w gminie.

W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ustalono dla całego obszaru Planu ogólnego szereg zapisów wynikających z występujących na tym obszarze obiektów wpisanych do rejestru zabytków, obiektów wpisanych do ewidencji zabytków i stanowisk archeologicznych. Plan ogólny uwzględni obiekty wpisane do rejestru zabytków. Zostały one przedstawione graficznie na załączniku nr 2 do uzasadnienia. Szczegółowe warunki ochrony konserwatorskiej zostaną ustalone na etapie sporządzania planów miejscowych lub w decyzjach o warunkach zabudowy, które podlegają uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Plan ogólny uwzględni obiekty objęte wpisem do gminnej ewidencji zabytków, a także strefy ochrony konserwatorskiej. Szczegółowe warunki ochrony konserwatorskiej zostaną ustalone na etapie sporządzania planów miejscowych lub w decyzjach o warunkach zabudowy, które podlegają uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Plan ogólny uwzględni stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków oraz objęte wpisem do gminnej ewidencji zabytków. Zostały one przedstawione graficznie na załączniku nr 2 do uzasadnienia. Szczegółowe warunki ochrony konserwatorskiej zostaną ustalone na etapie sporządzania planów miejscowych lub w decyzjach o warunkach zabudowy, które podlegają uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Plan ogólny uwzględnia granice złóż, obszarów i terenów górniczych. Złoże Lubieszyn znajduje się w strefie wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną SJ. Złoże Sławoszewo II znajduje się w strefie górnictwa SG. Natomiast złoże Wąwelnica będące w fazie rozpoznania wstępnego znajduje się w strefie otwartej SO oraz w strefie gospodarczej SP.

Pozytywnie należy ocenić zapisy uściślające warunki ochrony środowiska przyrodniczego oraz kształtowania ładu przestrzennego.

7.3. Powiązanie ustaleń projektu Planu ogólnego z innymi dokumentami oraz sposób realizacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. nakłada obowiązek zgodności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z zapisami planu ogólnego gminy. Jednocześnie plan ogólny jako dokument wyrażający politykę przestrzenną na szczeblu lokalnym musi być zgodny z polityką przestrzenną prowadzoną na szczeblu wojewódzkim, a ta z krajową polityką przestrzenną. Wzajemne powiązanie tych dokumentów zapewnia spójne i całościowe kształtowanie przestrzeni oraz umożliwia przeprowadzenie inwestycji strategicznych w skali krajowej.

Obszar gminy Dobra został uwzględniony w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego z 2020 r., który stanowi dokument nadrzędny w stosunku do opracowywanego Planu ogólnego. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego został uchwalony przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego Uchwałą nr XVII/214/20 z dnia 24 czerwca 2020 r. Projekt Planu ogólnego w zakresie, który obejmuje jest dostosowany do powyższego dokumentu poprzez uwzględnienie m.in. przebiegu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zapisów dotyczących dziedzictwa kulturowego, kierunków rozwoju osadnictwa.

Ważnymi dokumentami, mającymi wpływ na ochronę środowiska przyrodniczego na szczeblu gminnym są lokalne programy ochrony środowiska oraz wojewódzkie plany gospodarki odpadami. Na obszarze gminy Dobra obowiązuje Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dobra, uchwała Nr XXVII/360/2021 Rady Gminy Dobra z dnia 24 listopada 2022 r. (zmieniona uchwałą nr XXVIII/370/2021 Rady Gminy Dobra z dnia 25 listopada 2021 r., zmieniona uchwałą Nr XXXII/415/2022 Rady Gminy Dobra z dnia 28 kwietnia 2022 r., zmieniona uchwałą nr XXXVII/496/2022 Rady Gminy Dobra z dnia 24 listopada 2022 r.) oraz „Program Ochrony Środowiska dla gminy Dobra”. Zapisy w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami są dostosowane do obowiązującego prawa lokalnego.

W gminie Dobra odpady zbierane są m. in. przez firmę JUMAR i trafiają na składowisko w Dalsze, gdzie są unieszkodliwiane włącznie z biodegradowalnymi. Pozostałe firmy wywozowe przekazują odpady do Zakładu Odzysku i Składowania Odpadów Komunalnych Leśno Górne. Na terenie ZO i SOK w Leśnie Górnym funkcjonuje kompostownia odpadów. Odbiorem odpadów komunalnych na terenie gminy Dobra zajmują się specjalistyczne firmy. Odpady te odbierane są jako zmieszane lub zbierane selektywnie. Gminny punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) znajduje się w miejscowości Dobra, przy ulicy Zwierzynieckiej 4. Został on oddany do użytku w 2018 roku. W tym miejscu właściciele nieruchomości w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi mają możliwość oddania tzw. odpadów problemowych takich jak szkła okienne, meble, styropian, sprzęt elektryczny i elektroniczny, świetlówki, baterie, opony, przeterminowane leki i chemikalia, opakowania po farbach i lakierach, zużyte baterie i akumulatory, i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe. Jego budowa była możliwa dzięki pozyskaniu dofinansowania z Funduszy Europejskich w ramach działania 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi, Oś priorytetowa II programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Cyklicznie na terenie gminy organizowane są również zbiórki odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego, w ramach, których mieszkańcy mogą oddawać odpady do podstawionych do tego celu kontenerów.

W miarę możliwości, przy podejmowaniu decyzji dotyczących zainwestowania terenu, należy preferować podmioty stosujące „czyste technologie”, technologie bezodpadowe i małodopadowe lub

zapewniające maksymalne gospodarcze wykorzystanie odpadów. Ponadto należy dążyć do modernizacji istniejących i budowy nowych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zwiększenia liczby nowoczesnych instalacji do odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych w sposób inny niż składowanie odpadów oraz do rekultywacji składowisk odpadów komunalnych i likwidacji nielegalnych składowisk.

Ze względu na przynależność Polski do Unii Europejskiej, Polska zobowiązana jest do przestrzegania prawa Unii oraz brania udziału w działaniach zapobiegawczych i regulujących w zakresie ochrony środowiska. Zadania priorytetowe to przede wszystkim: przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochrona różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczenia na zdrowie oraz lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych. Tworząc zapisy Planu ogólnego należy uwzględniać cele ochrony środowiska wynikające z dokumentów rangi międzynarodowej. Należą do nich m.in.:

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. U. UE.L.2012.26.1);
2. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE.L. 206 z 22.07.1992 r.);
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001 r.);
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003 r.);
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003 r.);
6. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008 r.).

Ponadto, są to ustalenia wynikające z szeregu konwencji międzynarodowych, a szczególnie z konferencji ONZ w Rio de Janeiro z 1992 r. zawartych w ramowej konwencji w sprawie zmian klimatu.

Zapisy powyższych przepisów zostały przede wszystkim uwzględnione w procedurze sporządzania Planu ogólnego, która wymaga opracowania prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania planów i programów. Niniejszy dokument dodatkowo, oprócz samego projektu planu podlega ocenie społeczeństwa i jest dostępny do wglądu w trakcie sporządzania planu, jak i po jego zakończeniu. Ponadto społeczność może składać zarówno wnioski, jak i uwagi do tego dokumentu. Prognoza zawiera opis metod analiz skutków realizacji ustaleń Planu ogólnego na środowisko oraz sposób oddziaływania jego zapisów na poszczególne komponenty środowiska. Jednocześnie integralną częścią każdego Planu ogólnego jest pisemne podsumowanie uzasadniające wybór przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych oraz zawierające propozycje metod przeprowadzania monitoringu realizacji ustaleń planu i jego częstotliwość.

Innymi dokumentami rangi międzynarodowej o charakterze przestrzennym, stanowiącym podstawę do formułowania celów ochrony środowiska we wcześniej wymienionych programach krajowych są m.in.:

1. Konwencja Ramsarska o obszarach wodno- błotnych z 1971 r.,
2. Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r.,
3. Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r.,
4. Konwencja o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r.,
5. Konwencja Bońska o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, 1979 r.,
6. Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem,

7. Konwencja Paryska w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, 1972 r.,
8. Porozumienie o ochronie nietoperzy w Europie EUROBATS, 1991 r.,
9. Europejska Konwencja Krajobrazowa, 2000 r.

Wśród najważniejszych celów Konwencji Ramsarskiej w projekcie planu ogólnego i w niniejszej prognozie uwzględniono m.in. zapisy o ochronie populacji wędrownych ptaków (poprzez ogólne zapisy chroniące środowisko przyrodnicze, w tym głównie gruntowo- wodne). Spośród najważniejszych celów Konwencji Berneńskiej uwzględniono m.in. zapisy o zachowaniu europejskich gatunków dzikich zwierząt i roślin oraz ich siedlisk (poprzez ogólne zapisy chroniące środowisko przyrodnicze). Podobnie pozostawienie i zabezpieczenie obszarów przyrodniczo cennych wraz z wszelkimi zasobami (zwierzętami, roślinami) respektuje fundamentalne założenia Konwencji o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro oraz Konwencji Bońskiej o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, a także zapisy Porozumienia o ochronie nietoperzy w Europie EUROBATS. Również cel Konwencji Paryskiej, tj. pobudzenie aktywności narodów do ochrony ich własnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, znajduje odzwierciedlenie w zapisach projektu planu. Są to m.in. zapisy o ochronie obiektów zabytkowych. Ochrona krajobrazu w gminie spełnia także założenia Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Uwzględniono m.in. zapisy o: prawnym uznaniu krajobrazów na podstawowy składnik otoczenia człowieka, dziedzictwo kulturalne i naturalne oraz fundament tożsamości mieszkańców; ustanowieniu procedur uczestnictwa społeczeństwa oraz władz lokalnych i regionalnych w opracowywaniu i wdrażaniu polityki krajobrazowej; uwzględnieniu krajobrazu w polityce planowania przestrzennego, kulturalnej, środowiskowej, rolnej, społecznej i gospodarczej.

Ważnym międzynarodowym dokumentem jest Strategia „Europejska Strategia Bioróżnorodności do 2030 r.”. Zapowiada ona odbudowę różnorodności biologicznej Europy z korzyścią dla ludzi, klimatu i planety. Główne cele strategii to: ustanowienie obszarów chronionych na co najmniej 30% powierzchni lądowej i 30% powierzchni morskiej Europy, odtworzenie zdegradowanych na lądzie i na morzu poprzez m.in. wzrost produkcji w systemie rolnictwa ekologicznego i zwiększenie liczby elementów krajobrazu rolniczego przyjaznych przyrodzie, zatrzymanie i odwrócenie trendu spadkowego populacji zapylaczy, zmniejszenie użycia i ryzyka związanego ze stosowaniem pestycydów o 50% do 2030 r. Cele te są przekładane na cele krajowe, tak aby każde państwo członkowskie mogło kontrolować swoje postępy w ich realizacji. Strategia „Europa 2020” służy jako ramy odniesienia dla działań na szczeblu UE oraz na szczeblu krajowym i regionalnym.

Na poziomie krajowym strategiczne cele ochrony środowiska, oparte o prawo międzynarodowe, zawarte są w dokumentach rządowych takich jak: Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Rolą Polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Wzmacnia ona działania rządu polegające na budowie innowacyjnej gospodarki z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Polityka ekologiczna państwa 2030 jest strategią w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR. Jest pierwszą przyjętą strategią z dziewięciu dokumentów równolegle opracowywanych przez poszczególne resorty, a składających się na system rozwoju kraju.

W rezultacie cel główny Polityki, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, przeniesiono wprost z SOR. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Chodzi o rozwijanie kompetencji, umiejętności i postaw ekologicznych społeczeństwa oraz poprawę zarządzania ochroną środowiska w Polsce.

Cele szczegółowe będą realizowane przez projekty strategiczne oraz wiele zadań, które konkretyzują działania wskazane w SOR i inne działania wskazane w trakcie prac nad Polityką ekologiczną państwa 2030 (np. wynikające z międzynarodowych zobowiązań dla Polski w perspektywie do 2030 r.)¹

W zakresie ustaleń dotyczących projektów dokumentów planistycznych, Polityka ekologiczna odnosi się m.in. do:

- zrównoważonego gospodarowania wodami, w tym zapewnienia dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacji źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotnego zmniejszenia ich oddziaływania,
- przeciwdziałaniu zmianom klimatu,
- adaptacji do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- ochronie gleb,
- gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzania zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Projekt Planu ogólnego powiązany jest z powyższym dokumentem, m.in. poprzez wprowadzenie ustaleń dotyczących:

- ochrony gleb (zapisy m.in. o: minimalnych udziałach powierzchni biologicznie czynnych, gospodarce odpadami, konieczności dokładnego określenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego warunków zgody na zmianę ukształtowania terenu lub jej zakaz, zahamowaniu procesów dewastacyjnych i degradacyjnych gleb, na których prowadzone są uprawy rolne, stosowaniu odpowiednich i bezpiecznych dla środowiska zabiegów agrotechnicznych),
- zrównoważonego gospodarowania wodami (zapisy, że w celu ochrony jakości wód należy stosować strefy buforowe (pasy zieleni i zadrzewienia) wzdłuż cieków i brzegów zbiorników wodnych, w przypadku lokalizacji obiektów budowlanych na terenach do nich przylegających oraz, że należy przeciwdziałać negatywnym skutkom antropopresji, zapisy mówiące o konieczności maksymalnego ograniczenia zrzutów zanieczyszczeń (przede wszystkim substancji biogenych, organicznych i toksycznych) oraz zapisy ustalające prowadzenie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze opracowania),
- gospodarowania odpadami (zapisy o tym, że gospodarkę odpadami należy prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi),
- likwidacji źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotnego zmniejszenia ich oddziaływania (zapisy o: dążeniu do utrzymania wysokiej jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń np. poprzez stosowanie do celów grzewczych i technologicznych paliw charakteryzujących się najniższymi wskaźnikami emisyjnymi spalanych w urządzeniach o wysokim stopniu sprawności oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, podjęciu działań proekologicznych, z zakresu polityki transportowej np. organizacja płynnego ruchu samochodowego, popularyzacja ruchu rowerowego),
- różnorodności biologicznej i krajobrazu (zapisy o zasadach ochrony terenów zieleni).

Opracowywany projekt Planu ogólnego musi być zgodny z obowiązującymi przepisami prawa oraz planami i programami przyjętymi w gminie. Natomiast dokumenty te, jak zostało to wyżej wspomniane, są dostosowywane do zapisów krajowych polityk i strategii opartych na standardach i przepisach wspólnotowych oraz przyjętych przez Polskę konwencjach międzynarodowych.

Analizowany projekt planu uwzględnia te zapisy poprzez poddanie go ocenie oddziaływania na środowisko, jaką jest także opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko skutków jego ustaleń. Jednocześnie w procedurze sporządzania Planu ogólnego, jaki prognozy zapewniony jest dostęp społeczeństwa i możliwość konsultacji obu dokumentów. Przeanalizowano również wszystkie aspekty środowiskowe, takie jak wpływ na cenne przyrodniczo tereny, które występują na terenie gminy:

¹ <https://www.gov.pl/web/srodowisko/polityka-ekologiczna-państwa-2030--strategia-rozwoju-w-obszarze-srodowiska-i-gospodarki-wodnej>

- Obszar Natura 2000 „Jezioro Stolsko” PLH320063”,
- Obszar Natura 2000 „Jezioro Świdwie” PLB320006,
- Rezerwat Przyrody „Świdwie”
- Użytek Ekologiczny „Ptasi Zakątek”
- Korytarz ekologiczny „Puszcza Wkrzańska”,
- Pomniki przyrody.

Dodatkowo w zakresie prognozy został określony monitoring realizacji ustaleń Planu ogólnego i ich wpływ na środowisko przyrodnicze. Jednocześnie określając w projekcie parametry zagospodarowania terenu i jego przeznaczenie wzięto pod uwagę możliwości przyjęcia nowej zabudowy na dany obszar oraz jego chłonność środowiskową.

7.4. Skutki braku realizacji ustaleń projektu Planu ogólnego

Brak udziału człowieka i nieumiejętne kształtowanie właściwych procesów ekologicznych w dłuższej perspektywie czasowej może doprowadzić na danym terenie do postępującej degradacji zarówno środowiska przyrodniczego, jak i krajobrazu. Najmniej jednak wprowadzenie funkcji, które będą wpływać na krajobraz i intensyfikować korzystnie z niego przez mieszkańców i inwestorów, również może powodować skutki negatywne dla środowiska.

Analizowany projekt Planu ogólnego gminy Dobra przejmie rolę obecnie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra, ponadto będzie on aktem prawa miejscowego. Na terenie gminy Dobra obowiązuje studium z 30 grudnia 2002 r. (uchwała Rady Gminy Dobra Nr III/48/02) wraz ze zmianami wniesionymi i uchwalonymi 24 czerwca 2010 r. (uchwała Rady Gminy Dobra Nr XXXVIII/558/2010). Zasadnym jest, by gminy uchwaliły plan ogólny do końca 2025 r., kiedy to przestanie obowiązywać dokument studium. Wobec powyższego celem możliwości przystąpienia do prac związanych ze sporządzeniem planu ogólnego, podjęcie uchwały jest zasadne. Ponadto, dokument ten należy dostosować do zmieniającej się sytuacji społeczno- gospodarczej, procesów demograficznych oraz zamierzeń inwestycyjnych. Jednocześnie ustalenia Planu ogólnego wymagają aktualizacji wynikających ze zmian w obowiązujących przepisach prawa.

7.5. Istotne z punktu widzenia projektu Planu ogólnego zapisy zawarte w ustawach

Projekt Planu ogólnego zawiera istotne z punktu widzenia ochrony środowiska i krajobrazu, zapisy wynikające z ustawy *Prawo ochrony środowiska* z dnia 27 kwietnia 2001 r. zgodnie z art. 72 ww. ustawy w planach ogólnych gminy należy zapewnić warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, m.in. poprzez:

- ustalenie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin i racjonalnego gospodarowania gruntami,
- uwzględnienie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż,
- zapewnienie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni,
- uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej,
- zapewnienie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych,
- uwzględnienie potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom,
- uwzględnienie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi.

Ustawa ta wskazuje na zakres zagadnień, które należy w planie ogólnym uwzględnić, a analizowany projekt, odpowiednio do zakresu i problemów, które reguluje, spełnia warunki ustawowe.

Ustawa *Prawo ochrony środowiska* w art. 73 ust. 1 stanowi, że w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić ograniczenia wynikające z:

- 1) ustanowienia szczególnych form ochrony przyrody,
- 2) utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania lub stref przemysłowych,
- 3) wyznaczenia obszarów cichych w aglomeracji oraz obszarów cichych poza aglomeracją,
- 4) ustalenia w trybie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1087) warunków korzystania z wód regionu wodnego i zlewni oraz ustanowienia stref ochronnych ujęć wód, a także obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

Zgodnie z ustawą *o ochronie przyrody*, z dnia 16 kwietnia 2004 r., w Planie ogólnym muszą być uwzględnione cele ochrony przyrody, wśród których do najbardziej istotnych należą:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, poprzez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody.

Na obszarze opracowania występują obszary wyznaczone jako szczególna forma ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*² i jest to: obszar Natura 2000 „Jezioro Stolsko” PLH320063 i obszar Natura 2000 „Jezioro Świdwie” PLH320006.

Dla obu obszarów Natura 2000 występujących na obszarze gminy Dobra obowiązują plany ochrony, które zostały szczegółowo omówione w punkcie 7.2.

Ochrona środowiska związana jest z różnymi dziedzinami działalności ludzkiej. Jednak pozostałe ustawy, regulujące w sposób szczegółowy zakres i zasady tej ochrony – takie jak: *Prawo łowieckie*, *ustawa o ochronie zwierząt*, *ustawa o lasach*, *ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych* dotyczą w zasadzie innej problematyki, niż ta zawarta w treści analizowanego projektu Planu ogólnego gminy.

7.6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu Planu ogólnego

Północna część gminy Dobra położona jest w zasięgu cennych przyrodniczo terenów, chronionych od wielu lat. Mających bezpośredni wpływ na brak rozwoju terenów przemysłowych w tym obszarze gminy. Istniejące i potencjalne problemy ochrony środowiska w gminie Dobra wynikają przede wszystkim z lokalizacji drogi krajowej nr 10 oraz z rozwojem terenów zabudowy w sąsiedztwie terenów leśnych. Istotne jest zatem prowadzenie takiej polityki przestrzennej, która umożliwi zachowanie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na terenach podlegających ochronie. Ponadto funkcja rolnicza w gminie wpływa na zanieczyszczenia wód powierzchniowych chemicznymi środkami nawożenia roślin.

Wśród istniejących i potencjalnych problemów ochrony środowiska w Dobrej, które także dotyczą terenów objętych opracowaniem wymienić należy m.in.:

- zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- przekształcenia ziemi, związane z zabudowywaniem terenu,
- zaśmiecanie terenów leśnych i jezior,
- zanieczyszczenia komunikacyjne, pochodzące z pojazdów spalinowych (powodując m.in. degradację chemiczną gleb oraz zanieczyszczenia powietrza),

² Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.

- ograniczenie naturalnej bioróżnorodności, poprzez intensyfikację zabudowy oraz wprowadzanie gatunków obcych.

Opracowywany dokument odnosi się do terenów zainwestowanych i otwartych, dla których najistotniejsza jest ochrona walorów środowiskowych, poprzez zachowanie różnorodności biologicznej, ograniczenie zanieczyszczeń przenikających do gleby, wód oraz powietrza, a także niwelowanie negatywnego wpływu rozwoju zabudowy na stan środowiska przyrodniczego i krajobraz.

8. Ocena oddziaływania na komponenty środowiska i zagrożenia dla środowiska w wyniku realizacji ustaleń projektu Planu ogólnego.

8.1. Oddziaływanie na rzeźbę terenu i gleby

Na obszarze opracowania przewiduje się, że przekształceniom mogą ulec głównie tereny pod nowymi budynkami, co związane jest z ich posadowieniem i fundamentowaniem. Wszelkie tego typu przekształcenia, prowadzące do wprowadzenia nowego zainwestowania, w postaci nowych budynków i obsługującej jej infrastruktury komunikacyjnej, wiążą się z nieodwracalnym zniszczeniem powierzchni ziemi i gleby. Mogą w ten sposób powstawać nowe formy antropogeniczne, takie jak: zwałowiska, nasypy, powierzchnie niwelowane. Z tego powodu ważnymi w tym zakresie zapisami projektu planu ogólnego są wytyczne określające maksymalne powierzchnie zabudowy i minimalne powierzchnie biologicznie czynne. Pozwolą one na pozostawienie niezabudowanych obszarów o nienaruszonej powierzchni terenu i zbliżonym do naturalnego podłożu gruntowym. Ponadto prace ziemne powodują powstanie mas ziemnych, które należy w odpowiedni sposób zagospodarować, zgodnie z przepisami odrębnymi. Zasady gospodarowania masami ziemnymi określa m.in. ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach i przepisy wykonawcze wydane na jej podstawie.

8.2. Oddziaływanie na warunki podłoża

W wyniku wprowadzonego ustaleniami projektu Planu ogólnego zainwestowania warunki podłoża na przedmiotowym obszarze mogą ulec pewnym zmianom. W miejscach wprowadzenia zabudowy i lokalizacji elementów infrastruktury technicznej i dojazdów nastąpi uszczelnienie powierzchni kosztem obszarów biologicznie czynnych. Istotną ingerencją w warunki gruntowe może być ewentualna realizacja kondygnacji podziemnych, dlatego należy rozważyć zastrzeżenie, że ich budowa nie może doprowadzić do destabilizacji stosunków wodnych lub niekorzystnego oddziaływania na stateczność gruntów.

Pod względem warunków geologiczno- inżynierskich w większości obszar gminy przeznaczony pod zabudowę nie przedstawia większych trudności dla sytuowania budynków. Niemniej jednak wskazane byłoby, podczas wprowadzania nowych inwestycji, wszelkie prace zmieniające kształt terenu i wpływające na nośność gruntów poprzedzać szczegółowymi badaniami geotechnicznymi, wykonywanymi zgodnie z przepisami szczególnymi (rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r., poz. 463).

Na obszarze objętym prognozą przewiduje się przekształcenia powierzchni ziemi, jednak zmiany te będą miały raczej charakter lokalny i mało istotny dla szerszej skali. Niewielkiej niwelacji mogą ulec jedynie tereny, na których staną nowe budynki oraz powstaną drogi i elementy infrastruktury technicznej. Prace związane z realizacją tego typu zagospodarowania zawsze wiążą się z nieodwracalnym zniszczeniem powierzchni ziemi i gleby. Powstają nasypy z gruntu wybranego pod fundamenty i piwnice nowych obiektów budowlanych oraz wykopów pod sieci podziemnej i naziemnej infrastruktury technicznej. Wykopy związane z fundamentowaniem budynków powodują powstanie mas ziemnych,

które należy w odpowiedni sposób zagospodarować. Prace ziemne będą na ogół dotyczyć strefy przypowierzchniowej gruntu. W efekcie końcowym tych prac powierzchnia terenu zostanie miejscami nieznacznie podniesiona, bez zasadniczego wpływu na jego ogólną konfigurację. Należy przypuszczać, że większość projektowanych obiektów będzie miała standardowe posadowienie, czyli do głębokości ok. 2,0 m p.p.t. i w tych przypadkach przekształcenia rzeźby związane z zainwestowaniem będą niewielkie. Sposób zagospodarowania mas ziemnych przemieszczanych w związku z realizacjami inwestycji (w szczególności drogowych) powinien zostać określony w decyzjach administracyjnych dotyczących tych inwestycji.

Skutkiem powstania nowych budynków czy elementów infrastruktury komunikacyjnej będzie także, szczególnie w rejonach, w których naturalna gleba nie spełnia technicznych wymogów lokalizacji obiektów, zmiana warunków podłoża tj. usunięcie warstwy próchnicznej oraz zagęszczenie i uszczelnienie gruntów. Może tu dojść do wymiany gruntu i wprowadzenia nasypów. Ponadto na terenach przeznaczonych pod nową zabudowę, w obszarach niezainwestowanych, nastąpi ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej. W rejonach przeznaczonych pod np. ciągi komunikacyjne powierzchnia biologicznie czynna zostanie całkowicie zlikwidowana.

Przekształcenia powierzchni ziemi zależeć będą w dużej mierze od rozwiązań technicznych. Dla optymalnego zabezpieczenia powierzchni ziemi i gleby przed degradacją, prace budowlane należy prowadzić tak, aby zapobiec ewentualnym zjawiskom geomechanicznym. Prace ziemne tj. niwelacje i wykopy należy wykonywać w okresach o niskich opadach, a odsłonięte powierzchnie trzeba zabezpieczać przed możliwością niekontrolowanych przepływów wód opadowych lub spływowych. Rowy odwodnieniowe należy zabezpieczyć technicznie lub biologicznie przed erozyjnym działaniem wody.

8.3. Oddziaływanie na warunki wodne

Wprowadzone ustalenia planu ogólnego określają zasady ochrony środowiska i jej zasobów, w tym wód podziemnych i powierzchniowych. Na terenie gminy obowiązują zasady prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej, ustalenia dotyczą m.in.: docelowego poboru wody do celów bytowych z sieci wodociągowej lub z indywidualnych ujęć wody, w tym ze studni głębinowej, docelowego poboru wody do celów przemysłowych z sieci wodociągowej lub z indywidualnych ujęć wody, zaopatrzenia wodnego do zewnętrznego gaszenia pożaru dla jednostek osadniczych, zgonie z przepisami odrębnymi. W zakresie odprowadzania ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych obowiązuje: ochrona wód (w tym szczególnie wód głównych zbiorników wód podziemnych), która musi być realizowana przez maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń (przede wszystkim substancji biogenych, organicznych i toksycznych) do gruntu i do wód powierzchniowych. Miejscowy plan określi sposób odprowadzenia ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych, który zagwarantuje ochronę gruntów przed zanieczyszczeniami, przewiduje się, że ścieki bytowe i komunalne odprowadzane będą do kanalizacji sanitarnej lub do czasu realizacji kanalizacji sanitarnej do przydomowych i przyzakładowych oczyszczalni lub do zbiorników bezodpływowych, przewiduje się, że ścieki przemysłowe odprowadzane będą do kanalizacji sanitarnej lub przydomowych i przyzakładowych oczyszczalni, ścieki przemysłowe, które będą oczyszczane w przyzakładowych oczyszczalniach ścieków, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych mogą być odprowadzane do rowów melioracyjnych, przy czym dla lepszego efektu ekologicznego powinny być w miarę możliwości i potrzeb wykorzystywane ponownie w procesie technologicznym danego zakładu, w przypadku lokalizacji zakładów odprowadzających ścieki przemysłowe o zanieczyszczeniach przekraczających dopuszczalne normy dla ścieków komunalnych należy na terenie działki inwestora wybudować podczyszczalnię ścieków przemysłowych, w zakresie

kanalizacji deszczowej i melioracji ustalono, że odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z terenów działek budowlanych z brakiem dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej, ustala się na własny teren nieutwardzony, do dołów chłonnych lub do zbiorników retencyjnych; wody opadowe lub roztopowe z powierzchni wymagających zgodnie z przepisami odrębnymi podczyszczenia należy wprowadzać do sieci lub gruntu po zastosowaniu odpowiednich urządzeń lub instalacji.

Zapisy te pozwolą, aby stan wód gruntowych nie uległ pogorszeniu w wyniku potencjalnych zanieczyszczeń mogących pochodzić z wprowadzanych w planie ogólnym funkcji terenu. Przy czym zabudowa większej liczby terenów może przyczynić się w zakresie wód powierzchniowych do zagrożenia ich zanieczyszczeniami na terenach o nieuregulowanej gospodarce wodno-ściekowej oraz możliwości zmiany kierunku spływu wód opadowych w obszarze wykonywania zmiennych prac budowlanych oraz z terenów zabudowanych i utwardzonych.

Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych będzie odbywać się na własny nieutwardzony teren, do dołów chłonnych lub do zbiorników retencyjnych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Tradycyjnymi sposobami zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenie miast to zrzuty do sieci kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej. Jednak w przypadku gwałtownych opadów deszczu, systemy te nie są w stanie przyjąć tak dużej ilości wody w krótkim czasie, co może wiązać się z lokalnymi podtopieniami. Wskazuje się więc wykorzystywanie współczesnych metod stosowanych w celu poprawy stosunków wodnych, które powinny obejmować kilka aspektów, czyli wstępne oczyszczanie mas wodnych, retencja, czasowe zmagazynowanie i wykorzystanie wód opadowych i roztopowych. Do lokalnego zagospodarowania wód opadowych można wykorzystać muldy chłonne, zielone ściany, ogrody deszczowe, ale także np. wykorzystywać wodę opadową i roztopową do spłukiwania toalet czy prania. Jednak najbardziej rozpowszechnionym sposobem zagospodarowania wód, w tym także na terenie planu, będzie zapewnienie pozostawienia terenu biologicznie czynnego na terenach najintensywniejszej zabudowy. Zalecane jest także szerokie stosowanie powierzchni przepuszczalnych. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do sieci kanalizacji deszczowej wiązać się może z tym, że część tych wód jest bezpowrotnie tracona, gdyż systemami kanalizacji deszczowej wiązać się może z tym, że część tych wód jest bezpowrotnie tracona, gdyż systemami kanalizacji odprowadzana jest do rzek, a następnie morza. Skutkiem tego może być obniżenie się poziomu wód gruntowych, zmniejszanie ich zasobów i nadmierne przesuszanie gruntów. Ponadto wszystkie planowane funkcje na terenie objętym projektem planu, zgodnie z §8 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1225 ze zm.), są rozumianą jako niskie, nie przekraczające wysokości do 12 m włącznie nad poziomem terenu lub mieszkalne o wysokości do 4 kondygnacji nadziemnych włącznie. Zatem zgodnie z §28 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia działki budowlane w obszarze opracowania nie muszą być wyposażone w kanalizację umożliwiającą odprowadzenie wód opadowych do sieci kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej. Z punktu widzenia regulacji wodnych podstawową zasadą zagospodarowania wód opadowych i roztopowych winno być ich zatrzymanie na terenie, spowolnienie tempa spływu do odbiornika oraz naturalne oczyszczanie wód opadowych na miejscu, przed odprowadzeniem do odbiornika. Natomiast odprowadzanie tych wód do sieci kanalizacji deszczowej powinno odbywać się na terenach, gdzie występują ograniczone warunki zagospodarowania wód opadowych i roztopowych (np. duży udział powierzchni uszczelnionych). Natomiast na terenie gminy Dobra powszechnym sposobem na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych jest odprowadzanie na własny nieutwardzony teren, do dołów chłonnych lub do zbiorników retencyjnych, tym samym w tym aspekcie warunki gruntowo-wodne nie powinny ulec pogorszeniu.

Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” zatwierdzonym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335) do celów środowiskowych zgodnie z art. 59 pr.w. celem środowiskowym dla JCWPd jest:

- zapobieganie lub ograniczenie wprowadzania do nich zanieczyszczeń,
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu,
- ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem, a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Działania służące osiągnięciu ustalonych dla JCWPd celów środowiskowych polegających w szczególności na stopniowym redukowaniu zanieczyszczenia wód podziemnych przed odwracanie znaczących i utrzymujących się tendencji wzrostowych zanieczyszczenia powstałego w wyniku działalności człowieka. Podstawowym celem środowiskowym dla JCWPd jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu definiowanego w art. 2 RDW jako stan osiągnięty przez część wód podziemnych, jeżeli zarówno jej stan ilościowy, jak i chemiczny jest określony jako co najmniej „dobry”. Ogólny stan JCWPd określany jest zatem na podstawie oceny stanu ilościowego oraz oceny stanu chemicznego JCWPd, przy czym o ogólnej ocenie stanu decyduje gorszy wynik. Natomiast dla wód powierzchniowych oraz obszarów chronionych cele środowiskowe zostały oparte na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko- chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu, z uwzględnieniem kategorii wód, wg rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Ustalono dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/ potencjale ekologicznym, że celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/ potencjału. Ponadto, ustalając cele uwzględniono także różnice pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla obszarów chronionych funkcjonujących w obszarach dorzeczy nie zostały podwyższone powyższe cele środowiskowe z uwagi na częstokroć wyższe wymagania w stosunku do wartości granicznych wskaźników jakości wody przyjętych jako wartości graniczne dla dobrego stanu ekologicznego bądź dobrego lub powyżej dobrego potencjału ekologicznego wód, niż w poszczególnych aktach prawa, regulujących sposób postępowania i wymagania co do wód w obrębie obszarów chronionych.

Z tego względu dla jednolitych części wód powierzchniowych – Gunica do Rowu Wołczkowskiego z jez. Świdwie oraz Bukowa, dla których stan ekologiczny oceniono jako słaby, celem środowiskowym będzie uzyskanie i utrzymanie stanu ekologicznego co najmniej dobrego.

Ustalono dla jednolitych części wód, że celem środowiskowym będzie utrzymanie dobrego stanu/ potencjału bądź dążenie do osiągnięcia go. Ponadto, ustalając cele uwzględniono także różnice pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto dla obu przypadków w celu osiągnięcia dobrego stanu/ potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla obszarów chronionych funkcjonujących w obszarach dorzeczy, nie zostały podwyższone powyższe cele środowiskowe z uwagi na częstokroć wyższe wymagania w stosunku do wartości granicznych wskaźników jakości wody przyjętych jako wartości graniczne dla dobrego stanu ekologicznego bądź dobrego lub powyżej dobrego potencjału ekologicznego wód, niż w poszczególnych aktach prawa, regulujących sposób postępowania i wymagania co do wód w obrębie obszarów chronionych.

Ewentualna realizacja kondygnacji podziemnych, wymagać będzie szczelnego wykonania fundamentów i uwzględnienia wpływu wyporu wody na stabilność budowli. Przy wykonaniu szczelnych fundamentów, hipotetyczne zanieczyszczenia wody nie powinny wystąpić. W postępowaniu o pozwolenie na budowę takich obiektów powinna przeprowadzona być dokumentacja geologiczno-inżynierska lub dokumentacja badań podłoża. Budowle należy zabezpieczyć przed wilgocią oraz ciśnieniową wodą gruntową. Zalecane jest to przez ochronę bierną, polegającą na stosowaniu izolacji ciężkich typu wannowego, które skutecznie chronią budowle i nie zubażają zasobów wody podziemnej (jak w przypadku stosowania drenaży). Aby nie prowadzić do umniejszenia wód podziemnych sugeruje się poddać recyrkulacji wód odpływu powierzchniowego, a w okresie suszy zwrócić poprzez zraszanie terenów zielonych. W projekcie budowlanym może znaleźć się także sposób monitorowania stanu wód w okresie budowy i po jej zakończeniu.

Wprowadzanie ustaleniami planu ogólnego, przeznaczenia terenów obecnie niezainwestowanych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i produkcyjno-usługową, dotychczas użytkowanych rolniczo, wpłynie na ograniczenie zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego pochodzącego ze źródeł rolniczych. Ponadto w zapisach Planu ogólnego odnosi się do docelowej realizacji sieci kanalizacji sanitarnej w miarę rozwoju zabudowy co wpłynie pozytywnie na stan wód w gminie. Jak ukazują badania jakości wód z lat wcześniejszych oraz najbardziej aktualnych, rozwój zabudowy wraz z rozwojem infrastruktury technicznej – wodociągowej i kanalizacyjnej, przyczyniają się do poprawy stanu ekologicznego jednolitych części wód. Z punktu widzenia, najkorzystniejszym z wariantów jest podłączenie budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej. Kontrola jednego, spójnego systemu jest bowiem prostsza, a przede wszystkim skuteczniejsza niż kontrolowanie pojedynczych, rozproszonych systemów oczyszczalni przydomowych/ zbiorników bezodpływowych. Co ważne, zarządzający systemem kanalizacyjnym w oparciu o pełną wiedzę na temat stanu technicznego tego systemu skuteczniej może przeprowadzać prace konserwujące i naprawcze. Dzięki takiemu rozwiązaniu środowisko gruntowo-wodne będzie lepiej chronione. Zatem projektowane rozwiązania w Planie ogólnym powinny przyczynić się do osiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” gdyż rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stanie się bardziej opłacalna.

8.4. Oddziaływanie na szatę roślinną, świat zwierzęcy oraz obszary chronione i obszary Natura 2000

Projekt Planu ogólnego zakłada zwiększenie terenów zabudowy, w stosunku do stanu istniejącego, co zawsze wiąże się z uszczelnieniem powierzchni kosztem terenów biologicznie czynnych, jednak w głównej mierze sankcjonuje on tereny już przeznaczone pod zabudowę, m.in. w obowiązujących planach miejscowych, również w zakresie terenów dotychczas niezagospodarowanych. W konsekwencji powoduje to również ograniczenie miejsc bytowania lokalnej fauny, a także ograniczenie możliwości migracji zwierząt i roślin. Ponadto w miejscach lokalizacji budynków oraz infrastruktury komunikacyjnej następuje degradacja istniejącej szaty roślinnej. Jednocześnie w otoczeniu terenów zurbanizowanych zmieniają się warunki siedliskowe szaty roślinnej oraz wprowadzona jest nowa zieleń urządzona. W zakresie projektowania zieleni towarzyszącej zabudowę, ważny jest odpowiedni dobór wprowadzanych gatunków (przede wszystkim gatunków rodzimych, zgodnych z naturalnymi siedliskami przyrodniczymi). Jednocześnie wskazane jest, aby w ramach inwestycji ograniczać wycinkę terenów leśnych do niezbędnego minimum, ze względu na ich rolę ochronną.

Na obszarze opracowania występują obszary wyznaczone jako szczególna forma ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i są to: Obszar Natura 2000 „Jezioro Stolsko” PLH320063, Obszar Natura 2000 „Jezioro Świdwie” PLB320006, Rezerwat Przyrody „Świdwie”, użytek ekologiczny „Ptasi Zakątek”, korytarz ekologiczny „Puszcza Wkrzańska” oraz pomniki przyrody. Niemniej jednak planowane zagospodarowanie, zrównoważone wprowadzanie nowej zabudowy oraz niewielki zasięg oddziaływania nie będą miały wpływu na te i inne formy ochrony przyrody.

Zagrożenia występujące na obszarze Natura 2000 „Jezioro Świdwie” PLB320006:

- brak dostatecznej kontroli nad gospodarką łowiecką,
- kłusownictwo,
- rozwój zabudowy rezydencjonalnej i rekreacyjnej,
- osuszanie terenu,
- niewłaściwe melioracje.

Zagrożenia występujące na obszarze „Jezioro Stolsko” PLB320017:

- zagrożenie eutrofizacją w związku z przedostawaniem się zanieczyszczeń z miejscowości Stolec.

Dla obszaru Natura 2000 „Jezioro Świdwie” PLB320006 wyznaczono plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 5 kwietnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006.

Dla poszczególnych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, wyznaczonych w obszarze natura 2000 w w/w dokumencie zidentyfikowano szereg zagrożeń.

Zagrożeniem dla perkoza rdzawoszyjnego będących przedmiotem ochrony jest:

- zmniejszanie się powierzchni podtopionych szuwarów co powoduje ograniczanie miejsc lęgów,
- ograniczenie liczebności oraz obniżenie sukcesu lęgowego spowodowane drapieżnictwem norki amerykańskiej, jenota i szopa prac,

Zagrożeniem dla bociana czarnego będącego przedmiotem ochrony jest:

- zanikanie żerowisk w wyniku zmniejszania się powierzchni umiarkowanie podtopionych szuwarów poprzez ich przesuszenie lub nadmierne podtopienie,
- obecność napowietrznych linii energetycznych oraz innych wysokich obiektów stwarza zagrożenie kolizjami, a w przypadku linii energetycznych, także porażeniem prądem,
- zmniejszanie powierzchni żerowisk wskutek zabudowy i zalesiania terenów otwartych.

Zagrożeniem dla bociana białego będącego przedmiotem ochrony jest:

- zanikanie żerowisk w wyniku zmniejszania się powierzchni umiarkowanie podtopionych szuwarów poprzez ich przesuszenie lub nadmierne podtopienie,
- obecność napowietrznych linii energetycznych oraz innych wysokich obiektów stwarza zagrożenie kolizjami i porażeniem prądem,
- zmniejszanie się i fragmentacja terenów żerowiskowych na skutek przeznaczania gruntów rolnych, w tym trwałych użytków zielonych pod zabudowę.

Zagrożeniem dla gęsi zbożowej będącej przedmiotem ochrony jest:

- zanikanie żerowisk i noclegowisk w wyniku zmniejszania się powierzchni umiarkowanie podtopionych szuwarów poprzez ich przesuszenie lub nadmierne podtopienie,
- zanikanie noclegowisk i ograniczanie powierzchni żerowisk w związku z powstawaniem zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi,
- płoszenie i zwiększenie śmiertelności ptaków wskutek polowań na gatunki łowne w miejscach koncentracji gatunku.

Zagrożeniem dla gęsi białoczelnej będącej przedmiotem ochrony jest:

- zanikanie żerowisk i noclegowisk w wyniku zmniejszania się powierzchni umiarkowanie podtopionych szuwarów poprzez ich przesuszenie lub nadmierne podtopienie,
- zanikanie noclegowisk i ograniczanie powierzchni żerowisk w związku z powstawaniem zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi,
- płoszenie i zwiększenie śmiertelności ptaków wskutek polowań na gatunki łowne w miejscach koncentracji gatunku.

Zagrożeniem dla gęgawy będącej przedmiotem ochrony jest:

- zmniejszanie się arealu żerowisk i noclegowisk na skutek zaniechania użytkowania rolnego gruntów, prowadzącego do ekspansji roślinności wysokiej i degradacji zbiorowisk trwałych użytków zielonych na rzecz innych siedlisk, niekorzystnych dla gatunku,

- obecność napowietrznych linii energetycznych oraz innych wysokich obiektów stwarza zagrożenie kolizjami,
- zanikanie noclegowisk i żerowisk w związku z powstawaniem zabudowy rozproszonej/poza zwartymi układami osiedleńczymi oraz spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez powstawanie zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi,
- redukcja liczebności związana z kłusownictwem,
- nadmierna penetracja ludzka w okresie lęgów ptaków przyczynia się do płoszenia i utraty lęgów,
- ograniczenie liczebności oraz obniżenie sukcesu lęgowego spowodowane drapieżnictwem norki amerykańskiej, szopa pracza i jenota.

Zagrożeniem dla krakwy będącej przedmiotem ochrony jest:

- spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez: osuszanie terenów bagiennych, trwałe obniżenie poziomu wody w jeziorze,
- powstawanie zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi,
- redukcja liczebności związana z kłusownictwem,
- ograniczenie liczebności oraz obniżenie sukcesu lęgowego spowodowane drapieżnictwem norki amerykańskiej, szopa pracza i jenota.

Zagrożeniem dla kani czarnej będącej przedmiotem ochrony jest:

- ograniczenie zasobności bazy żerowiskowej wskutek niekorzystnych zmian stosunków wodnych (odwodnienia),
- obecność napowietrznych linii energetycznych oraz innych wysokich obiektów stwarza zagrożenie kolizjami i porażeniem prądem,
- ograniczanie powierzchni i zasobności siedlisk żerowania w związku z likwidacją różnorodności otwartego krajobrazu i powstawaniem zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi, a także nad zbiornikami wodnymi,
- nadmierna penetracja ludzka w okresie lęgów ptaków przyczynia się do porzucania gniazd i utraty lęgów.

Zagrożeniem dla kani rudej będącej przedmiotem ochrony jest:

- ograniczenie zasobności bazy żerowiskowej wskutek niekorzystnych zmian stosunków wodnych (odwodnienia),
- obecność napowietrznych linii energetycznych oraz innych wysokich obiektów stwarza zagrożenie kolizjami i porażeniem prądem,
- ograniczenie powierzchni i zasobności siedlisk żerowania w związku z likwidacją różnorodności otwartego krajobrazu i powstawaniem zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi a także nad zbiornikami wodnymi,
- nadmierna penetracja ludzka w okresie lęgów ptaków przyczynia się do porzucania gniazd i utraty lęgów.

Zagrożeniem dla bielika będącego przedmiotem ochrony jest:

- obecność napowietrznych linii energetycznych oraz innych wysokich obiektów stwarza zagrożenie kolizjami i porażeniem prądem,
- nadmierna penetracja i zabudowa terenów w sąsiedztwie zbiorników wodnych ogranicza skuteczność zdobywania pożywienia – bezpośrednio przez płoszenie polujących ptaków i pośrednio przez płoszenie ich potencjalnych ofiar,
- nadmierna penetracja ludzka w okresie lęgów ptaków przyczynia się do porzucania gniazd i utraty lęgów.

Zagrożeniami orlika krzykliwego będącego przedmiotem ochrony są:

- ograniczenie zasobności bazy żerowiskowej wskutek niekorzystnych zmian stosunków wodnych (odwodnienia),
- zmniejszanie się arealu żerowisk na skutek zaniechania użytkowania rolnego gruntów, prowadzącego do ekspansji roślinności wysokiej i degradacji zbiorowisk trwałych użytków zielonych na rzecz innych siedlisk, niekorzystnych dla gatunku
- obecność napowietrznych linii energetycznych oraz innych wysokich obiektów stwarza zagrożenie kolizjami i porażeniem prądem,

- ograniczanie zasięgu bazy żerowiskowej wskutek powstawania zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi.

Zagrożeniem dla rybołowa będącego przedmiotem ochrony jest:

- obecność napowietrznych linii energetycznych oraz innych wysokich obiektów stwarza zagrożenie kolizjami i porażeniem prądem,
- ograniczenie zasobności bazy żerowiskowej wskutek niekorzystnych zmian stosunków wodnych (odwodnienia),
- degradacja terenów łowieckich oraz płoszenie ptaków w wyniku nasilonej penetracji ludzkiej, nadmierna penetracja i zabudowa terenów w sąsiedztwie zbiorników wodnych ogranicza skuteczność zdobywania pożywienia – bezpośrednio przez płoszenie polujących, ptaków i pośrednio przez płoszenie ich potencjalnych ofiar.

Zagrożeniem dla kropiatki będącej przedmiotem ochrony jest:

- zanikanie odpowiednich siedlisk w wyniku zmniejszania się powierzchni umiarkowanie podtopionych szuwarów, co jest związane z presją na odwodnienia gruntów przeznaczonych pod zabudowę oraz spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez osuszanie gruntów,
- potencjalne straty w lęgach spowodowane drapieżnictwem np. norki amerykańskiej, szopa pracza, lisa, jenota,
- spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez powstawanie zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi.

Zagrożeniem dla zielonki będącej przedmiotem ochrony jest:

- zanikanie odpowiednich siedlisk w wyniku zmniejszania się powierzchni umiarkowanie podtopionych szuwarów, co jest związane z presją na odwodnienia gruntów przeznaczonych pod zabudowę oraz spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez osuszanie gruntów,
- potencjalne straty w lęgach spowodowane drapieżnictwem np. norki amerykańskiej, szopa pracza, lisa, jenota,
- spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez powstawanie zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi, zarastanie krzewami i drzewami nieużytkowanych gruntów.

Zagrożeniem dla wodnika będącego przedmiotem ochrony jest:

- zmniejszanie się powierzchni podtopionych szuwarów co powoduje ograniczenie i utratę siedlisk gniazdowania oraz spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez trwałe obniżenie poziomu wody w jeziorze,
- obniżenie sukcesu lęgowego spowodowane drapieżnictwem norki amerykańskiej, szopa pracza i jenota,
- spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez powstawanie zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi.

Zagrożeniem dla żurawia będącego przedmiotem ochrony jest:

- zanikanie żerowisk w wyniku zmniejszania się powierzchni umiarkowanie podtopionych szuwarów poprzez ich przesuszenie lub nadmierne podtopienie oraz rezygnacji z użytkowania najsłabszych gruntów ornych,
- spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez: osuszanie gruntów, powstawanie zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi i w pobliżu terenów podmokłych,
- obecność napowietrznych linii energetycznych stwarza zagrożenie kolizjami i porażeniem prądem.

Zagrożeniem dla rybitwy czarnej będącej przedmiotem ochrony jest:

- spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez osuszanie terenów bagiennych czy też trwałe obniżenie poziomu wody w jeziorze,
- straty wśród ptaków dorosłych oraz obniżanie sukcesu lęgowego spowodowane drapieżnictwem norki amerykańskiej i szopa pracza oraz ptaków krukowatych.

Zagrożeniem dla podrózniczka będącego przedmiotem ochrony jest:

- zmniejszenie się areалу dostępnych siedlisk lęgowych jako wynik wysychania/osuszania terenów bagiennych oraz płoszenia ptaków,
- spadek liczebności związany z ograniczaniem powierzchni siedlisk poprzez: osuszanie terenów bagiennych, trwałe obniżenie poziomu wody w jeziorze, powstawanie zabudowy rozproszonej poza zwartymi układami osiedleńczymi, nasilenie turystyki.

W dokumencie wskazano następujące działania ochronne przeznaczone do realizacji w gminie Dobra:

- utrzymanie lustra wody w Jeziorze Świdwie na poziomie co najmniej 12,5 m n.p.m. oraz reżimu hydrologicznego w zlewni rzeki Gunicy (zbiornik retencyjny w obrębie Rzędziny działki 176, 178, 180; rzeka Gunica poniżej jeziora Świdwie);
- w przypadku nowych obiektów infrastruktury elektroenergetycznej wybieranie rozwiązań najbardziej korzystnych dla środowiska przyrodniczego,
- zachowanie siedlisk gatunków położonych na trwałych użytkach zielonych poprzez ich ekstensywne użytkowe kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe – usunięcie ekspansywnych gatunków rodzimych i obcych, inwazyjnych gatunków roślin (nawłóć kanadyjska – łąki na działkach nr 180, 182/6, 188, obręb Rzędziny; sadić konopiasty i trzcina pospolita: działki nr 6/2, 6/3, 13/3, 20/3, 46, obręb Stolec; czeremcha amerykańska: działka nr 188, obręb Rzędziny),
- utrzymanie siedlisk ptaków, prowadzenie ekstensywnej gospodarki kośnej, kośno-pastwiskowej lub pastwiskowej (grunty k. Stolca, Rzędzina, Łęgów, Grzepnicy, Sławoszewa),
- prawa zbóż ozimych na obszarach wytypowanych na podstawie wcześniejszej ekspertyzy (zwłaszcza działki nr 180, 182/6, obręb Rzędziny),
- konsekwentne realizowanie zadań ochronnych ustalonych dla rezerwatu Świdwie, warunkujących utrzymanie we właściwym stanie awifauny, ekosystemów, różnorodności gatunkowej różnych grup organizmów w granicach rezerwatu oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Dla obszaru Natura 2000 „Jezioro Stolsko” PLH320063 nie wyznaczono planu zadań ochronnych i planu ochrony. Najistotniejsze zapisy dotyczą odprowadzania ścieków bytowych. Nieodpowiednia gospodarka ściekowa może doprowadzić do eutrofizacji zbiornika. Należy jednak przestrzegać zapisów Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Stolsko (PLH320063) (Dz. U. z 2021 r. poz. 2031). Do szczególnych celów ochrony na terenie obszaru należy: trwała ochrona siedlisk przyrodniczych i odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych.

Na terenie rezerwatu „Świdwie” obowiązują zadania ochronne wskazane w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 14 października 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu Świdwie oraz zadania ochronne wskazane w Zarządzeniu Nr 2/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 marca 2016 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Świdwie", zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 20 października 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Świdwie" zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Świdwie". Rezerwat objęty jest także ochroną na podstawie prawa międzynarodowego – jest to obszar wodno-błotny wyznaczony na mocy Konwencji Ramsarskiej. Celem ochrony jest zachowanie zarastającego jeziora Świdwie oraz przyległych lasów i innych gruntów, stanowiących ostoję licznych gatunków ptaków, jak również będących miejscem odpoczynku i żerowania ptaków przelotnych.

Do działań ochronnych na terenie gminy Dobra zalicza się:

- utrzymanie zbiornika retencyjnego Żurawie – źródła zasilania jeziora Świdwie w wodę w okresie jej niedoboru;
- utrzymanie mozaiki łąk i pastwisk oraz kompleksu szuwarów w granicach rezerwatu;

- utrzymanie śródpolnego zagłębienia terenu (działka 86, obręb Stolec);
- usuwanie inwazyjnych i ekspansywnych gatunków roślin;
- poprawa warunków bytowych gniewosza plamistego oraz żmii zygzakowatej (działki 180, 182/6, obręb Rzędziny; 51/1, 86 obręb Stolec);
- poprawa zróżnicowania gatunkowego nietoperzy (działka 180, obręb Rzędziny);
- okresowa przycinka i wycinka drzew i krzewów w pasie technicznym linii energetycznej 15 kV stwarzającej zagrożenie pożarowe;
- modernizacja zaplecza dydaktycznego rezerwatu: obiektów przeznaczonych dla celów naukowych i edukacyjnych oraz elementów zagospodarowania terenu (działka 182/3, obręb Rzędziny).

Dla użytku ekologicznego „Ptasi Zakątek” nie wyznaczono planu ochrony, należy jednak przestrzegać zapisów uchwały Nr IX/130/11 Rady Gminy Dobra z dnia 27 października 2011 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego o nazwie "Ptasi Zakątek" w Dołujach (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 144 poz. 2759 z 7.12.2011 r.) poprzez uwzględnienie tych zapisów i ustalenie gospodarowania na terenie użytku ekologicznego zgodnie z jego wytycznymi, a co za tym idzie nie wpłyną negatywnie na stan środowiska przyrodniczego w tym rejonie. Dlatego też ustalenia analizowanego projektu nie będą miały negatywnego wpływu na gatunki oraz siedliska przyrodnicze występujące na tych obszarach, gdyż uściślają w zakresie ochrony przyrody warunki na jakich ma odbywać się nowe zagospodarowanie terenu. Ponadto analizowany projekt planu realizuje natomiast pozostałe cele ustawy o ochronie przyrody poprzez m.in.: zagospodarowanie zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenu oraz określenie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

W stosunku do pomników przyrody obowiązują następujące zakazy:

- wycinania, niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- zrywania pączków kwiatów, owoców, liści,
- uszkodzenia i zanieczyszczania gleby,
- zanieczyszczania, zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego,
- wzniesienia ognia w pobliżu drzewa,
- umieszczania tablic i innych znaków, z wyjątkiem przewidzianych ustawą o ochronie przyrody,
- dokonywania zmian stosunków wodnych.

Tym samym nowe zagospodarowanie będzie odbywać się zgodnie z przywołanymi wyżej przepisami odrębnymi.

Na potrzeby planu ogólnego, wykonano analizę zapotrzebowania i chłonności. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oraz chłonność terenów niezabudowanych opracowano w oparciu o art. 13d ust. 2 i 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 poz. 977 ze zm.) oraz o §3 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Dobra w perspektywie 20 lat wynosi 17 390 osób. Zgodnie z art. 13d ust. 2 ustawy, w strefach planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1–3, suma chłonności terenów niezabudowanych w tych strefach w całej gminie, w tym luk w istniejącej zabudowie, nie może być mniejsza niż 70% oraz większa niż 130% wartości zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie. 130% zapotrzebowania, tj. 130% = 22 607 osób. Chłonność terenów mieszkaniowych niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie w granicach obowiązujących planów miejscowych wynosi **17 730 osób**.

Zgodnie z art. 13d ust. 3 ustawy, w przypadku, gdy na obszarach, o których mowa w ust. 1, suma chłonności terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie, jest większa niż 130% wartości zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie, dopuszcza się wyznaczenie stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1–3, na tych obszarach oraz nie wyznacza się tych stref planistycznych na pozostałych obszarach gminy. Z uwagi na fakt, że chłonność terenów mieszkaniowych niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie w granicach obowiązujących planów miejscowych przewyższa wartość zapotrzebowania powiększoną do 130%, brak jest możliwości

wyznaczania stref planistycznych o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1–3 w miejscach, gdzie nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pod tożsame funkcje. W związku z tym, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie ma możliwości wyznaczenia w planie ogólnym nowych obszarów pod zabudowę mieszkaniową, poza terenami, które wynikają z obowiązujących dokumentów planistycznych. Zgodnie z wspomnianą wyżej analizą, na terenie gminy Dobra istnieje możliwość lokalizacji nowej zabudowy usługowej, produkcyjnej, poza obszarami w ramach istniejącej zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Celem wskazania terenów wyłączonych z zabudowy jest ochrona przed zabudową przede wszystkim istniejącego potencjału przyrodniczego oraz powstrzymanie urbanizacji na terenach zieleni.

W projekcie planu ogólnego w zakresie kierunków kształtowania i ochrony terenów zieleni określono zasady kształtowania i ochrony zieleni, do których należą: tworzenie i utrzymywanie powierzchni biologicznie czynnych w obrębie terenów zurbanizowanych w formie korytarzy zieleni, zachowanie ciągłości ochrony systemów terenów otwartych, parków i terenów rekreacyjnych, zachowanie odległości zabudowy od akwenów wodnych oraz brzegów rzek, pozwalającej utrzymać równowagę ekologiczną oraz zapewnienie przynajmniej częściowej dostępności brzegów największych jezior dla korzystających z rekreacji, zachowanie i ochrona lokalnych korytarzy ekologicznych poprzez odpowiednie kształtowanie ich struktury przyrodniczej (wyłączanie z zadrzewień i zalesień terenów łąk i pastwisk, pozostawiając je w dotychczasowym użytkowaniu), zachowanie i ochronę zadrzewień śródpolnych, miedz, żywopłotów, pasm łąk, drobnych płatów roślinności bagiennej, niewielkich śródpolnych zbiorników wodnych i mokradeł stanowiących miejsca ostoju dla zwierząt i roślin, w miarę możliwości przestrzennych stosowanie zasady omijania istniejących drzew przydrożnych przy projektowaniu, budowie i przebudowie dróg, po uprzedniej inwentaryzacji, bezwzględna ochrona drzewostanów parkowych, większych skupisk zieleni o charakterze parkowym i zabytkowych cmentarzy oraz prowadzenie regularnej odbudowy i konserwacji rowów melioracyjnych, w celu podtrzymania lub przywrócenia bogactwa flory wodnej, błotnej i zmienno-wilgotnej, łąkowo-pastwiskowej, a także stałe uzupełnianie ubytków drzewostanu na terenach objętych ochroną. Zapisy te dają wyznacznik do dalszego projektowania na etapie planu miejscowego terenów wskazanych do zachowania jak największych terenów zieleni, w tym zadrzewień w strefie brzegowej rzek.

Proponowane tereny wyłączone z zabudowy, z pewnością przyczynią się do utrzymania i poprawy jakości bytowania siedliskach chronionych, wymienionych w punkcie 7.6 niniejszej prognozy. Inne proponowane funkcje sankcjonują istniejące zagospodarowanie, również te przeznaczone w obowiązujących planach miejscowych, a dotychczas nie zrealizowane, stanowiące zarazem nawiązanie do istniejącego użytkowania oraz w sposób zrównoważony, z uwzględnieniem zasad ochrony przyrody i środowiska umożliwiają uporządkowanie tych terenów. Z uwagi na wyznaczanie nowych terenów wyłącznie w strefie istniejącej zabudowy i przeznaczonej w obowiązujących mpzp do zabudowy, obecne siedliska zostaną zachowane i nie nastąpi ich fragmentacja. W gminie Dobra dominującą funkcją zabudowy jest mieszkalnictwo jednorodzinne, najczęściej ekstensywne. Projektowana funkcja produkcyjna występuje głównie wzdłuż traktów komunikacyjnych, poza obszarami najcenniejszymi przyrodniczo. W planie ogólnym, nowe tereny inwestycyjne zaplanowano wyłącznie jako kontynuację istniejących zabudowań. Wiąże się to zarówno z możliwością rozwoju gminy jak i możliwością obcowania z terenami chronionymi zarówno przez mieszkańców jak i turystów - w granicach rozsądku i przepisów prawa.

Negatywne oddziaływanie na faunę będzie mieć z pewnością wzmożony hałas generowany przez pojazdy, który może płoszyć ptactwo i inne zwierzęta. Niemniej jednak na dzień dzisiejszy zjawisko to także występuje, lecz w mniejszej skali. W fazie budowy i przebudowy szlaków komunikacyjnych oraz realizacji innych inwestycji liniowych (wodociągi, kanalizacja) nastąpi negatywne oddziaływanie na szatę roślinną na obszarze realizacji powyższych zadań. Do najbardziej narażonych na degradację zespołów

biocenotycznych należą użytki zielone. Główne zagrożenie spowodowane jest fizycznym usuwaniem roślinności w pasie technicznym robót oraz możliwością zmiany warunków siedliskowych poprzez naruszenie stosunków wodnych i przekształcenie gleb. Ponadto nastąpi okresowe zwiększenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery w wyniku użycia ciężkiego sprzętu. Oddziaływanie to będzie miało jednak charakter czasowy. Nie mniej jednak mogą wystąpić ograniczone w czasie skutki uboczne podwyższonych emisji gazów i pyłów. Wśród nich można wymienić m.in. ogólne czasowe pogorszenie kondycji flory wskutek emisji: dwutlenku siarki (SO_2 – powoduje osłabienie procesu fotosyntezy, degradacja chlorofilu, zakłócenia w transpiracji i oddychaniu, chloroza i in.), tlenków azotu (N_2O , NO , NO_2 – upośledzenie wzrostu i fizjologii roślin), ozonu (O_3 – uszkodzenia liści), pyłów (utrudniają oddychanie, transpirację i asymilację roślinom). W fazie eksploatacji oddziaływanie na przyrodę ożywioną obejmować będzie tereny bezpośrednio przyległe do projektowanych dróg. Związane ono będzie przede wszystkim ze zwiększeniem zanieczyszczeń powietrza oraz ze wzrostem emisji hałasu i wibracji. Spowoduje to odsunięcie się stref bytowania większości zwierząt od obszaru drogi.

Istotne jest, że w Planie ogólnym dopuszcza się lokalizację instalacji do wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW - farmy fotowoltaiczne, w ramach: strefy handlu wielkopowierzchniowego – SH, strefy usługowej – SU oraz strefy produkcji rolniczej – SR. Strefa ich oddziaływania nie może wykraczać poza wskazane tereny określone w Planie ogólnym, na którym dana inwestycja jest zlokalizowana. W trakcie prac wykonawczych i w trakcie eksploatacji urządzeń fotowoltaicznych należy zapobiegać i zmniejszać ewentualne negatywne oddziaływania na środowisko, co można osiągnąć choćby przez zastosowanie proekologicznych technologii prac budowlanych i dobór wysokiej jakości samej instalacji fotowoltaicznej poprzez wybór paramentów technicznych i technologii ograniczających wpływ na środowisko. Ważnym elementem jest także monitoring porealizacyjny, który umożliwi kontrolę faktycznego oddziaływania na środowisko już w trakcie eksploatacji urządzeń.

Realizacja zapisów Planu ogólnego wpłynie na faunę obszaru analizowanego poprzez zwiększenie udziału terenów zabudowy. Niemniej jednak wprowadzane przeznaczenie ma uzupełnić już istniejące w sposób planowy, w dbałości o walory przyrodnicze i krajobrazowe danego terenu, pozostawiając niezbędne połączenia przyrodnicze. Ponadto obecność ludzi często wpływa pozytywnie na świat zwierzęcy poprzez dbałość i dożywanie zwierząt.

8.5. Oddziaływanie na stan higieny atmosfery, klimat lokalny i akustyczny

Realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego, szczególnie biorąc pod uwagę projektowane w większości funkcje, nie wpłynie znacząco na zmianę warunków klimatu akustycznego. Jednocześnie każde zwiększenie terenów zabudowy kosztem terenów biologicznie czynnych, w szczególności zadrzewionych przyczynia się do przekształcenia warunków topoklimatycznych. Natomiast oba ww. czynniki mogą wpływać na pogorszenie jakości powietrza.

Ogólny wpływ na zmiany lokalnych warunków klimatycznych w wyniku realizacji ustaleń Planu ogólnego ograniczy się do: hamowania przepływu mas powietrza z kierunków północno- zachodnich w miejscach zwiększonej zabudowy, choć możliwość swobodnego przewietrzenia terenu powinna pozostać. Ze względu na uszczelnienie części powierzchni terenu obecnie biologicznie czynnego zmniejszy się powierzchnia parowania. W okresie prowadzenia prac budowlanych nastąpi wzrost zapylenia, szczególnie w suche dni. Temperatura może ulec nieznacznemu wzrostowi w miejscach intensywnej zabudowy.

Należy pamiętać, że pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym, a zmianami klimatycznymi oraz koniecznością adaptacji do zmian klimatu występuje sprzężenie zwrotne. Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności.

Klimat obszarów zabudowanych zagrożony jest szczególnie: intensyfikacja wyspy ciepła i silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz susza sprzyjająca deficytowi wody na obszarach zabudowanych. W przypadku realizacji projektu Planu ogólnego klimat (w tym topoklimat) nie będą zagrożone. Spowodowane będzie to przede wszystkim niewielką skalą zmian, które wprowadzone będą na stosunkowo małych obszarach. Zmiany klimatu wywołane działaniami planowanymi w projekcie Planu ogólnego będą niewielkie, a ich znaczenie marginalne. Przeciwdziałanie zmianom klimatu (w tym topoklimatu) polegać ma, zgodnie z projektem Planu ogólnego na:

- skutecznym systemie planowania przestrzennego zapewniającego właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów,
- projektowaniu sieci przesyłowych, w tym m.in. podziemnych oraz naziemnych z uwzględnieniem ekstremalnych sytuacji pogodowych,
- ochronie różnorodności biologicznej.

Są to zapisy zgodne ze Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

Jak zostało przedstawione w pkt. 6.10 w gminie Dobra mogą występować przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu dla terenów wymagających ochrony przed hałasem wywołane przez hałas komunikacyjny drogowy, przede wszystkim od drogi krajowej nr 10. Podczas eksploatacji tej drogi, w wyniku zastosowanych środków łagodzących (np. nasadzenia drzew) lub ograniczeń administracyjnych można będzie ograniczyć skutki emisji hałasu z pojazdów silnikowych. Potencjalna rozbudowa systemu komunikacji drogowej, choć spowoduje wzrost ruchu pojazdów silnikowych, to z drugiej strony wykorzystane nowoczesne technologie i rozwiązania, poprawią klimat akustyczny w ich sąsiedztwie.

Ochrona przed hałasem drogowym dotyczy metod i sposobów stosowanych w strefie emisji (powstawania), jak i emisji (odbioru) hałasu. Do działań w strefie emisji zalicza się przede wszystkim zmniejszenie efektu generowania hałasu przez pojazdy u źródła, tj. w przekroju drogi. Efektywnymi metodami ochrony przed hałasem są metody i środki związane z pojazdem i kierowcą (konstrukcja pojazdu czy styl jazdy kierowców). Do działań związanych ze sposobem projektowania dróg i doбором elementów drogi zaliczyć można pochylenie drogi, przekrój poprzeczny (odpowiednie ukształtowanie skarpy wykopu z zastosowaniem zieleni może stanowić dobry sposób ochrony przed hałasem w bezpośrednim sąsiedztwie źródła), nawierzchnia drogi (tj. stosowanie tzw. „cichych nawierzchni”, których właściwości akustyczne otrzymuje się dzięki odpowiedniemu doborowi i wykonaniu warstw ścieralnych betonu asfaltowego). Do rozwiązań organizacyjnych należałoby zaliczyć odpowiednią hierarchizację sieci dróg oraz wyraźne wydzielenie układu ulic podstawowych i uzupełniających. Wskazane byłoby także dostosowanie struktury pojazdów, przede wszystkim wyłączenia z ruchu wybranych grup pojazdów z niektórych arterii oraz wprowadzenia ograniczeń czasowych ich poruszania się (np. w porze nocy).

Do działań w ramach ochrony przed hałasem w strefie emisji można zaliczyć metody i środki związane z ograniczeniem hałasu za pomocą urządzeń zlokalizowanych na drodze fali dźwiękowej pomiędzy źródłem hałasu a odbiorcą, np. ekrany akustyczne. Jednocześnie na nowopowstałych budynkach mogą być stosowane ekrany na elewacji – takie zabezpieczenie powoduje, że znaczna część fali dźwiękowej jest zatrzymywana właśnie na tej przesłonie.

W celu poprawy higieny powietrza w zapisach projektu ustalono, że należy dążyć do utrzymania wysokiej jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń np. poprzez stosowanie do celów grzewczych paliw charakteryzujących się najniższymi wskaźnikami emisyjnymi spalanych w urządzeniach o wysokim stopniu sprawności oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Jedyne uciążliwości w zakresie emisji pyłów i gazów mogą wystąpić w fazie budowy poszczególnych obiektów i będą one

związane z pracami budowlanymi i konstrukcyjno- montażowymi (m.in. wykopy, wzmożony ruch pojazdów, szczególnie ciężarowych).

Projektowane i istniejące zainwestowanie sankcjonowane zapisami analizowanego projektu ogólnego powinno wszelkie oddziaływanie ograniczać do terenów, na których dana inwestycja jest lub będzie realizowana lub będzie mieć niewielki wpływ lokalnie.

8.6. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Wprowadzenie wszelkiego zainwestowania pozostaje nie bez znaczenia dla istniejących na terenie opracowania roślin i zwierząt. Proponowane zmiany zawarte w omawianym dokumencie wpłyną na rozerwanie siedlisk, jednak nie w stopniu znaczącym, gdyż nie mają one charakteru wielkoskalowego, niemniej jednak ich efekt będzie skumulowany. Każde nowe zainwestowanie na terenie niezagospodarowanym przyczynia się do niszczenia gatunków występujących samoczynnie, ważnych z punktu widzenia różnorodności biologicznej. Dlatego też projekt planu ogólnego określa postępowanie w zakresie zasad ochrony środowiska przyrodniczego i jego zasobów, i tym samym zapewnia warunki do podtrzymania bioróżnorodności biologicznej. Niemniej jednak nowe zainwestowanie wiąże się między innymi z ograniczeniem terenów biologicznie czynnych, na rzecz powierzchni uszczelnionych oraz wprowadzaniem roślin introdukowanych w prywatnych ogrodach i na terenach zieleni.

Ze względu na występowanie na terenie gminy Dobra obszarów chronionych, ingerencja w środowisko jest ograniczona, co sprzyja utrzymaniu zadowalającego stanu, jak najbardziej zbliżonego do naturalnego. Analiza poszczególnych gatunków oraz siedlisk, w których występują przedstawiona została w rozdziałach 7.6. oraz 8.4. niniejszej prognozy.

Tereny leśne zajmują niemal 22% powierzchni gminy. Uwzględniając, iż są położone na terenie obszarów chronionych, dla zapewnienia wymiany energii ekologicznej, zachowania najcenniejszych zbiorowisk naturalnych, flory i fauny, zwiększenia pojemności środowiska na przekształcenia, poprawy walorów klimatycznych i krajobrazowych istotne jest systemowe kształtowanie obszarów zieleni.

Tereny otwarte - wyłączone z zabudowy, wyznaczone w planie ogólnym mogą przyczynić się do przyspieszenia naturalnej sukcesji, poprzez sadzenie drzew gatunków, których na nich akurat brakuje. Równocześnie w zakresie planu ogólnego uwzględnia się szereg zasad kształtowania i ochrony zieleni, do których należą m.in.: tworzenie i utrzymywanie powierzchni biologicznie czynnych w obrębie terenów zurbanizowanych w formie korytarzy zieleni, zachowanie i ochrona ponadlokalnych i lokalnych korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin rzek poprzez odpowiednie kształtowanie ich struktury przyrodniczej (wyłączanie z zadrzewień i zalesień terenów łąk i pastwisk, pozostawiając je w dotychczasowym użytkowaniu), zachowanie i ochronę zadrzewień śródpolnych, miedz, żywopłotów, pasm łąk, drobnych płątów roślinności bagiennej, niewielkich śródpolnych zbiorników wodnych i mokradeł stanowiących miejsca ostojowe dla zwierząt i roślin, bezwzględną ochronę drzewostanów parkowych, większych skupisk zieleni o charakterze parkowym i zabytkowych cmentarzy.

Prowadzona działalność wydobywcza może przyczyniać się do powstawania wyrobisk. Tworzenie się poeksploatacyjnych zbiorników wodnych wywołuje pojawienie się wielu hydrobiontów, w tym także ptactwa. Niemniej przez pierwsze lata po zalaniu nowo powstałe zbiorniki nie są atrakcyjnym środowiskiem dla organizmów wodnych. Poeksploatacyjne zbiorniki charakteryzują się w tym okresie dużą niestabilnością i podatnością na wszelkie zmiany wywoływane przez czynniki zewnętrzne oraz brakiem wewnętrznych mechanizmów stabilizujących. Przy czym w wyniku sukcesywnego rozwoju roślinności wodnej oraz powstania większej ilości osadów dennych pochodzenia organicznego (wzrost eutrofizacji) wpływ czynników zewnętrznych o charakterze abiotycznym maleje na rzecz wzrostu znaczenia wewnętrznych czynników biotycznych i troficznych. W ten sposób zbiornik poeksploatacyjny

uzyskuje cechy naturalnego jeziora lub stawu eutroficznego. Zbiorniki poeksploatacyjne pełnią też inne ważne role, m.in. rezerwuaru wody czy zbiorników przeciw pożarowych. Z upływem czasu zbiorniki powstałe w wyrobiskach nabierają funkcji rekreacyjnych oraz wędkarsko-rybackich. Kiedy rekultywacja wyrobisk realizowana jest w drodze naturalnej sukcesji przy zastosowaniu odpowiednich zabezpieczeń przeciwoerozyjnych powstałych skarp, zebrany materiał gruntowy podczas przygotowań do eksploatacji złoża jest na etapie likwidacji przedsięwzięcia równomiernie rozprowadzany po całej suchej powierzchni, co ułatwia zasiedlanie i rozwój roślinności. W ten sposób mamy do czynienia z wykreowaniem nowego krajobrazu i nowych ekosystemów.

Wpływ na różnorodność biologiczną mogą mieć potencjalne farmy fotowoltaiczne i farmy wiatrowe, które dopuszczone zostały ustaleniami Planu ogólnego. Warto zaznaczyć, że urządzenia te powstawać mogą w strefie usługowej SU, strefie produkcji rolniczej SR oraz w strefie handlu wielkopowierzchniowego, jako profil dodatkowy. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, to od powierzchni zabudowy zależy czy inwestycja kwalifikowana będzie do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i wymagane będzie uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz co się z tym wiąże raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko). W Planie ogólnym ustalono ograniczenie inwestycji związanych z fotowoltaiką, dlatego nie powinno dojść do znacznego negatywnego oddziaływania na środowisko, jednak nawet w przypadku, gdyby inwestycja okazała się być uciążliwą i wymagane będzie wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, przygotowany będzie szczegółowy raport, zgodnie z którym inwestycja nie będzie mogła zostać zrealizowana. Jednocześnie z uwagi na ograniczenie możliwego negatywnego oddziaływania farm fotowoltaicznych na siedliska ludzkie w postaci: zmiany warunków oświetlenia terenu (zacienienie), zmiany warunków wodnych (nierównomierne pokrycie opadami powierzchni terenu), refleksy świetlne, można określić strefę ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Strefa ochronna nie może wykraczać poza granice terenów, na którym lokalizowane są panele fotowoltaiczne.

8.7. Oddziaływanie na ludzi

Projekt Planu ogólnego będzie wpływał na warunki życia społeczności lokalnej poprzez wprowadzenia nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę. Jednocześnie zapisy projektu Planu ogólnego niosą za sobą dążenie do rozwoju infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców. Zapisy Planu ogólnego odnosząc się szeroko do zasad ochrony środowiska i jego zasobów oraz kształtowania ładu przestrzennego dają podstawy do rozwijania terenów inwestycyjnych przy jednoczesnej dbałości o środowisko. Ponadto projekt Planu ogólnego także zapewnia dbałość o tereny zabytkowe, co będzie pozytywnie oddziaływać na obecnych i przyszłych mieszkańców oraz mogą inicjować dalsze działania, zmierzające do poprawy wizerunku gminy. W przypadku nowej lokalizacji funkcji usługowej czy produkcyjnej, należy na etapie planu miejscowego rozstrzygnąć charakter działalności, która będzie najmniej kolizyjna z zabudową mieszkaniową oraz zasady takiego zagospodarowania, aby budynki będące miejscem prowadzenia spokojniejszej działalności były lokalizowane bliżej zabudowy mieszkaniowej, a te o znacznej uciążliwości w oddaleniu.

8.8. Oddziaływanie na krajobraz

Projekt Planu ogólnego w swoim zakresie wpłynie na krajobraz poprzez okresowe ograniczenie powierzchni biologicznie czynnych, zmiany krajobrazu naturalnego (otwartego terenów rolniczych) na

tereny zabudowane. Na obszarach intensywniejszych przekształceń i zainwestowania nastąpi miejscowe ograniczenie różnorodności biologicznej.

Natomiast przed zaburzeniem ciągłości systemu przyrodniczego dolin cieków i jezior chronią ustalenia Planu ogólnego wprowadzające konieczność tworzenia stref buforowych wzdłuż i wokół nich w przypadku lokalizacji zabudowy na terenach sąsiednich.

W ostatnim czasie następuje wzrost świadomości ekologicznej, związany z ograniczeniem dobra, jakim jest przestrzeń. Poprawie krajobrazu sprzyja także zmieniające się prawo, które ma zagwarantować dbałość o krajobraz w dużej mierze na poziomie gmin. Wprowadzana zapisami projektu Planu ogólnego ochrona obiektów zabytkowych może przyczynić się do rewitalizacji parków zabytkowych i cmentarzy, co wpłynie niewątpliwie na poprawę walorów krajobrazowych terenów zurbanizowanych.

Dla województwa zachodniopomorskiego nie został uchwalony audyt krajobrazowy, w związku z tym na terenie gminy Dobra nie znajduje się żaden krajobraz priorytetowy.

8.9. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Gmina Dobra jest obszarem, na którym występują zasoby naturalne. Występują tutaj surowce mniej i bardziej rozpoznane. Zapisy projektu Planu ogólnego, dla zapewnienia rozwoju gospodarczego, umożliwiają ich wydobywanie z poszanowaniem ich otoczenia, regulują także rekultywację terenu po zakończonej eksploatacji.

8.10. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Projekt Planu ogólnego obejmuje swoim zasięgiem tereny ochrony konserwatorskiej. Ustalenia Planu ogólnego w sposób szczegółowy odnoszą się do ochrony dziedzictwa kulturowego znajdującego się na obszarze opracowania. Jednocześnie realizacja ustaleń projektu planu przyczyni się do poprawienia stanu technicznego obiektów zabytkowych, rewitalizację terenów zabytkowych parków, ale także do dbałości o przestrzeń publiczną. Działania te przyczyniają się zatem do ogólnej poprawy walorów krajobrazowych gminy, a przez to wzrostu jego atrakcyjności.

Jednocześnie zapisane w projekcie Planu ogólnego funkcje nie mają powodować uciążliwości oddziałujących na nieruchomości sąsiednie, przez co zapewniony jest rozwój z poszanowaniem zasad kształtowania ładu przestrzennego i wartości historycznych.

8.11. Transgraniczne oddziaływanie

Zapisy Planu ogólnego nie przewidują realizacji inwestycji mogących wpłynąć na integralność obszarów objętych ochroną oraz przekraczających swym oddziaływaniem nieruchomości, na której mają być realizowane. Skumulowane oddziaływanie na elementy środowiska skutków realizacji ustaleń planu nie będzie mieć zasięgu transgranicznego.

8.12. Oddziaływanie skumulowane i znaczące

Do oddziaływań skumulowanych wynikających z ustaleń zawartych w projekcie Planu ogólnego w zakresie emisji hałasu i wibracji, może dochodzić przede wszystkim w strefach nakładania się uciążliwości pochodzących z terenów tras komunikacyjnych z innymi obecnymi lub planowanymi inwestycjami na sąsiednich obszarach. Z uwagi jednak na charakter i stan faktyczny zagospodarowania przestrzennego gminy, raczej nie przewiduje się tego typu znaczących oddziaływań. Nie znaczy to jednak, że tego typu wpływy można wykluczyć w 100%. Oddziaływania takie mogą być w przyszłości

związane z istniejącymi, ale przede wszystkim planowanymi obiektami infrastruktury technicznej, a także budową i modernizacją dróg w bliższej lub dalszej odległości od obszaru gminy. Nie mniej jednak prace jak i funkcjonowanie ww. obiektów będą ograniczone w przestrzeni. W związku z tym potencjalnie znaczące oddziaływania będą miały charakter lokalny i nie będą miały większego znaczenia dla funkcjonowania omawianego obszaru.

9. Rozwiązania alternatywne

Zaproponowane w projekcie Planu ogólnego zagospodarowanie będzie mieć wpływ na obszary z nim sąsiadujące oraz niesie za sobą pewne skutki dla środowiska przyrodniczego, choć zapisy projektu planu dotyczące kształtowania środowiska przyrodniczego dążą do ograniczenia negatywnych skutków przyjętych rozwiązań. Możliwe rozwiązania alternatywne zostały przeanalizowane na etapie analizy wniosków o zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy i zaproponowane zagospodarowanie w opracowywanym projekcie można uznać na najkorzystniejsze. Jednocześnie należy zauważyć, iż jest to dokument zastępujący aktualnie obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania, tym samym stanowi ono alternatywę dla już istniejącego dokumentu. Analizowany projekt Planu ogólnego uwzględnia wnioski władz gminy, instytucji oraz mieszkańców i przyjmuje rozwiązania optymalne. Ponadto projekt planu jest dostosowany do obowiązujących przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska oraz zasad polityki ekologicznej oraz sankcjonuje przeznaczenie pod tereny zabudowy dla obszarów, które już miały taki sposób użytkowania określony w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego.

10. Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko

W działaniach tych szczególny nacisk położony powinien być na ograniczenie inwestycji mogących mieć negatywny wpływ na środowisko, a także na zadrzewienie, dolesienie, ochronę obszarów chronionych. Stan funkcjonowania środowiska przyrodniczego przy obecnym stanie zagospodarowania obszaru objętego opracowaniem jest dobry. Zapisy projektu Planu ogólnego omówione w rozdziale 8 zapewniają ograniczenie ewentualnego negatywnego oddziaływania na środowisko istniejących i projektowanych funkcji. Planowany rozwój terenów zabudowanych uwzględnia rozwój infrastruktury technicznej, która pozwoli na zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej na terenach zurbanizowanych, a zapisy dotyczące ochrony zasobów środowiska przyrodniczego są wystarczająco restrykcyjne, aby niwelować wszelkie negatywne skutki wprowadzanej zabudowy.

Jednocześnie realizacja stref zagospodarowania przestrzennego wynikająca z zakresu Planu ogólnego nie spowoduje istotnego negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

W celu zapewnienia odpowiedniej ochrony zbiorowiskom roślinnym znajdującym się na analizowanym obszarze należy przede wszystkim przestrzegać obowiązujących przepisów prawnych (m.in. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE Nr 1143/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań zapobiegawczych w odniesieniu do wprowadzenia i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych) oraz zwiększać świadomość ekologiczną społeczeństwa. Ważnym aspektem jest również odpowiednie zagospodarowanie terenu, tak aby doprowadzić do skanalizowania ruchu pieszego i rowerowego do wyznaczonych specjalnie tras i ścieżek, jednocześnie zachęcając odwiedzających do przebywania w miejscach atrakcyjnych rekreacyjnie, lecz nie narażając na bezpośrednie oddziaływanie na najcenniejsze komponenty szaty roślinnej.

Działania w zakresie modernizacji, przebudowy, rozbudowy istniejącej już infrastruktury

elektroenergetycznej należy projektować z uwzględnieniem rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływanie na ptaki, związane z eksploatacją tej infrastruktury, np. przy współpracy z ornitologiem. Celem ograniczenia negatywnego oddziaływania na komfort życia i zdrowie ludzi zaleca się szczególnie zwrócenie uwagi na:

- stosowanie ekranów akustycznych np. „ścian zieleni” wzdłuż szlaków komunikacyjnych wszędzie tam, gdzie jest to potrzebne;
- dostosowanie lokalizacji inwestycji do powierzchni terenu; postulowanie tam, gdzie to możliwe by potencjalne źródła emisji hałasu w sposób optymalny wykorzystywały naturalną rzeźbę i pokrycie terenu celem obniżenia rozchodzenia się fal dźwiękowych i drgań;
- szerokie stosowanie zieleni nasadzeniowej wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i uzasadnione. Tereny zielone są stosunkowo tanim sposobem na poprawę komfortu akustycznego i obniżenie poziomu zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zieleń stanowi rodzaj filtru, który przy każdym opadzie atmosferycznym ulega samooczyszczeniu. Hamując prędkość wiatru, zieleń powoduje opadanie cięższych od powietrza cząstek pyłu na liście i ziemię, zmniejszając ich wchłanianie przez układ oddechowy. Zawartość szkodliwych gazów w powietrzu nad dużymi parkami jest 2-3 razy mniejsza niż nad terenami ściśle zabudowanymi. Dlatego powinny być szeroko propagowane, również ze względów ekonomicznych. Ponadto poprawia ona estetykę krajobrazu, przez co podnosi się komfort życia mieszkańców;
- dobór gatunków roślin powinien uwzględniać, poza techniczno- ekonomicznymi aspektami, ich szczególne właściwości biologiczne. Preferowane powinny być gatunki wytwarzające znaczne ilości substancji antybiotycznych, tzw. fitoncydów. Można zaliczyć do nich m.in. berberys, bez czarny, brzoza, cis, czeremcha, głóg, jałowiec, sosna, świerk i inne. Ponadto skupiny zieleni powodują jonizację powietrza. Powinno się stosować te gatunki, które wpływają korzystnie na zdrowie człowieka. Są to m.in.: brzoza, lipa, sosna, świerk i inne. Unikać należy gatunków jonizujących dodatnio powietrze, co niekorzystnie wpływa na ogólny stan psychiczny ludzi (dęby, klony, robinie, topole);
- zaleca się szerokie stosowanie żywoptotów wzdłuż tras komunikacyjnych. Żywoptoty charakteryzują się wysokim pochłanianiem substancji szkodliwych z powietrza. Oprócz tego skutecznie osłabiają siłę wiatru powodującego erozję gleby. Ponadto zajmują stosunkowo małe powierzchnie.

11. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego Planu Ogólnego oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Analiza skutków realizacji ustaleń Planu ogólnego w zakresie funkcji i sposobu zagospodarowania nastąpi po jego uchwaleniu oraz uchwaleniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powstaną w oparciu o opracowany dokument. Monitorowanie zamierzeń inwestycyjnych odbywać się będzie na etapie występowania inwestora o pozwolenie na budowę, a następnie przez coroczną analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. W zakresie ochrony środowiska prowadzony jest monitoring przeprowadzany przez odpowiednie służby, zarówno ochrony środowiska, przyrody czy sanitarne. Należą do nich, m.in. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Państwowy Inspektor Sanitarny, jak i wydziały ochrony środowiska urzędu wojewódzkiego, powiatowego oraz gminy Dobra. Polega on na corocznej analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu (w szczególności dotyczącego: stanu wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza, klimatu akustycznego, gleb) oraz na analizie i ocenie innych dostępnych wyników pomiarów

i obserwacji. Wyniki monitoringu stanu środowiska przyrodniczego są publikowane w odpowiednich opracowaniach, takich jak np. Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport – wydawanym co roku.

Sam monitoring skutków realizacji przyjętego dokumentu może polegać np. na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych przez ww. jednostki, w ramach monitoringu środowiska prowadzonego w oparciu o wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze objętym projektem planu lub w ramach indywidualnych zamówień, na kontroli i ocenie zgodności wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną z ustaleniami przyjętego dokumentu.

Jednocześnie poza aspektem środowiskowym, ważny jest aspekt społeczny skutków realizacji zapisów Planu ogólnego. Sporządzający plan może zbadać stopień zadowolenia mieszkańców gminy z tych postanowień drogą ankietową bądź poprzez wprowadzenie konsultacji społecznych z przeprowadzanych przy okazji analizy wniosków o zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wyniki analiz dotyczących aktualności dokumentów planistycznych z potrzebami mieszkańców i gminy powinny być przekazywane co najmniej raz w czasie trwania kadencji rady. Dlatego proponuje się, aby analizy dotyczące stanu poszczególnych komponentów środowiska na obszarze objętym opracowaniem były prowadzone również z taką częstotliwością. Pomiar i badania prowadzone w celu określenia stanu poszczególnych komponentów środowiska. Z uwagi na różnorodność zagadnień dotyczących metody i wymogów jakie wskazane są w przypadku prowadzenia monitoringu poszczególnych komponentów środowiska, w niniejszym opracowaniu nie przytoczono ich brzmienia. W przypadku niniejszego opracowania najistotniejsze będzie monitorowanie przestrzegania zapisanych w ustaleniach planu, zachowania minimalnych udziałów powierzchni biologicznie czynnych w obrębie działek budowlanych oraz sposobu odprowadzania ścieków bytowych i komunalnych.

12. Streszczenie

Niniejsza prognoza dotyczy oceny oddziaływania na środowisko projektu Planu ogólnego gminy Dobra. Opracowywany projekt został wywołany uchwałą Nr XLVI/610/2023 Rady Gminy Dobra z dnia 26 października 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Planu ogólnego Gminy Dobra.

Potrzeba opracowania planu ogólnego gminy Dobra wynika ze zmiany ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, gdzie w sposób istotny został zmieniony dotychczasowy stan prawny w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego. Rolę obecnie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra przejmie plan ogólny, który będzie aktem prawa miejscowego. Zasadnym jest, by gminy uchwaliły plan ogólny do końca 2025 r., kiedy to przesrane obowiązywać dokument studium. Wobec powyższego celem możliwości przystąpienia do prac związanych ze sporządzeniem planu ogólnego, podjęcie uchwały jest zasadne.

W ww. projekcie Planu ogólnego ustalono następujące przeznaczenie terenu:

SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,

SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,

SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,

- SU – strefa usługowa,
- SH – strefa handlu wielkopowierzchniowego,
- SP – strefa gospodarcza,
- SR – strefa produkcji rolniczej,
- SI – strefa infrastrukturalna,
- SN – strefa zieleni i rekreacji,
- SC – strefa cmentarzy,
- SG – strefa górnictwa,
- SO – strefa otwarta,
- SK – strefa komunikacyjna.

Celem wskazania terenów wyłączonych z zabudowy jest ochrona przed zabudową przede wszystkim istniejącego potencjału przyrodniczego oraz powstrzymanie urbanizacji na terenach zieleni.

Niniejsza prognoza złożona jest z dwóch części. Pierwsza część stanowi ocenę istniejących uwarunkowań środowiska przyrodniczego, z uwzględnieniem podziału na jego poszczególne elementy: obecne użytkowanie terenu, warunki gruntowe, warunki glebowe, rzeźbę terenu, warunki wodne, szatę roślinną i świat zwierzęcy, klimat lokalny i komfort akustyczny, ludzi, zabytki oraz krajobraz.

Gmina Dobra jest gminą wiejską położoną w północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie polickim. Zachodnia granica gminy jest jednocześnie granicą państwa Polskiego z państwem Niemieckim. Gmina od południa graniczy z gminą Kiełbasowo, od północnego-wschodu z gminą Police, natomiast od wschodu z miastem Szczecin. Całkowita powierzchnia gminy Dobra wynosi 110,27 m², z czego największy udział użytków przypada użytkom rolnym – 6 638 ha, co stanowi 60,2% powierzchni gminy.

Wieś Dobra wraz z pozostałymi 16 obrębami tworzą gminę o charakterze rolniczym, z silnie rozwijającym się mieszkalnictwem, ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo miasta Szczecin. Najbardziej zurbanizowaną częścią gminy są miejscowości położone przy jej wschodniej granicy z miastem Szczecin – Mierzy i Brzeszcze.

Gminę Dobra cechuje dobra dostępność komunikacyjna, gdyż przez jej terytorium przebiega droga krajowa nr 10, prowadząca do Szczecina oraz granicy polsko-niemieckiej. Czas dojazdu samochodem z miejscowości Dobra do głównego ośrodka wojewódzkiego - Szczecina - zajmuje około pół godziny, co sprawia, że atrakcyjność gminy Dobra wzrasta.

Spośród powierzchniowych form ochrony, na terenie gminy Dobra można wyróżnić dwa obszary Natura 2000: „Jezioro Stolsko” PLH320063, „Jezioro Świdwie” oraz rezerwat przyrody „Świdwie”, korytarz ekologiczny „Puszcza Wkrzańska”, użytek ekologiczny „Ptasi zakątek” i pomniki przyrody.

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski J. Kondrackiego, gmina Dobra położona jest w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pobrzeża Południowobałtyckiego, w którego skład wchodzi makroregion Pobrzeże Szczecińskie oraz mezoregiony: w części północnej Równina Wkrzańska (Równina Policka) oraz w części południowej Wzniesienia Szczecińskie.

Na ukształtowanie rzeźby terenu miało wpływ zlodowacenie północnopolskie fazy pomorskiej. Teren Równiny Wkrzańskiej charakteryzuje się obniżeniami torfowiskowymi, stanowiącymi użytki zielone lub

nieużytki oraz Puszcą Wkrzańską, urozmaiconą wydmami śródlądowymi i torfowiskami. Równina powstała pod koniec plejstocenu z materiałów stożka napływowego Odry i ma kilka stopni tarasowych sięgających od 3 do 19 m n.p.m. Na terenie gminy Dobra mezoregion Wzniesień Szczecińskich charakteryzuje wysoczyzna moreny dennej z północnym fragmentem bezleśnego wału o przebiegu Bezrzecze – Siadło.

Rzeźba terenu gminy Dobra jest dość zróżnicowana. Północna i środkowa część gminy ma charakter równinny, z prawie płaską, piaszczystą powierzchnią. Jedynie lokalnie występują pagóry wydmore. Budują ją rzeczno-jeziorne osady piaszczyste i organiczne. Deniwelacje terenu w tym fragmencie gminy wynoszą ok. 15 m, przy czym teren ten wyniesiony jest do wysokości od ok. 10 do 25 m n.p.m. Na południu gminy teren charakteryzuje się rzeźbą bardziej falistą i pagórkowatą i wyniesiony jest o wysokości od 20 do 60 m n.p.m. Sam układ rzeźby terenu jest pasmowy, południkowy, składający się kolejno od zachodu: z wału wzniesień wzgórz kemowych, doliny Małej Gunicy, wału glacitektonicznego Stobno-Wołczkowo z wysoczyzną morenową Dołuj i kępą kemową Dobrej-Płochocina, równiny gumienickiej i zachodniego skłonu rynny jeziora Głębokie.

Obszar gminy Dobra zlokalizowany jest w granicach jednostki geologiczno-strukturalnej pod nazwą Niecka Szczecińska. W budowie geologicznej na obszarze gminy zalegają osady trzeciorzędu, które układają się na rzędnej 30-60 m p.p.m. w części północnej gminy oraz od 60-90 m p.p.m. w części zachodniej i południowej. Utwory czwartorzędowe zbudowane są w przeważającej mierze z ilastych osadów oligocenu, a także w mniejszej części z piasków i mułków z wkładkami węgla brunatnych miocenu (w rejonie Buka, Lubieszyna, Wąwelnicy). Miąższość osadów czwartorzędowych sięga do 200 m (w rynn timer subglacialnej jeziora Głębokie), a na pozostałym obszarze w przedziale 100-120 m. Na terenie gminy przeważają osady glacialne, reprezentowane przez kilka poziomów glin zwałowych. Powyżej glin znajdują się osady wodnolodowcowe żwirowo-piaszczyste o miąższości 20-40 m, stanowiących główny poziom użytkowy wód podziemnych.

Na terenie gminy Dobra zweryfikowanych zostało kilkanaście potencjalnych miejsc występowania ruchów masowych – głównie w północnej części gminy, na północ od Rybocina oraz na południu w rejonie miejscowości Buk oraz w Dołujach i Kościnie. Wyznaczono jeden teren (nr 15990) zagrożony ruchami masowymi w północnej części gminy na zboczu wzniesienie na wschód od jeziora Stolisko. Ponadto obszar opracowania nie znajduje się w terenie rozpoznanych osuwisk.

Obszar gminy znajduje się w zasięgu dwóch jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych: Gunica do Rowu Wołczkowskiego z jez. Świdwie (PLRW60002319988), Bukowa (PLRW60001619729). Ocen stanu tych wód została przedstawiona tabelarycznie w rozdziale 6.4.

Obszar gminy Dobra zlokalizowany jest w obrębie JCWPd nr 3. Badania dla JCWPd nr 3 przeprowadzane były w 2022 r. przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie m.in. w miejscowości Stolec i Dobra. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami, dla wód tych wykazano dobry stan chemiczny i ilościowy oraz IV klasę jakości (w punkcie pomiarowo kontrolnym w Stolcu) oraz II klasę jakości (w punkcie pomiarowo kontrolnym w Dobrej).

Głównym celem dla tych obszarów będzie uzyskanie i utrzymanie przynajmniej dobrego stanu wód oraz zapobieganie dopływowi zanieczyszczeń do wód podziemnych, zapewnienie równowagi pomiędzy poborem, a zasilaniem wód podziemnych.

Gmina Dobra charakteryzuje się dużym odsetkiem gruntów rolnych. Największe kompleksy stanowią gleby klas średnich klas IV oraz słabych klas V i VI. Na glebach klas IV dominują gleby brunatne wylugowane, na piaskach gliniastych lub piaskach gliniastych lekkich podścielonych gliną. Gleby tego kompleksu występują głównie na południowy-wschód od Dobrej, na południe od Dołuj, na północny zachód od Buka oraz na południe od Stolca. Gleby najslabsze klas V i VI zostały wykształcone z

piasków słabo gliniastych, podścielonych piaskiem luźnym lub gliną. Są to gleby piaskowe i murszowo-mineralne. Największe powierzchnie tych gleb zlokalizowane są między Stolcem i Rzędzinami, Bolkowem i Łęgami oraz wzdłuż kompleksu leśnego Lubieszyn – Dołuje. Udział gleb dobrych klas III stanowi ok. 30% ogólnej powierzchni gruntów rolnych. Największe kompleksy gruntów klas chronionych występują w rejonie Wąwelnicy i Redlicy. Są to przeważnie czarne ziemie, gleby brunatne właściwe i wyługowane oraz pseudobielicowe. Zostały one wytworzone głównie z glin lekkich, glin ciężkich na łąkach, piaskach słaboglinistych na łąkach.

Na obszarze gminy Dobra występują wszystkie typy kompleksów glebowo-rolniczych charakterystycznych dla terenów niżowych. W obrębie gruntów ornych przeważają kompleksy żytne z przewagą piasków w poziomach powierzchniowych (ok. 66% gruntów ornych). Kompleksy o cięższym składzie mechanicznym z przewagą glin, tj. kompleksy pszenne stanowią ok. 29% powierzchni gruntów ornych. Najmniej gleb należy do kompleksów zbożowo-pastewnych, zajmujących ok. 5% powierzchni gruntów ornych.

Fauna w gminie Dobra jest charakterystyczna dla obszarów nizinnych kraju i ściśle powiązana z siedliskiem, jakie obejmuje. Siedlisko to tworzą przede wszystkim szata roślinna oraz stopień przekształcenia krajobrazu, stąd ze względu na położenie głównie na terenie otwartym rolniczym, z większych zwierząt możliwe do zaobserwowania są raczej zwierzęta przemieszczające się pomiędzy większymi kompleksami leśnymi i zadrzewieniami. Do tych zwierząt należą m.in. zajęce, lisy, dziki sarny czy jelenie. Wśród mniejszych ssaków mogą występować krety oraz jeże. Najcenniejsze siedliska fauny w gminie związane są z terenami podmokłymi, torfowiskowymi oraz łąkami, które osadzone w sąsiedztwie pól uprawnych zapewniając dobrą bazę żerową. W zasięgu obszaru opracowania, miejscami koncentracji ptaków są przede wszystkim tereny podmokłe, głównie wzdłuż jezior i rzek (jezioro Stolsko, rezerwat Świdwie). Spośród płazów występują m. in.: traszka grzebieniasta, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, żaba trawna, jeziorkowa i moczarowa. Wśród gadów na terenie gminy można zaobserwować jaszczurkę zwinkę, zaskrońca zwyczajnego, żmiję zygzakowatą. Do ptaków występujących na terenie gminy Dobra należą następujące gatunki: perkozy, gęgawa, bąk, cyranka, kania, czajka, kszyc, derkacz, żuraw, zimorodek, gąsiorek, wąsatka. Są one jednak głównie powiązane z rezerwatem przyrody Świdwie oraz doliną Małej Gunicy.

Główny wpływ na charakter krajobrazu gminy Dobra mają tereny rolnicze zajmujące znaczną powierzchnię gminy. Ośrodek gminny Dobra powstał na układzie wielodrożnicowym. Zdecydowana większość wsi powstawała w miejscu najstarszych jednostek osiedleńczych, wzdłuż historycznych traktów komunikacyjnych. Posiadały one układy przestrzenne, takie jak ulicówki i placowe w typie owalnicy. Wzdłuż traktów komunikacyjnych powstały takie wsie jak: Bezzrecze, Buk, Dobra, Dołuje, Mierzyn, Rzędziny, Skarbimierzyce, Stolec, Wąwelnica, Wołczkowo. Najcenniejsze z ruralistycznych układów przestrzennych występujących w gminie Dobra to: Grzepnica, Kościno, Stolec i Wołczkowo. Krajobrazem miejskim charakteryzuje się Mierzyn, położony w granicy z miastem Szczecinem.

W zakresie krajobrazu kulturowego na obszarze objętym projektem Planu ogólnego występują elementy dziedzictwa kulturowego, wyróżniające się w przestrzeni, mające trzeci wymiar dostrzegalny przez odbiorcę. Charakterystyczne elementy, kształtujące krajobraz kulturowy to sylwety kościołów, obiektów sakralnych oraz założenia rezydencjonalno-dworskie, zwłaszcza założenie pałacowe w Stolcu. Obszar gminy Dobra według podziału Polski na regiony klimatyczne Romera położony jest w obrębie Krainy Wielkich Dolin – Krainy nad Odrą.

Dla województwa zachodniopomorskiego nie został jeszcze uchwalony audyt krajobrazowy. W związku z powyższym nie określono granic krajobrazów priorytetowych na terenie gminy Dobra.

Obszar gminy Dobra według rejonizacji klimatycznej E. Romera położony jest w obrębie Krainy Wielkich Dolin – Krainy nad Odrą. Na klimat wpływają masy powietrza polarno-morskiego z Atlantyku, powodując jego łagodność, opóźnienie zimy oraz początku wegetacji. Średnia długość okresu wegetacyjnego trwa tutaj średnio 210-215 dni. Opad roczny w gminie Dobra kształtuje się na poziomie od około 600 do 700 mm. Średnia roczna temperatura wynosi ok. 7,5 - 8°C, przy przeciętnej temperaturze miesięcy w okresie maj-sierpień od 12,7 do 17,5°C. Wilgotność powietrza wynosi od 80 do 82%. Ze względu na Pobrzeże Bałtyku i Zalewu Szczecińskiego obszar gminy narażony jest na silne wiatry. Przeważają tu wiatry zachodnie i północno-zachodnie. Na terenie gminy

Dobra przedmiotem ochrony konserwatorskiej są przede wszystkim: - obiekty sakralne, zespoły przemysłowe i gospodarcze oraz domy mieszkalne, - obiekty ujęte w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków, - cmentarze ujęte w gminnej ewidencji zabytków, - zewidencjonowane stanowiska archeologiczne, w tym wpisane do rejestru zabytków. - zabytkowe parki.

Druga część odnosi się do konkretnych ustaleń projektu Planu ogólnego w kontekście ich zdolności z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, jak również ich oddziaływania na poszczególne komponenty. Prognoza wykazuje, iż ustalenia te spowodują realizację inwestycji wpływających na środowisko na analizowanym obszarze, ale nieznacznie w jego otoczeniu. Potrzeba opracowania planu ogólnego gminy Dobra wynika przede wszystkim ze zmieniającej się sytuacji prawnej w Polsce oraz z konieczności wprowadzenia spójności jego ustaleń z dokumentami planistycznymi wyższego rzędu, programami i raportami, w szczególności w zakresie zadań wynikających m.in. z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2020.

Ponadto, dokument ten należy dostosować do zmieniającej się sytuacji społeczno- gospodarczej, procesów demograficznych oraz zamierzeń inwestycyjnych. Jednocześnie ustalenia Planu ogólnego wymagają aktualizacji wynikających ze zmian w obowiązujących przepisach prawa, m.in. w:

- ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 977, ze zm.),
- ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 82),
- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 54 ze zm.),
- ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 1478 ze zm.),
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2023 r. poz. 1336 ze zm.),
- ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 1587, ze zm.),
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 633 ze zm.),
- ustawie z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 317).

Zmiany te dotyczą przede wszystkim uwzględnienia obszarów specjalnej ochrony, problematyki odnawialnych źródeł energii czy ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustalenia Planu ogólnego gminy są wiążące przy sporządzaniu planów miejscowych, a ponadto sam dokument stanowi akt prawa miejscowego i jest podstawą do wydawania w zgodności z nim decyzji o warunkach zabudowy i decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W celu określenia całościowych uwarunkowań na terenie gminy Dobra oraz zapewnienia kompleksowych rozwiązań funkcjonalno- przestrzennych, planem ogólnym została objęta cała gmina Dobra w granicach administracyjnych. Plan ogólny będzie zawierał ustalenia dotyczące funkcji terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, jak i ramowe ustalenia dotyczące

kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, z którymi dokumenty te będą musiały zachowywać zgodność. Dodatkowo w planie ogólnym możliwe będzie wyznaczenie obszarów zabudowy śródmiejskiej, dla których będą mogły być formułowane szczególnie zasady zagospodarowania dotyczące m.in. minimalnej powierzchni biologicznie czynnej czy odległości między budynkami określone w przepisach wydanych na podstawie ustawy prawo budowlane. Plan ogólny będzie także mógł zawierać regulacje dotyczące standardów dostępności infrastruktury społecznej. Podobnie jak studium dokument ten będzie podstawą do opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które pozwolą na określenie rozwiązań funkcjonalno- przestrzennych oraz zasad zagospodarowania i zabudowy, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, wymogów ładu przestrzennego i ochrony środowiska. Pozwoli również na sformułowanie w mpzp docelowych układów powiązań komunikacyjnych oraz uzbrojenia terenów w elementy infrastruktury technicznej, a także na określenie granic ewentualnych terenów publicznych i szczegółowych zasad ich ochrony.

W wyniku wprowadzonego ustaleniami projektu Planu ogólnego zainwestowania warunki podłoża na przedmiotowym obszarze mogą ulec pewnym zmianom. W miejscach wprowadzenia zabudowy i lokalizacji elementów infrastruktury technicznej i dojazdów nastąpi uszczelnienie powierzchni kosztem obszarów biologicznie czynnych. Istotną ingerencją w warunki gruntowe może być ewentualna realizacja kondygnacji podziemnych, dlatego należy rozważyć zastrzeżenie, że ich budowa nie może doprowadzić do destabilizacji stosunków wodnych lub niekorzystnego oddziaływania na stateczność gruntów.

Wprowadzenie ustalenia planu określają zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, w tym istniejących warunków wodnych. Zapisy te pozwolą, aby stan wód gruntowych nie uległ pogorszeniu w wyniku potencjalnych zanieczyszczeń mogących pochodzić z wprowadzanej funkcji terenu.

Projekt Planu ogólnego zakłada zwiększenie terenów zabudowy, w stosunku do stanu istniejącego, co zawsze wiąże się z uszczelnieniem powierzchni kosztem terenów biologicznie czynnych, jednak w głównej mierze sankcjonuje on tereny już przeznaczone pod zabudowę, m.in. w obowiązujących planach miejscowych, również w zakresie terenów dotychczas niezagospodarowanych. W konsekwencji powoduje to również ograniczenie miejsc bytowania lokalnej fauny, a także ograniczenie możliwości migracji zwierząt i roślin. Ponadto w miejscach lokalizacji budynków oraz infrastruktury komunikacyjnej następuje degradacja istniejącej szaty roślinnej oraz wprowadzana jest nowa zieleń urządzona. W zakresie projektowania zieleni towarzyszącej zabudowie, ważny jest odpowiedni dobór wprowadzanych gatunków (przede wszystkim gatunków rodzimych, zgodnych z naturalnymi siedliskami przyrodniczymi). Jednocześnie wskazane jest, aby w ramach inwestycji ograniczać wycinkę terenów leśnych do niezbędnego minimum, ze względu na ich rolę ochronną.

Na potrzeby planu ogólnego, wykonano analizę zapotrzebowania i chłonności. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oraz chłonność terenów niezabudowanych opracowano w oparciu o art. 13d ust. 2 i 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.) oraz o §3 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów. Zapotrzebowanie na nową zabudowę w gminie Dobra w perspektywie 20 lat wynosi 17 390 osób. Zgodnie z art. 13d ust. 2 ustawy, w strefach planistycznych, o których mowa w art. 13c ustr. 2 pkt 1-3, suma chłonności terenów niezabudowanych w tych strefach w całej gminie, w tym luk w istniejącej zabudowie, nie może być mniejsza niż 70% oraz większa niż 130% wartości zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie. 130% zapotrzebowania, tj. $130\% = 22\ 607$ osób. Chłonność terenów mieszkaniowych niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie w granicach obowiązujących planów miejscowych wynosi 17 730 osób.

Zgodnie z art. 13d ust. 3 ustawy, w przypadku, gdy na obszarach, o których mowa w ust. 1, suma chłonności terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie, jest większa niż 130% chłonności zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie, dopuszcza się wyznaczenie stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt. 1-3, na tych obszarach oraz nie wyznacza się tych stref planistycznych na pozostałych obszarach gminy. Z uwagi na fakt, że chłonność terenów mieszkaniowych niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie w granicach obowiązujących planów miejscowych przewyższa wartość zapotrzebowania powiększoną do 130%, brak jest możliwości wyznaczania stref planistycznych o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1-3 w miejscach, gdzie nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pod tożsame funkcje. W związku z tym, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie ma możliwości wyznaczenia w planie ogólnym nowych obszarów pod zabudowę mieszkaniową, poza terenami, które wynikają z obowiązujących dokumentów planistycznych. Zgodnie z wspomnianą wyżej analizą, na terenie gminy Dobra istnieje możliwość lokalizacji nowej zabudowy usługowej, produkcyjnej, poza obszarami w ramach istniejącej zwartej struktury funkcjonalno- przestrzennej.

Wprowadzenie wszelkiego zainwestowania pozostaje nie bez znaczenia dla istniejących na terenie opracowania roślin i zwierząt. Proponowane zmiany zawarte w omawianym dokumencie wpłyną na rozerwanie siedlisk, jednak nie w stopniu znaczącym, gdyż nie mają one charakteru wielkoskalowego, niemniej jednak ich efekt będzie skumulowany. Każde nowe zainwestowanie na terenie niezagospodarowanym przyczynia się do niszczenia gatunków występujących samoczynnie, ważnych z punktu widzenia różnorodności biologicznej. Dlatego też projekt planu ogólnego określa postępowanie w zakresie zasad ochrony środowiska przyrodniczego i jego zasobów, i tym samym zapewnia warunki do podtrzymania bioróżnorodności biologicznej. Niemniej jednak nowe zainwestowanie wiąże się między innymi z ograniczeniem terenów biologicznie czynnych, na rzecz powierzchni uszczelnionych oraz wprowadzeniem roślin introdukowanych w prywatnych ogrodach i na terenach zieleni.

Projekt Planu ogólnego będzie wpływał na warunki życia społeczności lokalnej poprzez wprowadzenia nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę. Jednocześnie zapisy projektu Planu ogólnego niosą za sobą dążenie do rozwoju infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców. Zapisy Planu ogólnego odnosząc się szeroko do zasad ochrony środowiska i jego zasobów kształtowania ładu przestrzennego dają podstawy do rozwijania terenów inwestycyjnych przy jednoczesnej dbałości o środowisko. Ponadto projekt planu także zapewnia dbałość o tereny zabytkowe, co będzie pozytywnie oddziaływać na obecnych i przyszłych mieszkańców oraz mogą inicjować dalsze działania, zmierzające do poprawy wizerunku gminy. W przypadku nowej lokalizacji funkcji usługowej czy produkcyjnej, należy na etapie planu miejscowego rozstrzygnąć charakter działalności, która będzie najmniej kolizyjna z zabudowa mieszkaniową oraz zasady takiego zagospodarowania, aby budynki będące miejscem prowadzenia spokojniejszej działalności były lokalizowane bliżej zabudowy mieszkaniowej, a te o znacznej uciążliwości w oddaleniu.

Projekt planu ogólnego w swoim zakresie wpłynie na krajobraz poprzez okresowe ograniczenie powierzchni biologicznie czynnych, zmiany krajobrazu naturalnego (otwartych terenów rolniczych) na tereny zabudowane. Na obszarach intensywniejszych przekształceń i zainwestowania nastąpi miejscowe ograniczenie różnorodności biologicznej. Natomiast przed zaburzeniem ciągłości systemu przyrodniczego dolin cieków i jezior chronią ustalenia Planu ogólnego wprowadzające konieczność tworzenia stref buforowych wzdłuż i wokół nich w przypadku lokalizacji zabudowy na terenach sąsiednich.

Gmina Dobra jest obszarem, na którym występują zasoby naturalne. Występują tutaj surowce mniej i bardziej rozpoznane. Zapisy projektu planu ogólnego, dla zapewnienia rozwoju gospodarczego,

umożliwiają ich wydobywanie z poszanowaniem ich otoczenia, regulują także rekultywację terenu po zakończonej eksploatacji.

Projekt Planu ogólnego obejmuje swoim zasięgiem tereny ochrony konserwatorskiej. Ustalenia Planu ogólnego w sposób szczegółowy odnoszą się do ochrony dziedzictwa kulturowego znajdującego się na obszarze opracowania. Jednocześnie realizacja ustaleń projektu planu przyczyni się do poprawienia stanu technicznego obiektów zabytkowych, rewitalizację terenów zabytkowych parków, ale także do dbałości o przestrzeń publiczną. Działania te przyczynią się zatem do ogólnej poprawy walorów krajobrazowych gminy, a przez to wzrostu jego atrakcyjności.

Zapisy Planu ogólnego nie przewidują realizacji inwestycji mogących wpłynąć na integralność obszarów objętych ochroną oraz przekraczających swym oddziaływaniem nieruchomości, na której mają być realizowane. Skumulowane oddziaływanie na elementy środowiska skutków realizacji zapisów planu nie będzie mieć zasięgu transgranicznego.